

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Henningsen, Emanuel.

Titel | Title:

Folkelivsbilleder.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : H. Hagerup, 1886

Fysiske størrelse | Physical extent:

273 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

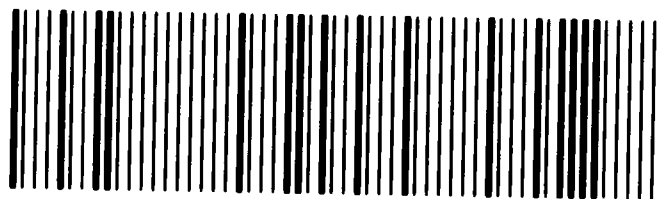
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57. - 164.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

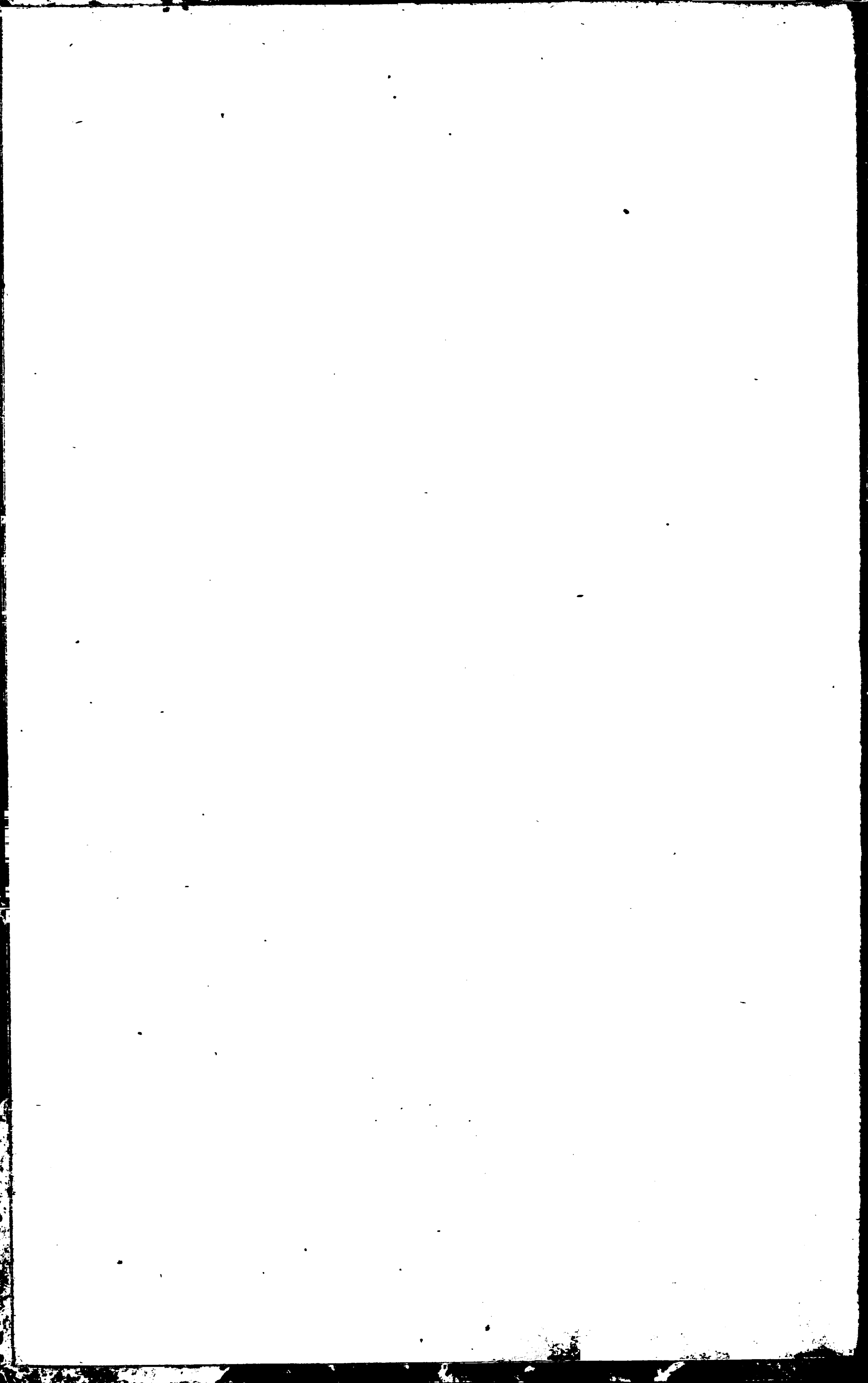

130023488117

Folkelivsbilleder.

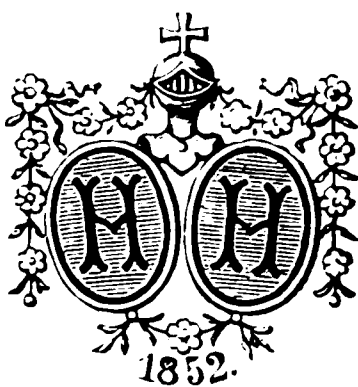

Folkelibsbilleder.

Af

Emanuel Henningsen.

Kjøbenhavn.

H. Hagerups Forlag.

1886.

Triers Bogtrykkeri. (H. J. Schou.)

Indhold.

	Pag.
Forord.....	7.
En Reformator	13.
Min Barndomskammerat	65.
Inger	99.
Over Grundene	151.
Ved en halv Bajer	183.
Et Slag i Brede.....	205.
Skytten paa Hvam	229.
Historien om hvordan Jens Rødbro fik Korset, fortalt af ham selv	263.

Det var midt i sin fejreste Mandomsalder, at Forfatteren af disse Fortællinger og Skitser blev bortkaldt fra dette Liv sidste Vinter. Han var en af den danske Folkeliteraturs flittigste, mest livfulde Dyrkere og havde ved sit Vid og Lune og sin varme Medfølelse for de smaa og forurettede vundet sig en talrig Kreds af Venner i By og paa Land, hvorfor Budskabet om hans tidlige Bortgang vakte Venmod i vide Kredse.

Emanuel Henningsen fødtes i Hillested Skole ved Maribo den 12te Juni 1844 og var i sin Opvæxt en frisk og frejdig Gut, der med Iver dyrkede al Slags drengelig Sport. Tidlig droges hans Hu i Retning af det æventhyrlige; underlige Skikkelser — Trolde, Varulve, Gjengangere, Lindorme og Kirkelam — befolkede hans Indbildningskraft og hidfede vel mangen Gang hans Nerver mere end sundt var. Fra disse stærke Barndomsindtryk skriver sig uden Tvivl hans senere Hang til at anvende Spøgelsesoptrin og rædselsfulde Begivenheder som effektfulde Virkemidler i sine Fortællinger. I Maribo Borger-skole, hvor han sammen med en Broder nød Undervisning, førte han et lystigt Liv, og allerede her begyndte Forfattertrangen at bryde sig hos ham, i det han skrev et Blad, „Den flyvende Korsar“, der indeholdt alle Haande selvdigtede, som oftest humo-ristiske Historier. En „høist poetisk“ Fortælling, „Skøjte-

Løberen", der var holdt i alvorlig Stil, vakte Kammeraternes udelte Beundring, men blev opdaget af en af Lærerne, der til Forfatterens usigelige Harme brast i Latter over den. Fra 1861—64 opholdt han sig som Elev paa Sonstrup Seminarium, hvor han just ikke plejede sine Evner med nogen overordentlig Flid. Kritisk af Natur, som han var, fandt han ikke altid den kongelige Læreanstalts Forhold overensstemmende med Tidens retmæssige Frihedskrav, hvorfor han ofte fandt sig beføjet til at optræde som Oppositionsmand mod Seminariets Myndigheder. Ogsaa her udgav han et haandskrevet Blad, der ofte indeholdt virkelig morsomme Ting.

Efter at være bleven Lærer paa Lolland begyndte han at levere Smaafortællinger til Almanaker og Tidsskrifter; men det var dog først, efter at han var bleven kaldet til Lærer ved Husby Skole ved Fjerritslev — et uselt lille Embede i en fattig, men naturstjøn Egn Nord for Limfjorden — at han ret for Alvor begyndte at tage Forfattergjerningen op. I en Række af Aar var han en flittig Medarbejder ved vore Børneblade og udgav tillige adskillige selvstændige Børnebøger („Børnenes Gul", „Palle Hovgaard", „Matilde og hendes Venner" o. fl.). Ved Fortællingen „Troldehøjene", der blev optaget i et af de af Udvalget for Folkeoplysningens Fremme udgivne Smaaskrifter, blev han ledet ind paa Skildringen af det jydske Folkeliv, hvor han fandt et frugtbart Omraade for fremtidig Virksomhed. Fra Midten af Syttierne, da økonomiske Vanskeligheder begyndte at hjemløge hans Hus, tog hans Forfattervirksomhed et stedse større og større Opsving. „Husvennen" blev fra nu af det Blad, hvorom han samlede sine bedste Kræfter, og hvor han ogsaa til Gjengæld fandt rigelig Støtte under sine ofte højst trykkende økonomiske Forhold. Foruden et

Bind Digte udgav han i Løbet af en halv Snos Aar en hel Række Bøger, indeholdende Fortællinger og Skitser („Fortællinger“, „Fra Sylland“, „Fra Folkelivet“, „Fra Holland“, „Korsets Stridsmænd“, „Bygevej“, Rejsesfæller“ o. fl.).

Hvad der særlig karakteriserer hans Arbejder er en velgjørende Friskhed og Frejdighed, der ofte slaar sig op til en bred Mark Twain'sk Humor. Hans gode Lune glimter hvert Djeblig frem med sine skjælmste Blink, snart i Form af vittige Udtryk og Bendinger, snart i større komiske Situationer, hvor hans Humør dog undertiden boltrer sig lidt vel lystig; det gode er der imidlertid ved hans Skjæmt, at den aldrig saarer ved giftige Braadde;

„thi naar han skildrede Daarens Færd
han fandt dog paa Hjærtébunden
som oftest smaa Perler, al Ere værd,
dem stillede han frem, og havde saa kjær
den skjulte Skat, der var funden.“

At dybere Følelser ogsaa kunde gribe hans Sind, ser man af de mange alvorfulde Træk, som hans bedste, mest sølte og dybest gjenneamtænkte Fortællinger indeholder.

Et andet Særkjende for hans Arbejder er Stilens Lethed og Flugt. Ligesom Ordet laa ham let paa Tungen ved den mundtlige Samtale, saaledes faldt det ham i Pennen som af sig selv. Han anvendte aldrig Udkaft eller Kladde, men skrev sine Arbejder fuldt færdige strax, og dog flød Tankestrømmen saa let og klar hen over Bladet, at det skrevne altid gjorde Indtryk af at være formet med stor Omhyggelighed. Ofte standser den kyndige Læser for at beundre den Smidighed og Skjønhed, hvormed han har forstaaet at forme sit Sprog, og

den Lethed, hvormed han formaar i faa Ord at udtrykke netop det, der stod for hans Tanke.

De fleste af hans Fortællinger foregaar i „Lyngens brune Land“ og er skrevne med skarpsynet sjælelig Indsigt i den jyske Bondes Liv og Tankefølelse og med fint Blik for det karakteristiske ved den jyske Natur. Samtaleformen i hans Fortællinger er altid naturlig, ofte karakteriseret ved stedlige Udtryk og Ordspil, der giver den en tiltrækkende Lokalfarve.

I en lang Arrække sad han i sit lille afsides liggende Hjem, hvor han ofte maatte arbejde over Evne for at kunne forsørge sin talrige Familie. Til Trods for Livets Tryk bevarede han dog sit friske Lune, der, naar han fik sat sig til rette ved sit Skrivebord, ofte løb af med ham og omstøbte hans Grublerier til lystige Løjer. Omstændighederne tvang ham ikke sjældent til at forcere sin Forfattervirksomhed, hvorved hans Evner slappedes, og hans Mod nedstemtes; men Haabet om lysere Tider gav ham altid paa ny Vind i Sejlene og lagde ham det frejdige Mundheld: „Det kan blive godt en Gang endnu“ i Munden. Efter at have søgt en Mængde Embeder i Landets forskjelligste Egne lykkedes det ham endelig i 1883 at blive forflyttet til Sæby ved Tissø, hvor han snart kom til at føle sig rigtig hjemme, og hvor han ogsaa fik sine Indtægter betydelig forøgede; men nu meldte sig en ny Fjende, Sygdommen, der gav ham det ene Ræf efter det andet, hvorved hans Kræfter til sidst ganske lammedes.

Et halvt Aarstid før hans Død brevvekslede han med Boghandler Hagerup om Udgivelsen af nærværende Bind Fortællinger. Det er saaledes ham selv, der i Samraad med Forlæggeren har foretaget Udvalget af de Fortællinger og Skildringer, der her bydes hans mange Venner rundt om i Landet,

og at han selv har haft Fornemmelsen af, at det blev den sidste Hilsen, han sendte sine Venner, ses deraf, at han allerede i December f. A. skrev til Forlæggeren:

„Det bliver efter al Sandsynlighed den sidste Bog, jeg udgiver, i det jeg nu efter aarelang tiltagende Svaghed erjaa hærget af Lungesvindst, at alt videre Arbejde fra min Side saagodt som er en Umulighed.“

Efter et smertefuldt Sygeleje sov han hen den 11te Februar d. A. En deltagende Skare fulgte ham til Graven, og talrige Kranse rundt om fra Landet bragte Bud og Hilsen om, at Dagen blev mindet med Deltagelse af Venner og Kjendinger.

Emanuel Henningsen var et evnerigt Menneske, der utvivlsomt vilde have naaet en mere fremskudt Post i vor Literatur, om han havde virket under heldigere Livsvilkaar og havde været i Stand til at udvikle og pleje sine Evner paa en fyldigere og mere frugtbringende Maade, end Tilfældet nu var; men vandt han end ikke Plads i nogen af de øverste Klasser af Digternes Rangforordning, saanaaede han dog at blive en af vore mest læste folkelige Forfattere, og med Sandhed kan det siges, hvad en af hans Fæller, C. A. Thyrregod, sang ved hans Bortgang:

„Hvad han har frembragt af Alvor og Skjæmt
af Digtnings Rame omgivet,
har mangel en Sjæl til Betragtning stemt
og nedlagt Spirer, som ej bliver glemt,
men voxer mod Lyset og Livet.“

En Reformer.

De sad ude paa Verandaen, hvorfra en bred Trappe med en fire, fem Trin førte ned til den pyntelige Have, der var Kjøbmand Dalstrøms Stolthed. Verandaen selv var overgroet med en mhlrende Rigdom af Alematis og vild Vin, hvis friske Løv gjorde den til et køligt og behageligt Opholdssted i den varme Sommertid. Man saa herfra ud over Søen til Skovbakterne i Baggrunden og fik tillige et Glimt af Brandstrups blaa Skifertag mellem de grønne Kroner.

Dalstrøm havde lagt sig magelig til rette i den højrøggede Havestol og lod Røgen af sin Cigar stige i bølgende Ringe op i Luften. Hans svære Skikkelse med det store solbrunede Ansigt, som halvt dækkedes af et tæt, graasprængt Skjæg, aandede Ro og Hvile, og han nippede langsomt til Kaffen, der stod henstillet paa Bordet tæt ved Siden af ham.

Længere ud mod Trappen havde en ung Mand taget Plads. Hans Ansigtstræk var ikke særlig regelmæssige, men dog ret tiltalende, især naar der kom Liv i de graa, noget drømmende Øjne, som han i

Djeblikket estertænksomt holdt fæstede paa Søen, der laa spejlblank og blinkende i Solskinnet. Det var Byens Lærer, Sofus Holm.

Endelig fandtes der endnu en tredje Person der ude paa Verandaen, nemlig Kjøbmandens tyveaarige Datter Helene, og hun var unægtelig ikke den mindst tiltalende af de tre. Som hun sad der, let bøjet over sit Broderiarbejde, fremhævede Slynngplanternes grønne Baggrund hendes rene Profil og gav hendes Hud et yderligere skjært og friskt Udseende.

Saa var der ikke flere, med mindre man vilde regne en gammel Høns hund med, der havde lagt sig til Hvile tæt uden for Havestuedøren og syntes at være plaget af onde Drømme. Den knurrede af og til i Søvn og gav nogle undertrykte Bjæf fra sig.

Ude fra Havens Bustadser lød der en enkelt Fugletrille, medens der henne i et Kirsebærtræ blev holdt et livligt og larmende Møde af en Flok Spurve, hvis Videnstab var sat i Bevægelse af et og andet og stødvis gav sig Udslag i Haandgribeligheder. Fra Landsbyens Gade hørte man en Hyrdedrengs Fløjtesolo, af og til afbrudt af et Raab og et Pisteknald, naar hans Undersaatter, der havde været henne ved Byparken for at slukke Tørsten, søgte at knibe ud fra den reglementerede Vej, hvor deres trampende Trin satte Støvet i Bevægelse.

Kort sagt, det var en fredelig, sollys Sommerdag i Juli, saaledes som den viser sig i en sjællandsk Landsby i en af Dens frugtbareste Egne.

Der havde længe hersket Tavshed ude paa Verandaen; hver havde siddet optaget af sine egne Tanker. Da spurgte Helene pludselig:

„Hvad bliver det saa til med Skolekulturen, Hr. Holm?“

„Den gaar godt i Gænge, haaber jeg. Den skal gaa for sig paa Torsdag. Tager De med?“

„Nej,“ svarede Dalstrøm, „det gjør Helene ikke.“

„Og hvorfor ikke?“

„Hvorfor ikke!“ gjentog Kjøbmanden, i det han slog Aften af sin Cigar. „Tror De maaske, jeg vil have lavet Helene om til en snusende Partimand ... eller Partikvinde, der gaar omkring i Huset og docerer Menneskerettigheder eller maaske Socialisme fra Morgen til Aften i Steden for at passe sin Husgjerning! Nej Tak, gode Holm; den gaar ikke.“

„De har egentlig en beundringsværdig Fantasi, Hr. Dalstrøm,“ sagde Holm med et godmodigt Smil. „Hvor i Alverden faar De nu fat i en Forbindelse mellem Socialismen og Skolekulturen?“

„Na, det er ikke saa vanskeligt endda; jeg kender mine Pappenheimere. Hvorfor har De vel gjort Dem den Ulejlighed at tromme alle Byens Fædre og Mødre med som Deltagere i Turen til Alinteskoven? Er det, for at de kan se de glade Bønder tumle sig i det grønne . . . eller kan der maaske ikke en lille aandelig Bespisning fra Deres Side, saadan i samme Dur som ved Aftenmøderne i

Skolen og Forsamlingshuset i Vinter? Haanden paa Hjærtet og nægt det, om De tør?"

„Jeg nægter slet ikke, at jeg har saadanne skumle Planer," sagde Holm spøgende. „Men jeg indser alligevel ikke, hvad de har med Socialismen at bestille."

„Ikke det? Ja, da indestaar jeg Dem for, at De vil faa det at se, om De bliver ved paa samme Maade, som De har begyndt," svarede Dalstrøm i en alvorlig Tone. „De kjenner ikke Jordbunden her ude saaledes som jeg. De tror, at De har Deres rolige og besindige Syder for Dem, som tænker, før de handler, og som alle hører til den besiddende Klasse, fordi de gennemgaaende er Selvejere. Men her hos os, hvor Arbejdsklassen er i afgjort Majoritet, og hvor Fæstevæsenet har lagt Formuen paa enkelte Hænder, her stiller Forholdet sig ganske anderledes. Her er den frodigste Jordbund for Socialismen, man vel kan ønske sig, og her behøves kun en Gnist for at tænde en Brand, som det vil være vanskelig at slukke igjen."

„De ser paa Forholdene gennem temmelig farvede Briller," tog Holm til Orde, i det han rejste sig, „og jeg har alt Haab om, at Resultatet vil blive et ganske andet end det, De frygter. Se Dem om mellem Befolkningen, se, hvor søvnig, ligegyldig og interesseløst den har levet over for de store Samfunds-spørgsmaal, som er oppe i Tiden. I alle Tilfælde, hvor det gjaldt om at hævde Personlighedens Ret,

har man faaet Parolen givne fra Herregaardene, og man har fulgt den blindt hen, enten den saa stred imod det almenes Interesse eller ej. Det har været en Befolkning, ikke af frie Mænd, men af Slaver!"

„Bum!"

„Det er dette, jeg ved mine Møder har søgt at bringe lidt Forandring i," vedblev Holm, uden at ænse den ironiske Afbrudelse fra Dalstrøms Side, „og jeg tror, at de i Vinter allerede har stiftet noget Gavn. Alt, hvad der kan fremhjælpe Personligheden . . ."

„Fremhjælpe Personligheden hos saadanne Fyre som Niels Uglernp, Hans Khrre og Jens Jordløse!" afbrød Dalstrøm ham. „Nogle nætte Kanutter at have under Behandling og hjælpe til Personlighed, Socialistæmner fra Ende til anden, som hellere i Dag end i Morgen gav sig til at udstykke Brandstrup, Bakkeshvile og de andre Herregaarde her i Sognet!"

„Ja, hvorfor ikke, naar det kunde ske ad lovlig Vej?"

„Ad lovlig Vej!" gjentog Dalstrøm ærgerlig. „Herre min Gud, Mand, tror De da, at nogen af de Fyre vilde saa meget som spørge om Loven, om de havde Magt som Vilje, end sige rette sig derefter! Man skulde min Sandten tro, at De var sexten og ikke sex og thve Aar gammel, naar man hører Dem tale paa en saadan Maade."

„Jeg har en bedre Tro til Folk end De, Hr. Dalstrøm."

„Ja, Gud bedre det!“ svarede Dalstrøm. „Men den Tro flytter intet af de Bjerge, som De stormer lige imod. Det skal De en Gang komme til at sande, naar De staar som en slagen Mand, forladt af alle Deres Tropper og haanet af de Uvenner, De har skabt Dem.“

Der blev et Djebligs trykkende Tavshed; derpaa sagde Holm langsomt og i en noget afdæmpet Tone:

„Skulde den Tid nogen Sinde komme, da har jeg dog den Bevidsthed tilbage, at jeg har handlet uegenntlig og efter min bedste Overbevisning.“

„Den skal jeg ikke tage fra Dem,“ svarede Dalstrøm og rejste sig. Holm sagde ikke mere, men bød Farvel og gik.

Samtalen, der efterhaanden havde faaet et heftigt Præg, havde gjort et pinligt Indtryk paa Helene, skjønt hun var vant til jævnlige Disputer mellem Faderen og Læreren, og da Holm havde lukket Døren ind til Dagligstuen efter sig, sagde hun halvt bebrejdende:

„Hvorfor tage det saa heftig, Fader? Du ved jo, at Holm er Idealist fra Top til Taa.“

„Ja, jeg blæser hans Idealisme et Stykke! Saadanne Idealister burde spærres inde bag Lås og Slaa til Forebyggelse af de Ulykker, som de afstedkommer. Det gaar med dem, som det vil gaa med en uvidende Døsmer, der med en brændende Lunte er stillet over for et Fyrværkeri ... han stikker Luntten til paa et ravgalt Sted og — fut, gaar hele

Historien i Luften med et Rabalder, som om Verden skulde forgaa."

"Ja, men Hr. Holm har da ikke øvet saadant et Hærværk endnu, Fader."

"Ikke det? Ja, vent du kun, min Pige, saa skal du nok saa Resultatet af hans Vunte at se. Om ikke før, saa til Efteraaret, naar Sogneraadsvalgene skal finde Sted. Du skal se, at det er en taknemmelig Jordbund, han arbejder i; jeg kjenner mine Pappenheimere. . . . Kjedeligt var det, at vi gif ind paa at lade ham saa sin Middagsmad hos os, thi bliver han ved, som han har begyndt, maa det nødvendigvis komme til et Brud mellem ham og mig."

"Tror du det, Fader? Jeg mente, du syntes saa godt om Hr. Holm."

Den unge Pige bøjede sig ned efter et Nøgle Garn, der var trillet paa Gulvet for hende, og hun vendte Ansigtet bort fra Faderen, medens hun sagde disse saa Ord.

"Det gjør jeg ogsaa endnu; men bliver han en Brandfakkell herhjemme i vort stilsfærdige Herringe, saa skal Pokker og ikke jeg være hans Røgstød."

Dermed drejede Kjøbmanden sig om paa Hælen og gif ind, efterfulgt af Hunden. Helene blev endnu en Stund siddende ude paa Verandaen, men Arbejdet blev liggende upaaagtet i hendes Skjød, og hun saa tankesfuld frem for sig. Hun vidste ikke, hvad hun skulde tro om Faderens Profetier med Hensyn til

Holm, men en Ting var hun aldeles paa det rene med, og det var, at hun holdt usigelig af den unge Mand, hvad enten han saa var flaaet ind paa en gal Vej eller ikke.

Holm havde, da han forlod Fader og Datter, som gammel Kjending i Huset lagt sin Vej gjennem Køkkenet og ud i Gaarden, hvorfra en smal Gangsti mellem Apothekets og Kjøbmandens Haver førte om til den nær liggende Skole. Ude i Gaarden, hvor der var henstillet store Stabler af Fustager og Pakkasser, som vidnede om en anselig Omsætning i Kjøbmandshandelen, gik en halvgammel Fyr og tumlede med en Stenoljetønde.

„Hvordan gaar det, Per Kristian?“ spurgte Holm i Forbigangen.

„Na, det gaar, som det bedst kan, med Slid og Slæb, Hr. Skolelærer,“ svarede den tiltalte. „Vi Smaafolk kjender til, hvad det vil sige at svede.“

„Ja, det er jo vor Bestemmelse at æde vort Brød i vort Ansigts Sved, ved De nok, Per Kristian.“

„Paa Smaafolk passer det godt nok. Men jeg gad ellers vidst, om Govejeren kjender større til det; jeg fa' 'tte vide det.“

„Ham derom! Vi behøver aldrig at bekymre os om den Ting.“

Per Kristian rystede paa Hovedet; Svaret tilfredsstillede ham øjensynlig ikke. Holm havde imidlertid fortsat sin Vej og derved affaaet al videre

Diskussion om dette Emne i Djebliffet. Strax efter traadte han ind i sin egen Have, der i en halvmaaneformig Skikkelse omfluttede Skolens Bygninger paa de to Sider og havde en ret anselig Udstrækning. En Del gamle Frugttræer, blomstrende Buskadsfer, grønne Blæner med Blomsterpartier og højstammede Roser gav den et hyggeligt og tiltalende Præg. Fra Midten af Beboelseslejligheden førte en høj Trappe med Trin til begge Sider ned i Haven; op ad dens Rækværk slyngede der sig en Række Snerler, hvis blaa og violette tragtformige Blomster tog sig godt ud mellem de grønne Blade.

Holm gav sig til at gaa rast op og ned ad en af Havegangene; hans Samtale med Dalstrøm havde sat hans Blod i Bevægelse. Hvor kom det sig dog, at denne Mand, hvis Kundskab og praktiske Digtighed han havde lært at paastjønne, og hvis gode Domme han satte Pris paa, havde et saa snævert Blik paa Forholdene, at han ikke kunde se, hvor haardt Befolkningen trængte til at vækkes til bevidst Liv! Og hvad berettigede ham til at sætte hans Virksomhed uden for Skolen i Forbindelse med Socialismen! Holm havde, et halvt Aars Tid efter sin Kaldelse til Herringe Skolelærerembedet begyndt at holde et Par Møder ugentlig for Byens voksne Befolkning med Foredrag, Oplæsning og Sang, og han havde til Behandling ved disse Møder særlig lagt Vind paa saadanne Emner, som kunde tjene til at sprede Lys over Bondestandens Forhold gennem de stiftende

Tider. Disse Møder vandt efter kort Tids Forløb en meget stærk Tilslutning, saa stærk endogsaa, at Sognets Herremænd og dets gamle rationalistiske Præst snart begyndte at betragte hans Færd med mistænksomme og uvillige Øjne. Som fuldblods Idealist kunde Holm ikke undgaa at lade Ytringer falde, der, opfattede af den skjæreste Realisme, dels bleve galt forstaaede, dels gjengivne paa en fuldstændig forvrænget Maade, og Følgen blev da, at Præsten en skøn Dag indfandt sig hos Holm og forestillede ham, at hans Møder kun tjente til at bringe Forstyrrelse i Byen, hvorfor han raadede ham til at høre op med dem. Holm vægrede sig paa det bestemteste ved at følge dette Raad, og i Løbet af Samtalen var det, at han forfærdede Præsten med det Udbrud: „Hellere Ragnarok end en stivnende Jimbuvinter!“ et Slagord, der i hans Modstanders Øjne tegnede ham som en forborpen Fredsforstyrrer.

Sogneraadet havde, saa længe denne Institution havde existeret, bestaaet af et Et-Tal, efterfulgt af Nuller, i det Formanden, Godsejer Miller, nu i en Menneſkealder havde afgjort alle Sager paa egen Haand og kun givet de øvrige Medlemmer sparsomme Meddelelser i den Anledning. I samfulde 30 Aar havde der saaledes ikke saa meget som fundet en Afstemning Sted i Raadets Møder. Da Præsten nu ikke mægtede at tale Holm til rette, tog Sogneraadet, eller rettere Godsejeren, Sagen i sin Haand og nedlagde Forbud mod Skolestuens Afbenyttelse til Mø-

derne. Dette Forbud viste sig imidlertid fuldstændig unyttig; thi Følgen blev kun, at Møderne herefter blev afholdte i et stort Maskinværksted, som laa i en Udkant af Byen, øde og ubenyttet efter Ejerens Død, ja der blev endogsaa strax indledet Underhandlinger om Kjøbet af Bygningen, der i det hele egnede sig godt som Forsamlingshus. Aktier bleve tegnede og Kjøbet afsluttet. Fra dette Øjeblik af tog Holms Møder et Opsving som aldrig tilforn.

Medens han denne Dag vandrede op og ned i sin Have, gennemgik han i Tankerne de Resultater, hans Virksomhed hidtil havde ført med sig, og han kunde i det hele taget ikke andet end føle sig tilfreds dermed. Der var begyndt at komme Liv i Befolkningen; man havde faaet Lust til at lære og udvide sin Synskreds, og man var i Færd med at faa Øjet op for, at der uden for Sulefadet var adskilligt, som det lønnede sig at arbejde for. Vel havde det hændt sig, at der havde hævet sig Røster, som udtalte Theorier, han paa det bestemteste havde maattet bekæmpe, Theorier om Formueslighed og lignende Fantasterier; men i det hele troede han at kunne lide paa, at Bevægelsen var ledet i en besindig og ædruelig Retning. Hvad saadanne Wühlere som Jens Jordløse og Hans Kyrrre skraalede op med, vilde næppe blive godkjendt af ret mange.

Men hvorfor stod Dalstrøm da saa fjendtlig over for denne Bevægelse? Og hvorfor fandt han en

Fornøjelse i at udfinde Muligheder, som aldrig i sine Dage vilde gjøre sig gjældende?

At Holm idelig vendte tilbage til disse Spørgsmaal, tydede hen paa, at der i hans Underste laa skjult en Frygt for Muligheden af et Brud mellem Kjøbmanden og ham. Skulde et saadant finde Sted, vilde det gaa Holm meget nær til Hjærte. Dels var Dalstrøm og Helene de første, der var komne ham venlig i Møde ved hans Ankomst til Byen, og han havde siden tilbragt mangen behagelig Time i deres Selskab, dels havde han dem begge virkelig kjær.

„Goddag, Hr. Holm!“ lød der pludselig en læspende Mandsrøst ved Siden af ham. Det var Apothekets Provisor — en lang slippet Mand, som Holm kaldte ham i sine egne Tanter —, der, iført en ny flunkende Sommerdragt, stod og hældede sig op til Stakittet, som adskilte Skolens Have fra Apothekets. „Hvad nyt fra Afrika?“

„Jeg har ikke været der for nylig,“ svarede Holm tørt.

„Ikke det? Ha . . . ha! Naa, men De forstaar mig nok; De kommer vel lige fra Middagsbordet? Altsaa: Er Frøkenen hjemme?“

„Hvad for en Frøken?“ spurgte Holm tvært.

„Frøken Helene naturligvis! Hvem ellers?“

„Frøken Dalstrøm var hjemme, da jeg saa hende sidst . . . Men undskyld, Hr. Schrøder, at jeg forlader Dem . . . presserende Arbejde.“

„Na, jeg be'r . . . jeg be'r!“

Da Holm sthyrede Raasen op ad Havegangen, var det ikke frit for, at han gik og smaabandede for sig selv; han var pludselig kommen i ondt Lune. Den sliffede Modejunke, der gik og gjorde sine Hoser grønne hos Helene, havde i lang Tid været ham modbydelig, men var nu bleven ham ligefrem uudholdelig, siden han havde faaet at vide, at Dalstrøm næppe vilde have noget imod at faa Schrøder til Svigersøn, naar denne — hvad der skulde ske til Efteraaret — forpagtede Apotheket af sin Principal. Schrøder var baade formuende og af god Familie, men en mere pjattende Pjalt end han, fandtes der ikke i Miles Omkreds, mente Holm. En vakker Vejler for Helene, denne prægtige, begavede unge Pige, hvis lille Finger rummede mere Intelligents end Hr. Schrøders hele lange Skrog! Uf! Holm bed formelig Tænderne sammen ved Tanken derom, medens han tog Havetrappen i to Spring, gik igjennem sin endnu umøblerede Havestue og lagde sig til Ro paa den Chaiselongue, som Folk i Byen havde overrasket ham med i Foraaret.

Han fik dog ikke Tid til lang Hvile, thi efter et Kvarters Forløb bankede det paa Døren, og en midaldrende Mand med den højre Arm bundet op i et Bind traadte ind. Han blev staaende henne ved Døren og purrede op i sit forpjuskede Haar med den venstre Haand.

„Naa, Hans Dalum, hvordan gaar det med Armen?“ spurgte Holm.

„Det er kun simpels med ham, Hr. Skolelærer. Jeg ka'tte røre ham endnu. Og min Kone er ogsaa helt simpels . . . og Kirsten er bleven syg.“

„Men Herregud da; det var meget paa en Gang!“

„Na ja, det er kun simpels med vos.“

Holm sad og grundede lidt; derefter satte han sig hen til Skrivebordet, tog et Arf Papir for sig og sagde:

„Saa faar vi vel tage fat paa Omgangslisten, Hans?“

„Der bliver vel ikke andet for, Hr. Skolelærer, for det er simpels for vos.“

Holm bad ham tage Blads, skrev en Anbefaling for ham til Godgjørenheden og tegnede sig selv for 5 Ar. Derefter lagde han Papiret i en Konvolut og overrakte ham den tillige med Pengene. Hans Dalum brød ud i mange Taksigelser og var i Færd med at fjerne sig, da han paa ny vendte sig til Holm og spurgte:

„Det bliver vel ikke til noget med at lægge Arbejdet ned nu til Høsten?“

„Lægge Arbejdet ned?“ gjentog Holm forbauset. „Hvad skal det sige?“

Hans Dalum havde ikke let ved at klare Spørgsmaalet; men efterhaanden fik Holm dog Rede paa, at der var stærk Tale om at gjøre Skrue paa Herregaardene, naar den travle Tid kom, og derved fremtvinge en højere Arbejds løn. Det var Jens Jord-

løse, som havde talt for Sagen, og de fleste mente, at Holm stod bagved.

Denne Oplysning gav Holm en hel Del at tænke paa Resten af Dagen. Men han skulde faa mere at tænke paa endnu.

Da han sad og spiste sin tarvelige Aftensmad — hans Husholdning var som en enlig Ungkarls, da han havde forpagtet Skolejorden bort og for øvrigt kun havde Hjælp af en gammel Nabokone, som holdt Huset i Orden —, kom en Dreng løbende med et Brev til ham. Det var fra Dalstrøm og indeholdt kun faa Linjer, i hvilke Kjøbmanden beklagede at maatte hæve deres Overenskomst med Hensyn til Levering af Middagsmad „Der er imellem os saa mange Uoverensstemmelser i Henseende til Opfattelsen af Forholdene her, at et dagligt og fortroligt Samliv som hidtil næppe vilde kunne lade sig gennemføre“. Saaledes endte Brevet.

Holm blev lige saa overrasket som fortørnet ved Læsningen af det, og uden at give sig Tid til at overtænke Sagen, skrev han et Par Linjer til Svar med en kølig Tak for den henrundne Tid samt vedlagde det lille Pengebeløb, han var skyldig.

Saa var da altsaa det Hus lukket for ham! Da han sagde sig dette, kom der en dump Følelse af Tomhed over ham; det var for ham, som om han havde mistet noget af sit eget Jeg. Han forsøgte at jage Stemningen fra sig, stoppede en Pibe, glemte at tænde den og gik med den i Haanden op og ned ad

Gulvet, opfyldt af den ynkeligste Følelse af Forladthed.

„Dumbhed! Taabelighed!“ udbrod han til sidst og rev sig med Vold ud af sine Tanker. Han satte Biben fra sig, greb sin Hat og gik ud paa Have-trappen. Herfra gled hans Blik lynsnart ind over Kjøbmandshaven, der, ligesom Apothekets, for en Del blev begrænset af Skolehaven, og da han fik Øje paa Helene derinde, gik der et formeligt Ryk igjennem ham, og han stod med et Par raske Spring nede paa Gangen. Ved Foden af Trappen standsede han imidlertid og aandede dybt op. Hvad var dog dette . . . hvad var dog dette! Som et Lynglimt var det faret ham igjennem Sjælen i samme Nu, at hans Hjærte var taget fangen for Tid og Evighed, at hun, som gik derinde og snylede med sine Blomster, var bleven ham dyrebar som ingen anden i den hele vide Verden.

Han satte sig en Stund til Ro omme i et af de smaa Vindhuse, som fandtes i Büskadset og summede sig oven paa den Opdagelse, han havde gjort. Hvor havde han dog været blind over for sine egne Anliggender, efter som han ikke for lang Tid siden havde faaet Klarhed paa, hvorledes det stod til med ham! Det Velvære, han havde følt i hendes Selskab, den Vængsel, der stadig havde draget ham til Huset — alt vidnede om, at Kjærligheden længe havde ligget skjult i hans Hjærte. Han havde haft saa travlt med

andres Sager, at han ikke havde haft Tid til at tænke paa sine egne.

Tanken om, at hun færdedes der inde i Haven i hans umiddelbare Nærhed, gav ham imidlertid ikke Ro til at anstille mange Reflexioner over sig selv. Han maatte tale med hende, mens Lejligheden tilbød sig! Han rejste sig igjen og gik med ilfsomme Skridt om i Gangen, der førte langs med Stakittet.

Var det Skjæbnen, der begunstigede ham, eller var det Beregning fra den unge Piges Side — nok er det, han fandt hende staaende i saa Skridts Afstand fra Tremme-Væggen, som skilte dem fra hinanden. Hun var i Færd med at fjærne de visne Blade fra et Levkøjsbed, og ved Lyden af hans Skridt saa hun op med et svagt Smil.

„Bed De, at jeg har faaet Brev fra Deres Fader, Frøken Helene?“ spurgte Holm.

„Ja, Fader har sagt mig det . . . Det har gjort mig meget ondt.“

„Mig ogsaa . . . ja, meget mere ondt, end jeg egentlig vilde have troet. Desuden kom det mig saa brat og uventet, at jeg . . . at jeg næsten følte mig oprørt derved. Da jeg forlod Dem og Deres Fader i Middags, anede jeg ikke, at han allerede havde besluttet at banlyse mig fra sit Hus.“

„Det havde han heller ikke, Hr. Holm,“ sagde Helene. „Det var først, da han hørte Tale om Medlæggelsen af Arbejdet paa Herregaarden . . .“

„Ja, men det har jeg jo ikke noget at gjøre

med," afbrød han hende ivrig. „aldrig er en Strejfe falden mig i Tanke, og jeg skal nu paa Torsdag ramme en grundig Pæl gennem dette forrykte Indfald! Først i Eftermiddag har jeg faaet Nys om, at man overhovedet tænkte paa slikt. Har De virkelig ogsaa kunnet tro dette om mig?"

„Jeg vil tilstaa, at jeg ikke har været langt fra det," svarede den unge Pige og rødmede, da hun mødte hans Blik, „men jeg er glad ved, at jeg har taget fejl . . . De maa ikke være vred paa mig!"

„Vred? Nej! . . . Men jeg havde tænkt, De havde haft mere Tro til mig . . . at jeg ikke vilde styrte en hel Mængde fattige Familier i Ulykke."

„Ethvert Menneske kan tage fejl med Hensyn til de Midler, han anser for de rette, Hr Holm."

„Det er sandt!"

Der blev et Djebligs Tavshed; derefter tog Holm paa ny til Orde:

„Bagtalelsen har længe haft fat i mig og vil næppe heller skaane mig i Fremtiden, men tillægge mig Motiver, som er mig fremmede. Det faar jeg nu en Gang finde mig i, naar kun ikke De vil tro alt det onde, man mulig vil finde paa at sige om mig."

„Jeg vil tro alt godt om Dem, Holm, „svarede den unge Pige med Barme. „Vær vis derpaa!"

„Tak! Jeg ventede, De vilde svare mig saaledes . . . eller rettere: Jeg haabede det . . . Jeg er

først i dette Øjeblik, da jeg er bleven forvist fra Dem, kommen til Klarhed med mig selv . . ."

„Helene!“ kaldte i det samme Dalstrøm oppe fra Verandaen, hvor han og Proviforen vare komne til Syne.

„Jeg elsker Dem, Helene!“ sagde Holm hurtig. „Giv mig et Tegn paa, at jeg ikke er Dem ligegyldig!“

Den unge Pige nikkede til ham med blussende Kinder og ilede op mod Huset, efterladende Holm med bankende Hjærte. Var dette Nif en Bekræftelse paa hans Haab, eller var det kun en simpel Afskeds-hilsen? I Lighed med alle andre Elskere i Verden grundede Holm i den følgende Tid en hel Del over dette Spørgsmaals rette Besvarelse.

Dagen til Skolefotturen oprandt straalende og klar. Den foregaaende Dags Tordenregn havde frisket godt op, og Alinteskoven stod som nyfødt og spejlede sig i Søen, der strakte sig op til Brinken med de ranke, ældgamle Bøge. Medens Børnene tumlede sig i Leg rundt om i Skoven, der gjenlød af deres Jubel og Latter, havde Holm samlet de voksne om sig paa en aaben Plads i Nærheden af den lille Pavillon, hvor Skovfogden havde Tilladelse til at drive en lille Beværtning i Form af Bludsalg, Kaffeestjænkning osv.

Der var samlet et halvt Hundrede Mennesker, af hvilke Flertallet var Mænd, og der var over For-

samlingen et Udtryk af spændt Forventning, der viste, at man tillagde Mødet en mere end almindelig Betydning. Da Holm steg op paa den lille Forhøjning, der fandtes om en rank Bøg og gav den Udseende af et Majtræ, blev der en dyb Tavshed.

„Mine Venner!“ således begyndte han sin Tale. „Da jeg stævnedes eder til Møde her ude i Skoven sammen med Børnene, var det ikke min Hensigt at komme ind paa Emner, som ligger fjærnt fra en Tur ud i den sommerfriske Natur, der her omgiver os paa alle Sider. Der er imidlertid senere hændet noget, som har fuldkastet mine Planer i saa Henseende, og jeg vil derfor i Dag nytte Lejligheden til at tale med eder om Strejken og dens Berettigelse.“

Han gjorde et kort Ophold, under hvilket hans Tilhørere rykkede nærmere hen til den improviserede Talerstol, og begyndte derpaa at give en klar og indgaaende Redegjørelse af Strejkens Natur og Betydning for Arbejderen. Den var et mægtigt Vaaben i Arbejdsklassens Haand, naar den, tilstrækkelig forberedt, blev bragt i Anvendelse for at fremtvinge Opfyldelsen af billige og berettigede Fordringer; men var Forberedelsen mangelfuld og Fordringerne ubeføjede, da blev den et tvægget Sværd, der lige saa fuldt saarede Arbejderen som Arbejdsgiveren. De derfor den, som loffede sine Standsfæller til at paabegynde en Strejke, der savnede alle Betingelser for at kunne gennemføres -- al den Sorg og Nød, som vilde flyde deraf, faldt tilbage paa Ophavsmandens Hoved!

„Man har sat mit Navn i Forbindelse med en paatænkt Arbejdsnedlæggelse paa vore Herregaarde," vedblev han med forstærket Røst. „Seg maa paa det bestemteste fralægge mig Andel i enhver Tanke derom. En Strejke her ude paa Landet, en Strejke uden nogen som helst Forberedelse, uden nogen Understøttelses-kasse og — lad mig sige det — uden nogen væsentlig Berettigelse, er et fuldstændig vanvittigt Foretagende, som ingen besindig Mand kan indlade sig paa. Hvad vilde I gjøre, I, som bor i Herregaardens sex Familiehuse, naar I samme Dag, som Arbejdet blev nedlagt, blev fæstede paa Gaden med eders Familier? I ved, at det staar i Arbejdsgiverens Magt at gjøre det i Følge de Arbejdskontrakter, I har underskrevet af fri Vilje. Hvem vil kunne skaffe tredive husvilde Familier Husly, og hvem vil rykke ud med de hundrede Kroner daglig, som I og eders Hustruer mister i Indtægt?"

„Det vil ikke komme saa vidt! Herremændene maa give efter!" lød en Røst nede mellem Tilhørerne.

„Nu vel, lad os forudsætte, at Arbejdsgiverne bøjer sig og indlader sig paa en Lønningsforhøjelse for at undgaa det Tab, der vilde true dem. Men hvorledes vilde Sagen da stille sig til Efteraaret? Mon eders Arbejdskontrakter da vilde blive fornyede, eller mon I ikke alle til Hobe vilde blive affsedigede til November? Er Herregaardenes Arbejdsløn ikke fuldt saa god som den, Gaardmændene giver, og mener I

virkelig, det vil være umuligt at faa eder erstattede, naar der skjænfes Tid dertil? Jeg siger igjen: Den, der indlader sig paa et saa vanvittigt Foretagende, gjør en blodig Synd mod sig og sin Familie, og den, der opfordrer dertil, er enten en forblindet Daare eller en samvittighedsløs Slubbert, der ikke burde have Lov til at løfte sin Stemme i en besindig Forsamling."

"Det er sandt! Det er sandt!" lød det med et mangestemmigt Raab nede i Klyngen.

"Ja," vedblev Holm, "ad den Vej ophjælper man ikke Arbejdernes Kaar her i Herringe; det maa staa klart for enhver, der vil tænke lidt over Sagen. Nej, lad os tænke paa Dprettelsen af en Enge- og Hjælpekasse, lad os tænke paa Opførelsen af sunde og hensigtsmæssige Arbejderboliger, lad os gennemføre en Reform i vort Skolevæsen, saa at Børnene ved Bortgangen af Skolen kan være udrustede med Kundskaber, der kan lette dem Vejen gennem Verden."

"En Forbrugsforening!" raabte en af Tilhørerne.

"Naa, maaske ogsaa det! Som I ser, foreligger der her fuldt op af Opgaver, hvis Løsning vil være til virkelig Gavn og Velsignelse for Arbejderen, og som efterhaanden kan gennemføres, naar man kun for Alvor vil. Enighed gjør stærk, kjære Venner. Et Brev for et samdrægtigt Samliv mellem Arbejderne!"

„Hurra! Hurra! Hurra!“ lød det kraftig fra Forsamlingen. „Holm længe leve! Hurra! Hurra!“

Da Taleren steg ned, stimlede Tilhørerne sammen om ham. Man fappedes om at trykke hans Hænder og sige ham Tak, og særlig var Kvinderne meget ivrige efter at vise ham deres Hyldest. Det var let at se, at en Sten var væltet ham fra Hjærtet, og at de nu atter aandede frit op efter den uhyggelige Spænding, som den sidste Tids Talen om Arbejdsnedlæggelsen havde fyldt dem med. Holm saa, at han fuldt ud havde holdt sit Løfte til Helene om at mane „en grundig Væl gennem Strejken“, og i det hans Blik kun mødte Smil og Venlighed, hvorhen det saa vendte sig, var det ikke frit for, at en Følelse af Stolthed rørte sig paa Bunden af hans Hjærte, Stolthed over, at disse Mennesker saa op til ham med Tillid og Beundring og lod sig lede af ham.

Et Par Dage efter Mødet i Skoven blev Holm meget overrasket ved at se Godsejer Miller træde ind ad Døren. Han var en høj, stærkt bygget Mand paa en trefindsthyve Aar, med en rank Holdning og et anjeligt Udre. Hans svære, vel plejede Skjæg, der var stærkt isprængt med graat, naaede ham et Stykke ned paa Brystet. Djnene var klare og rolige med et fremtrædende ironisk Udtryk.

Han var i sin Fremtræden over for Holm temmelig tilknappet i Begyndelsen, men tøede lidt efter lidt op og talte livlig og naturlig.

Han begyndte med at spørge om, hvad der var forefaldet ved Mødet i Klinteskov, af hvilket han havde faaet en meget forvrænget Fremstilling. Da han havde hørt Holms Beretning til Ende, sagde han:

„Ej, ej! Vi maa jo oven i Kjøbet være Dem taknemmelig, da De har sat en Stopper for den forrægte Plan. Den var imidlertid næppe bleven udført alligevel . . . Men sig mig nu ærlig,“ vedblev han, i det han tog Plads paa Chaiselonguen, „hvis De havde fundet, at en Strejke lod sig gennemføre uden Fare for Arbejderne, vilde De da have holdt igjen?“

„For saa vidt som jeg paa det bestemteste vilde have tilraadet Underhandling først, ja.“

„Og førte Underhandlingerne til intet?“

„Saa Strejke — ja!“

„Ser man det! De er da altsaa alligevel et Stykke af en Revolutionsmand.“

„Intet mindre end det, Hr. Godsejer. Jeg er tvært imod Fredsven og Forhandlingsmand helt igjennem. I politisk Retning er jeg endogsaa Højremand.“

„Ja saa! Men hvori ligger det da, at De ogsaa i Retning af Politiken maner Arbejderne til at . . . hvad skal jeg kalde det? . . . frigjøre sig fra Autoriteten? Hidtil har alle her med en enkelt Undtagelse gaaet med Højre, og det maa jo efter Deres egen Udtalelse ligge i Deres Interesse at bevare denne Tingenes Tilstand.“

„Det ligger først og fremmest i min Interesse

at faa Folk vakt til Bevidsthed om deres Ret til at hævde en selvstændig Mening i politisk som i andre Henseender, enten den saa gaar i Højre- eller Venstre-retning."

"Selvstændig Mening!" gjentog Godsejeren med en Skuldertrækning. "De ser med et meget idealt Blik paa Tingene, Hr. Holm. Naar, men jeg skal ikke indlade mig nøjere paa den Ting . . . Men nu Deres andre Reformer? Hvem skal hjælpe Dem til at føre disse igjennem, mener De?"

"Jeg haaber, at Sogneraadet bl. a. vil stille sig velvillig dertil."

"Og sker dette ikke?"

"Saa vælger vi til Efteraaret ny Medlemmer paa vort Program."

"Med andre Ord: De skubber mig ud af Sogneraadet. Jeg hører jo til de Medlemmer, som træder ud, ved De maaske."

"Jeg tror ikke, De bliver gjenvalgt, hvis De stiller Dem modvillig over for vore Planer."

Godsejeren rejste sig; han havde igjen faaet noget af sit tilknappede Udseende tilbage.

"Nu, vi faar jo at se," sagde han. "Skjønt vi ikke kan undgaa at blive Modstandere i flere Retninger, er jeg dog i det hele tilfreds med at have faaet talt med Dem. Man havde indgivet mig temmelig vrange Forestillinger om Dem, og det er mig kjært at have faaet dem berigtigede."

Med disse Ord bød han Holm Farvel og gik.

En otte Dages Tid derefter indtraf Sommerferien, og Holm rustede sig til en Maanedes Rejse langs Inlands Bestkøst. Han var en udholdende Fodgænger og agtede at tilbagelægge den største Part af Vejen til Fods, dels af Villighedshensyn, dels ogsaa fordi han ventede sig mest Udbytte af denne Rejsemaade.

Der henrandt dog endnu et Par Dage, inden han kunde beslutte sig til at tiltræde Rejsen. Sagen var nemlig den, at han ikke havde fundet Lejlighed til at tale med Helene siden den Aften, han havde sagt hende, at hun var ham kjær, og han kunde ikke tænke paa at drage bort for saa lang en Tid, uden først at have faaet Bished for, om hun besvarede hans Kjærlighed eller ikke.

Endelig var Tilfældet ham gunstigt, i det han en Dag mødte hende nede ved Søen og fik Bekræftelse paa sit lønlige Haab. Jo, visseelig elskede hun ham inderlig og trofast. Om hun vilde holde fast ved ham, ihvad der saa kom? Det vilde hun; det kunde han lide paa! Og hendes Øjne straaledede ham saa inderlig og trofast i Møde, at hans Blik blændedes af Taarer, og hans Hjærte bankede højt af overvældende Glæde. Det var med Nød han afholdt sig fra at klynge sine Arme om hende og trykke hende til sit Bryst, som de stod der midt paa Landevejen.

Hun anede vist noget saadant, thi hun traadte et halvt Skridt tilbage og sagde:

„Men vi kommer til at afvente bedre Tider,

fjære Sofus; thi Fader er dig endnu mindre godt stemt, end da du fik Brev fra ham . . . Hvad er dog ogsaa det for en fortvivlet Ide, der er kommen frem om en Forbrugsforening? . . . Jeg vilde ønske, du kunde drage dig ud af alt det Røre; det vilde jævne Vejen en hel Del for os "

„Det kan jeg ikke, Helene. Husk paa, det er mig selv, som har vaakt dette Røre til Live . . . Forbrugsforeningen er ikke min Ide; jeg indser heller ikke, at den vil kunne blive udført. I hvert Fald sætter jeg mig ikke i Spidsen for den . . . Du mener altsaa, at jeg ikke strax skal tale med din Fader?“

„Det vilde ikke gaa an . . . paa ingen Maade. Vi maa have Taalmodighed.“

„Ja, men Schrøder!“ sagde Holm ivrig.

„Schrøder? Hvad han?“

„Har du da ikke set, at han er forelsket i dig op over Ørene? Han gjør sig jo formelig latterlig, denne pomadiserede Idiot!“

„Naa naa, Sofus! Schrøder er i Virkeligheden et meget skikkelig og rart Menneske.“

„Saa meget værre for mig!“ udbød Holm med et Suk.

„Har du da glemt, at jeg har lovet at holde fast ved dig “

„Nej, vist ikke, Helene! Men du kan ikke tro, hvor det har været pinagtigt for mig at vide, at han gik frit ud og ind hos eder, mens jeg er banlyst.“

„Du rejser altsaa i Morgen?“ spurgte den unge Pige for at lede Samtalen ind i et andet Spor.

„Ja, nu da jeg har faaet talt med dig. Naar og hvor mødes vi saa igjen, Helene?“

„Vi mødes naturligvis hjemme hos os. Du er ikke mere bantst, som du siger, end at du jo kan besøge os naar som helst.“

„Og vi mødes ingen andre Steder?“

„Nej,“ svarede Helene alvorlig, „det maa du ikke forlange af mig, Sofus. Og nu Farvel, min kjæreste Ven! Gid du maa faa en lykkelig og behagelig Rejse!“

Holm søgte forgjæves at holde hende tilbage. Saa skiltes de med et langt og inderligt Haandtryk. Han blev staaende, sejrødrucken og betagen, og saa efter hendes slanke Skikkelse, indtil den forsvandt ved Omdrejningen ind til Byen; derefter tog han Benene paa Nakken og strejfede om i Skovene uden Maal eller Med, indtil Solen sank ned bag Bakkerne i Vest, og Aftenens Skygger begyndte at brede sig ud over Egnen. Han kom hjem, dødtæt og udaset; næste Dag rejste han ad Banen til Sylland.

Det var en Dag i Mørkningen sidst i November Maaned, at Holm sad inde ved sit Skrivebord. Tusmørket havde for længe siden gjort en Ende paa hans Skriveri; nu sad han med den ene Haand under

Kinden og saa grublende frem for sig, urolig og forstemt. Uden for Vinduerne laa Sneen højt; Vintren havde indfundet sig ualmindelig tidlig og vilde efter gamle og erfarne Folks Mening blive stræng og langvarig.

Allerede et Blik gjennem de næppe nok optøede Ruder ud paa de vinterlige Omgivelser vilde have været tilstrækkelig til at fylde den unge Mand's Sind med Alvor. Han vidste, at Høsten overalt havde været langt under en Middelhøst, og at en truende Arbejdsløshed stod for Døren, og han forudsaa, at der vilde blive megen Nød og Elendighed at kæmpe med Vinteren igjennem, hvis der ikke kunde aabne sig nye Udveje til Fortjeneste for Arbejdsklassen. Han havde grublet forgjæves over saadanne Udveje, og han havde paa det mest indtrængende opfordret Arbejdsklassen til at gennemføre den yderste Sparommelighed, en Opfordring, — der — hvad han godt vidste — var bleven modtaget med Uvilje. Han havde talt saa ofte om Forbedring af Arbejdernes Aar, at man halvvejs havde ventet, han strax vilde have bragt en saadan til Veje — og nu kunde han kun give dem Anvisning paa at spare!

Men der var meget andet end dette, der stemte den unge Mand til Alvor. Der havde lige siden Høstens Ende været en gjærende Uro i Gemhutterne, som ikke var undgaaet hans Opmærksomhed, og som skrev sig fra Paavirkning af Folk, der gjerne gad fiske i rørt Vand. Hvor blev de lovede Reformers

af? Enge- og Understøttelseskasen var vel bleven dannet, men der var endnu lange Udsigter til, at den kunde træde i Virksomhed. Hvor var Arbejderboligerne beliggende, siden man endnu ikke saa saa meget som en Sten af dem i Byen? Hvor var Forbrugsforeningen med de billige Varer, og hvor var For skolen, der skulde danne et betydningsfuldt Led i Børneundervisningen? Disse Spørgsmaal summede om i Byen og spredte Utilfredshed og Tvivl. „Holm er kjøbt af Herremændene!“ lød det saa en skøn Dag, og dette blev Slagordet, der idelig og idelig slog ned bag hans Ryg. Holm vidste det; han havde sine trofaste, som ikke drejede Rappen efter enhver Vind, og de lod ham ikke i Uvidenhed derom. Men han var for stolt til at forsvare sig mod denne Bagvaskelse. Det forestaaende Valg til Sogneraadet skulde tale for ham og stemple dette Udsagn som Løgn — men ikke desmindre svævede det i ham, at nogen i det hele taget kunde skjænke det Tiltro

Og der var endnu meget andet, som svævede i ham. Han havde efter Hjemkomsten fra sin Syllandsrejse aflagt Besøg hos Dalstrøms, og skjønt han var bleven meget kølig modtaget af Kjøbmanden, havde han dog jævnt hen fornøyet dem. De var imidlertid blevene ham mere og mere pinagtige, og de sidste Gange, han havde været der i Huset, havde han ikke set saa meget som et Glimt af Helene, hvad enten det nu skyldtes en Tilfældighed, eller Kjøbmanden

havde beghndt at ane Uraad og forfættlig forhindret ham i at mødes med hende. Dertil kom endnu, at man almindelig fortalte, at det stod daarlig til med Dalstrøms Affærer, og at han anvendte al sin Indflydelse paa Datteren for at faa hende til at gifte sig med Schrøder, som fra November af havde overtaget Apotheket og strax derefter meldt sig som Frier.

Holm var ikke langt fra at have samme Fornemmelse som en Svømmer, der føler, hvorledes Vandplanterne paa Bunden snærer sig fastere og fastere om ham og drager ham langsomt, men sikkert ned i det mørke Dyb. Derfor sad han forstemt og grublende i Tusmørket og lod Blikket hvile paa det flagrende Vindhjær fra Vlden i Raskelovnen.

Han blev vækket af sine Tanker ved at det bankede paa Døren, og to Mænd traadte ind. Den ene havde et Træben og et sandt Ræveshsiognomi, med en stærkt fremtrædende rød Næse, der talte højt om Minutsnapse. Den anden var en lille fortsmudset Mand med et knarbornt Udtryk i det mørke Ansigt. Holm saa strax, at han her havde sine to heftigste Modstandere for sig, nemlig Hønskræmmer Niels Uglerup og Indsidder Jens Jordløse. Holm skikkede Mændene til Sæde og tændte derefter Lampen.

„Kan jeg være Dem til Tjeneste med noget?“ spurgte han.

„Ja, se det var nu dette Sogneraadssvalg i Morgen“, tog Jens Jordløse til Orde, „som vi jo gjerne vilde snakke lidt med Skolelæreren om . . .“

„Vi holder jo Møde derom i Aften i Forsamlingshuset“, afbrød Holm ham. „Der vil I frit kunne udtale jer.“

„Sandt nok,“ svarede Jens; „men vi kan ikke komme til Stede der i Aften.“

„Jens og jeg skal bort i et halsthyrendes vigtigt Errende,“ tilføjede Niels Uglerup.

„Se, derfor har vi forfattet en Liste . . .“

„Vi to, Hr. Skolelærer, Jens og jeg,“ forklarede Niels.

„En Liste over dem,“ vedblev Jens uforstyrret, men med et Ansigt, som om han slugte en ildesmagende Pille, „som vi mente, Stemmerne burde samle sig om. Og saa vilde vi spørge Dem, om De vilde arbejde for den.“

„Lad mig se den!“

„Niels Uglerup ragede en Stund op i Indre-lommen paa sin Frakke og bragte endelig en fedtet Lap Papir frem, som han overrakte Holm. Denne lod Djnene glide ned over de Navne, som fandtes optegnede paa Sedlen, og saa strax, at det var Sognets uroligste Hoveder, der var Tale om. Niels Uglerup og Jens Jordløse havde vist sig selv det Hensyn at sætte deres egne Navne mellem Kandidaternes.

„Nej,“ sagde Holm og gav Niels Uglerup Papirlappen tilbage, „den Liste gaar jeg under ingen Omstændigheder med til.“

„Hvorfor ikke, Hr. Skolelærer, hvorfor ikke?“ spurgte Niels indsmigrende.

„Derom ønsker jeg ikke at udtale mig her; men vil De komme til Mødet i Aften og fremlægge Listen, skal jeg ikke lægge Skjul paa mine Grunde,“ svarede Holm tørt.

„Nej, nej, saa opgiver vi det rent og bart alt sammen,“ sagde Niels med et Grin. „Det var bare Deres Mening, vi vilde have at vide, forstaar De.“

Da Mændene var gaaede, lagde Holm sig hen paa Chaiselonguen og tænkte noget over Sagen. Skulde der mulig ligge Nævestreger bagved, som kunde true Valgets Udfald i Morgen? Eller var det kun et dumt Forsøg paa at gjøre sig vigtige, de to Selskabsbrødre og Meningsfæller havde anstillet? Dog, det var vel kun et slegt Forsøg! Hvem vilde vel give deres Stemme til flere af de mindst agtede Mænd i Sognet -- til en Niels Uglerup og en Jens Jordløse, der selv erklærede sig for Socialister af det reneste Vand! Det vilde jo være taabeligt at frygte en Overrumpling fra den Side.

Dermed slog Holm Besøget ud af Tankerne, og da han et Par Timer efter i Forsamlingshuset oplæste sin Fortegnelse over de Kandidater, der efter hans Skøn burde sættes igjennem ved Valget den følgende Dag, blev hans Forslag hilst med en Bifaldsstorm, der viste ham, at hans Ord endnu havde Klang i Befolkningen. Der var i det hele taget en

løftet. Stemning over Forsamlingen den Aften. Hidtil havde man indskrænket sig til at tale om, hvad der burde gøres; nu stod Handlingens Time for Døren, og man lovede hinanden, i det man skiltes, at den ikke skulde gaa ubenyttet hen.

Saa oprandt da endelig Valgdagen. Allerede ved Middagstid saa man Alhynger af Sognets Folk sthre hen i Retning af Skolen, hvor Valget skulde foregaa, og da Godsejer Miller ankom, var ikke alene Skolestuen stoppende fuld af Vælgere, men ogsaa uden for denne stod der anselige Grupper af Mænd, der var mødte for at afgive deres Stemmer. Aldrig tilforn havde et Sogneraadvalg kaldt saa mange Folk sammen i Herringe.

Godsejeren lagde Valglisten til rette og satte sig selv ved Kathedret for derfra at lede Valghandlingen. I det han nu rejste sig og lod et halvt ironisk Blik glide hen over Forsamlingen, sagde han højt og tydelig:

„Før vi strider til Afstemning over fem nye Medlemmer til Sogneraadet for de følgende sex Aar, er jeg bemyndiget til at udtale, at, hvis man ønsker at afgive sin Stemme til de Medlemmers Gjenvalg, som efter Tur fratræder til Næaar, saa er disse Medlemmer, jeg selv indbefattet, villige til paa ny at modtage Valg . . . Hermed kan vi altsaa begynde med Stemmeafgivningen. Maaske De, Hr. Holm, vilde gjøre Begyndelsen.“

Holm nævnede de fem af ham foreslaaede Kandida-

dater med høj og lydelig Stemme, og saa kom de samme Navne Slag i Slag igjen fra den ene Vælger efter den anden. Holm saa ud over Forsamlingen og smilede. Sejren forekom ham nu mere vis end nogen Sinde. Men pludselig lød der andre Navne; Holm lyttede spændt, og det gav et Ryk i ham, da han fandt, at det var Niels Uglerups og Jens Jordløses Liste, der kom til Orde. Den kom frem en halv Snes Gange, døde saa bort igjen og gav Plads for Holms, kom paa ny til Live og hævede sig nu rask i Vejret. Holms Kinder begyndte at brænde. Bilde den taabelige Liste da ikke saa Ende! Altsaa var det dog et Komplot, der i al Hemmelighed var sat i Gang.

Han aandede formelig frit op, da Dalstrøm, efterfulgt af Schrøder, Præsten, Lægen og et Par Herremænd trængte sig ind gjennem Mængden og stemte paa Gjenvalg af de fem Sogneraadsmedlemmer. Den Demonstration var han ikke bange for. Atter kæmpede hans Liste med Socialistlisten; det var ham umuligt længer at finde Rede paa, hvilken af dem der havde Overmagten.

Saa bad Godsejeren en Del af dem, der havde afgivet deres Stemmer, om at give Plads for de udenfor ventende, og en ny Skare Vælgere fyldte Lokalet. Men fra dette Djeblif af forsvandt baade Holms og Socialisternes Liste, og den ene Stemme efter den anden faldt paa Gjenvalg af de gamle Medlemmer. Da Valget var endt, var Godsejeren

og de andre Medlemmer gjenvalgte med en Majoritet af ti Stemmer.

Med blege Kinder og sammenbidte Tænder stod Holm og lænede sig op til Skolestabet, da Godsejeren traadte hen til ham og sagde i en halv medlidende, halv ironisk Tone:

„De har tabt, Hr. Holm, det nytter ikke at nægte det.“

„At tabe er ingen Skam, men en Ulykke“, svarede Holm.

„Skam? Nej! Det er heller ikke min Mening at hovere over Sejren. Tvært imod skal De se, at jeg vil være villig til Samarbejde med Dem, naar blot vi kan finde et fælles Grundlag for vore Forhandlinger.“

Dermed bød han Farvel og tog afsted. Ogsaa de andre forlod Skolen, og Holm stod snart ene tilbage. Under andre Omstændigheder vilde han have fundet det paafaldende, at kun saa faa af de tilstedeværende kom hen til ham og bød ham Farvel; nu ænsede han det ikke i den Sindsstemning, han var kommen i ved det uventede Udfald af Valget.

Han havde knyttet alle sine Planer til dette Valg. Han vidste, at han i Sogneraadet kunde tælle to Medlemmer som sine Tilhængere; havde man nu valgt de af ham foreslaaede fem Kandidater, vilde hans Parti ikke blot haast et absolut Flertal i Raadet, men Godsejeren med al hans mægtige Indflydelse vilde tillige have været fjærnet. Alle hans Reformer

vilde have fundet moralsk og pefuniær Støtte hos den kommunale Myndighed, og han vilde, trods den truende Arbejdsløshed, have set Fremtiden i Møde med godt Haab. Men nu! Ja, nu var alt ramlet sammen over ham, og al hans Birken havde været forgjæves.

Dog nej! Ikke fuldt forgjæves. Der var dog adskillige af de Sædeforn, han havde udsaaet, som vilde bære Frugt. Men ikke desmindre lod det sig ikke nægte, at han var en slagen Mand. Og som han rastløs vandrede op og ned ad Gulvet i sin Stue og tænkte paa, hvor lumpent han var bleven forladt af mange, der Aftenen før havde tilraabt ham Bisald, kunde han have grædt af Sorg og Harm. Det var det grænseløseste Bedrag, der var øvet mod ham af alle dem, som havde fulgt Niels Uglerup og Jens Jordløse. Havde disse ikke skilt sig ud fra ham i et taabeligt Haab om at sejre paa egen Haand, vilde Sagen nu have set helt anderledes ud.

Han gad i sin nuværende Sindstemning ikke gaa ud i Byen og tale med Folk om Sagen, ellers vilde han have set, hvorledes Folkene fra den nordre Ende af Sognet tillige med flere fra selve Byen havde samlet sig om et Utal af „halve Bajere“ i Forsamlingshuset for at diskutere det foresaldne. Her førte Niels Uglerup, Jens Jordløse og lignende Rumpaner det store Ord, og der faldt Udtalelser mod Holm af en alt andet end venstabelig Karakter.

Bed Midnatstid hørte Holm en Hyl og Brølen

af mange Mandbrøster, som nede paa Gaden istemte en saakaldt Socialistmarsch, der havde fundet Vej til Byen i Efteraaret og havde til Omkvæd:

„Til Arbejde, Liv eller Død!

Ol og Brød!“

Dette Omkvæd blev navnlig hølet ud med fuldt Ror i alle mulige Tonearter, og hver Gang gif „Ol og Brød“ over til at blive „Ollebrød“, hvad der gav Sangen et komisk Anstrøg, trods dens hele opstjaltede Karakter, eller vel rettere netop derfor.

Brølet fyldte Holm med Modbydelighed, og han vendte sig om i Sengen for at forsøge paa at sove sig bort fra det, et Forsøg, der dog mislykkedes fuldstændig. Thi med hvert Minut blev Brølet stærkere; det var tydelig at mærke, at den drukkne Skare havde drejet fra Gaden op gennem Strædet til Skolen og rask nærmede sig denne. Holm rejste sig over Ende i Sengen og lyttede. Ja, det var ikke til at tage Fejl af; nu drejede Skaren ind i Skolegaarden, og Brølene blev aldeles øredøvende.

Holm sprang ud af Sengen og klædte sig ilfsomt paa, medens Sangen i Gaarden omstiftedes med Skrig og Raaben. Da han fra Sovestuen traadte ind i sit Dagligværelse, kom der en Sten udefra flyvende gennem Ruderne og knuste Lampen paa hans Bord. Skaarene fløj flirrende om paa Gulvet.

„Nej, dette er for galt!“ udbrød han, i det en umaadelig Brede røvede ham al Besindighed. Han

greb en Spankrørsstok, der ved sit Haandfæste, en omviklet Blyfugle, var bleven til et temmelig farligt Vaaben i en vred Haand, ilede gennem Entreen ud til Gangdøren og lukkede den op med et Ryk. Natten var mørk, men - paa den hvide Sne aftegnede sig tydelig nok den talrige Rhynges Mennesker, der raabte og skreg i Munden paa hinanden.

I Varmen havde man ikke hørt, at Døren blev aabnet. Men strax efter opdagede en af Rhyngen Holm staaende paa Trappen og brølede:

„Der er Herregaardsmanden! Ned med ham!“

„Hvad fik du for at splitte Stemmerne, din Hund? Tæl Beugene op, at vi kan se dem!“

Saaledes lød Raabene til ham, medens han, dirrende af Vrede, stod med Stokken i Haanden uden at kunne komme til Orde i Varmen. En Mandssling under Middelhøjde havde den Frækhed at stille sig tæt op foran ham, udstødende nogle aldeles meningsløse Brøl. Dette bragte Bægeret til at flyde over. Med et eneste Spring havde Holm fat i hans Frækkekrave, halede ham med sig op paa Trappen og fugtlede ham igjennem med en saadan Virkning, at Byrens Hyl bragte Varmen til at stilne af. Derpaa sendte han med et Spark Delinkventen ud i Gaarden igjen og raabte:

„Jeg giver jer to Minutter til at forlade Gaarden. Er I her efter den Tid, bruger jeg min Nødværgeret og skyder løs paa jer med min Revolver!“

En skraldende Haanlatter hilste hans Bortgang; men da han saa Minutter efter med Revolveren i Haanden paa ny traadte ud paa Trappen, var Gaarden tom, og omme fra Skolestrædet lød det mere og mere fjærnt:

„Til Arbejde, Liv eller Død!

Ol og Brød!”

„Gud være lovet!” tænkte Holm, medens han drog et dybt og lettende Aandedrag, „saa blev dog den Ulykke forebygget.”

Sangen fjærnedede sig mere og mere; til sidst døde den bort og afløstes af Vinternattens Stilhed.

Holm gik ind og lukkede Døren efter sig, men han gik ikke i Seng. Hvor kunde han vel tænke paa at sove efter dette! Hele hans Væsen var oprevet i sin inderste Grund; han følte sig saa modløs, saa kuet, saa træt og forpint, at han formelig raandede sig som under en overvældende fysisk Smerte.

Det var altsaa Frugten af hans Arbejde, Opfyldelsen af hans store Forventninger! Stenet af sine Venner i sit eget Hjem! Herre, min Gud, hvad havde han da syndet, siden han havde maattet tømme denne bitre Drik! Havde han da ikke arbejdet tro og ærlig, uden Svig eller Bagtanke? Havde han da ikke bragt Ofre i pekuniær Retning langt over Evne for at fremme Arbejdernes Vel? Havde han ikke i enhver Henseende sat deres Interesser over sine egne? Og saa Lønnen for alt dette: Haan og Stenfast!

Dalstrøms Profetier faldt ham pludselig i Tanke, og han blev uvilkaarlig overrasket ved at se, hvor nøjagtig de var gaacde i Opfyldelse. Hvad havde vel ledet denne Mand til at drage saadanne Slutninger af hans Arbejde? Havde der da virkelig i dette været noget, som med Nødvendighed havde maattet føre et slikt Resultat med sig? Disse Spørgsmaal bragte ham til at underkaste sin Virksomhed en i det enkelte gaaende Prøvelse, som vakte ham til Erkjendelse om, at havde han end været ærlig og tro i sit Arbejde, saa havde han dog ogsaa gjort sig skyldig i adskillige Misgreb, som næppe havde været bethydningsløse i deres Virkninger. Enthusiast, som han var, havde han forstaaet at indgyde sine Tilhørere samme Begejstring, som han selv var opfyldt af, men han havde ikke altid taget i Betænkning, at han talte for en kritiskløs Flok, der ikke havde let ved at holde Ide og Virkelighed ude fra hinanden, og som ikke sjældent tog Forhaabninger for Løfter. Naar han, greben af sit Emne, havde givet sin naturlige Belsættethed Tøjlen, var det heller ikke saa sjældent, at han ikke havde vejet sine Udtryk, men givet dem en Form, der laa over Tilhørernes Synskreds. Deraf alle de forvrængede Gjengivelser af hans Ord og Tanker.

Han følte det med Nødvendighed i denne Stund, da han fuet og modløs lod Tanken gaa tilbage til de henrundne Dage: Han havde forsøgt at løfte en Gjerning, der oversteg hans Kræfter;

han duede ikke til at være Folkeleder. Hellere opgive det hele nu, end herefter befatte sig med noget, til hvilket han selv nærede Mistillid!

Det var bleven hen paa Morgenstunden, da han endelig søgte tilbage til Sengen for at forsøge paa at faa en Times Hvile.

„Gud ske Lov!“ tænkte han, da han fuldeghsende trak Dyngen op om Hagen; „jeg har dog min Skolegjerning tilbage, og Børnenes Hengivenhed skal ingen mægte at røve fra mig.“

Næste Dag modtog Byens Enge- og Understøttelseskasse en Gave paa tressindstve Kroner fra Holm. Folk sagde sig selv, at det var „Folkegaven“, Chaiselonguen, som under denne Form sendtes dem tilbage, og denne Gang havde de Ret i deres Gissning. Samtidig dermed sendte han Underretning til Bestyrelsen for Forsamlingsbygningen om, at han nedlagde sit Formandskab og traadte ud af Bestyrelsen, samt at han ikke agtede at fortsætte de Foredrag, han havde paabegyndt ved Novembertid.

„Jeg gjør dette Skridt,“ saaledes endte hans Brev, „ikke i Krænkelser over den Medfart, der er bleven mig til Del, men fordi jeg ikke længer tror mig i Besiddelse af Evne til at bringe noget virkelig godt ud af de Forhold, som i Øjeblikket gjør sig gjældende her i Kommunen.“

Efter den Tid blev Forsamlingshuset Skuepladsen for Diskussioner, der var baade til at le og græde over, og for Drikkeselskaber, der var alt andet

end hyggelige for Byens Folk; thi det var særlig Befolkningen fra den nordre Ende af Sognet, som førte an. Følgen blev da snart, at alle befindige Folk holdt sig borte fra Møderne, og kort før Jul kom man paa en Generalforsamling af Aktionærer overens om, at Bygningen skulde udbydes til Salg. Strax efter Nyaar blev Huset kjøbt af Godsejer Miller, og Aktieselskabet hævet.

Vinteren holdt sig med vedvarende Frost og Kulde, og den forudsete Arbejdsløshed rykkede truende nær; kun de Arbejdere, der boede i Herregaardenes Familiehuse, var betryggede. De havde deres faste Dagløn, hvad enten der var noget at gjøre for dem eller ej, og de tænkte nu ikke længer paa at gjøre Strejke, om de ellers nogen Sinde for Alvor havde tænkt derpaa. Skjøndt Godsejeren lod hugge ud i sine Skove i et Omfang, som aldrig tilforn, kunde han dog ikke skaffe alle de ledige Hænder Arbejde, og Godgjørenheden fik travlt med at indsamle Bidrag til en privat Understøttelseskasse, der kunde tage det værste Stød af. Ved denne Lejlighed var det særlig, at Herremændene viste, at Smaamandens Trang ikke var dem ligegyldig, thi hver for sig skænkede meget betydelige Gaver til Kassen, ligesom de ogsaa tilbød at sælge Fattigfolk Brødforn under den gangbare Pris.

Holm havde i fjorten Dage strejset rastløs om.

fra Gaard til Gaard for at indsamle disse Bidrag, da han en Dag i Mørkningen kom gaaende forbi Alinteskov og fik Vist til at styde Gjenvej gennem denne. Han sprang rask over Diget og fulgte Stien, som førte ind gennem Krattet. Han var optagen af sine egne Tanker og bevægede sig fremad uden at se til højre eller venstre, og lagde saaledes ikke Mærke til, at en mørk, undersætsig Skikkelse en Snes Alen foran ham listede sig ind bag en Bøg, hvis tykke Stamme stod nær ud til Stien.

Men da han gik forbi Træet, fik han pludselig et voldsomt Slag i Baghovedet, saa at det fortnede for hans Dine, og han faldt næsegrus til Jorden med et Skrig, der skingrede igjennem Skoven. Med det samme sprang Manden frem bag Bøgetræet og slog i vanvittigt Raseri løs paa den liggende med sin tykke Eggestok, indtil Holm laa uden Bevægelse for hans Fødder. Saa kastede han et sky Blik om sig og skyndte sig bort fra Stedet.

Men Skriget var blevet hørt af Skovfogden, og allerede en halv Snes Minutter efter Overfaldet fandt han Holm liggende i en Blodpøl paa Stien, tilsyneladende livløs. Stærke Per Søren, som Skovfogden kaldtes, fik her Brug for sine Kræfter. Han løftede den faldne op og bar ham til Skovfogedhuset, hvor det lykkedes Konen at standse Blødningen og lægge en foreløbig Forbinding over de skrækkelige Saar, hans Hoved fremviste. Derefter løb Per Søren til Byen efter Lægen, og efter dennes Anvisning blev

den slagne anbragt i en Bogn paa et Underlag af Sengflæder, dækket omhyggelig til og ført hjem til Skolen. Da han her var bleven bragt til Sengs og vakt til Live igjen, kjendte han ingen af sine Omgivelser.

Meddelelsen om Overfaldet for som en Røbeild rundt i Byen og vakte alle Begne stort Oprør, særlig da det blev fortalt, at Rægen havde sagt, Holm ikke vilde overleve Matten. Ogsaa Dalstrøm blev dybt rystet ved Underretningen. Han havde dog, naar alt kom til alt, haft en Del tilovers for den unge Fustentast og i den sidste Tid mangen Gang ærgret sig over, at han saa rast havde ladet det komme til et Brud med ham. Han ilede fra Butiken ind i Dagligstuen og fortalte Helene, hvad han havde hørt.

Den unge Pige blev spøgelseagtig bleg og sank med en jamrende Vaanden tilbage paa Stolen. Slaget kom saa pludselig, saa uventet, at det fuldstændig overvældede hende.

„Hvad er der, Barn?“ udbrød Dalstrøm forskrækket.

Helene bevægede Læberne, uden at nogen Lyd trængte sig frem over dem; det var, som om hun skulde kvæles. Til sidst brød en frampagtig Hullen frem fra hendes Bryst, Taarerne sthrtede som en opdæmmet Strøm ud af hendes Dine, og hun bøjede sig ind over Bordet for at søge Støtte ved det og græd, som om hendes Hjærte skulde bryde.

„Men Helene dog!“ sagde Dalstrøm igjen. „Hvad er det? Svar mig!“

Det varede en Stund, før hun kunde komme til Orde, men da dette skete, fortav hun intet af, hvad der var foregaaet mellem Holm og hende. Dalstrøm gik, medens hun grædende og afbrudt afslagde sin Befjendelse, op og ned ad Gulvet, øjensynlig meget bevæget.

„Herregud, Barn,“ sagde han, „hvorfor holdt du det hemmelig for mig? . . . Dog, det havde vel ikke bragt nogen Forandring i, hvad der nu er sket . . . Naa, maaske er det ikke fuldt saa galt, som Rhytet fortæller.“

Helene saa op til ham med et bønligt Blik.

„Naa jeg tage over og pleje ham, Fader?“ spurgte hun sagte.

„Ja,“ svarede Dalstrøm uden Betænkning; „naar det hænger saaledes sammen, vil jeg ikke sige noget derimod. Jeg vil selv gaa med dig derover og se, hvorledes det staar til.“

Saaledes skete det da, at Holm, da han efter flere Dages stærk Feber atter vaagnede til bevidst Liv, fandt Helene siddende ved Siden af Sengen, med det bekymrede Blik fæstet paa hans Ansigt. Men da hun saa, at han var sig bevidst og kjendte hende, hvor skiftede da ikke de smukke Dine Udtryk og blev straalende og klare! Nyffen og Glæden er en god Medicin; fra denne Dag af var det kun et Tidsspørgsmaal, hvor naar Holm, helbredet og med fornøiede Kræfter, skulde rejse sig fra Sygelejet.

Samtidig blev Jens Jordløse arresteret som den

der var mistænkt som Gjerningsmand for det morderiske Overfald. Røgtet havde strax udpeget ham som den skyldige, thi det var ingenlunde ubekjendt, at det var ham; som Matten efter Balgdagen havde faaet sine tørre Brygl af Holms Spanstrørsstof, og man kjendte alt for vel Mandens hævnjerrige Karakter. Røgtet viste sig denne Gang at have talt Sandhed, og Jens Jordløse fik Lejlighed til at gjøre den Erfaring, at selv om man foragter alt, hvad der hedder Lov og Ret, saa nødsages man dog undertiden til at finde sig i slemme Ubehageligheder, naar man gaar uden for dem.

Et Par Aar efter de her fortalte Begivenheder kom min Meddeler, en Ungdomsven af Holm, til Herringe og var Holms Gæst i et Par Dage. Han traf Bennen som en overvattedes lykkelig Ægtemand og Familiefader og fandt, at Helene var en overordentlig elskværdig Værtinde. Han fandt tillige, at der i Herringe var gjort store Fremskridt i adskillige Retninger. Der var bygget en ny Forskole, til hvis Bestyrelse en examineret Lærerinde var bleven kaldet, og Holm foreviste med stolt Glæde de to rummelige og smukke Skolelokaler, der hver for sig vare forsynede med en stor Ventilationsovn og nyt Skolemateriel af bedste Sort. Det forhenværende Maskinværksted var af Godsejeren blevet omdannet dels til gode rummelige Arbejderboliger, dels til Lokaler for en Forbrugs-

forretning, der var i god Fremvæxt. Syge- og Understøttelseskassens Status var ligefrem glimrende, i det den dels fik Tilskud fra Kommunen, dels fra Væresmedlemmer, blandt hvilke adskillige betalte et ganske anseeligt Kontingent. Man havde begyndt en ugentlig Subskription til Dannelsen af et Byggefond for Arbejderfamilier og laa i Forhandlinger om Indtegning til en Alderdoms- og Forsørgelsesanstalt.

Min Meddeler var baade forbauset og imponeret.

„Og alt dette skyldes dig?“ spurgte han.

„Mig!“ svarede Holm og blev rød i Ansigtet som en Bæon. „Nej, tro dog endelig ikke det! Jeg har ganske vist været en Slags Murbrækker fra først af, men var inderlig nær ved at forkludre det hele saa grundig, som tænkes kunde . . . Nej, det er Godsejer Miller paa Brandstrup, som har bragt alle Sagerne i Gænge . . . han er en ualmindelig Mand, sindig og rolig og med et praktisk Greb paa Tingene, som er ligefrem forbausende. Jeg kan ikke fatte, at jeg nogen Sinde har kunnet stille mig saaledes over for ham, som jeg strax gjorde. Han har den ene Gang efter den anden bragt mig til Erkjendelse af, at jeg er en komplet Undermaaler i Sammenligning med ham.

„Ja, men han har jo dog stadig raadført sig med dig,“ indvendte den anden.

„Ja vist nok, men det har mere været dikteret af hans venlige Personlighed, end af Nødvendighed . . . Ja, i Skolesagen var jeg naturligvis bedre hjemme end han. Nej, ellers har jeg, som sagt, kun været

Murbrækter, og det er for øvrigt en Bestilling, ingen gjerne skal indlade sig paa, uden at være i Besiddelse af tre Ting: Selvkritik, Besindighed og bethdelig Livserfaring "

Om Aftenen samlede der et lille Selskab hos Holms, deriblandt Dalstrøm, som Aaret før havde bortforpagtet sin Kjøbmandshandel og nu levede af sine Penge, der nok, trods Rygtet i sin Tid om, at det ikke stod godt til med hans Forretning, ikke var saa knapt tilmaalte endda. End videre var Schrøder mellem Gæsterne, og da Bennen senere tillod sig at udtale sin Forundring over det gode Forhold, der øjensynlig bestod mellem ham og Holm, svarede denne med en Skuldertrækning:

„Herregud, gamle, kan du ikke forstaa, jeg var rasende af Skinsyge, da jeg i mine Breve til dig gav ham alle de smukke Benævnelser af Idiot, Bomadekrukke og saa fremdeles! Schrøder er i Virkeligheden en rigtig flink og brav Mand, som jeg har lært at sætte Pris paa.“

„Det er ellers nogle slemme Falliterklæringer, du har mødt op med i disse Dage, Holm.“

„Ja, ved du hvad,“ svarede Holm, „jeg har ogsaa gjort en grundig Fallit i sin Tid. Men,“ vedblev han med et Smil til Helene, der netop kom ind ad Døren, „jeg kom, Gud ske Lov, paa den anden Side rigtig godt paa Benene igjen. Ikke enhver selvbestikket Reformator er sluppen saa godt fra det som jeg.“

Min Barndomskammerat. •

Et lille Bøsseskud borte fra mit Fædrethjem laa Jens Skrædders Hus. Det var et af de nu temmelig sjældne gammeldags Huse med alenthkke Vervægge og smaa blvindsfattede Vinduer, hvis Ruder var brændte med alle Regnbuens Farver. Huset, der laa midt ude paa den Fjordlod, som hørte dertil, havde en lille Have paa Syd siden med gamle Frugttræer, Stikkelsbær-, Ribs- og Solbærbuske, og blandt Frugttræerne var der særlig et, der havde en vis Interesse for mig i min daværende unge Alder. Det var et „Sødæbletræ“, hvis sødt smagende Frugter allerede var spiselige tidlig paa Sommeren og fik en forøget Tiltrækningskraft derved, at der eksisterede et af Jens Skrædder udstedt Forbud mod at plukke af disse Æbler, og dette Forbud gjaldt ikke alene for fremmede Børn, men ogsaa for hans egen Søn Erik. At Forbudet imidlertid ikke altid blev respekteret af denne, er nu vist nok; maaske var det ogsaa af den Grund, at der i en tidlig Alder fæstnede sig den Forestilling hos mig, at det var et „Sødæbletræ“, der bragte Adam og Eva til at synde og førte al Nød og Elendighed ind i Verden Vist

er det i alt Fald, at jeg viste mig som en sand Efterkommer af Adam, da Jens Skrædder en Gang fandt mig med Hænderne og Munden fulde af „Sødæbler“, thi da han foreholdt mig det syndige i at spise hans Æbler, undskyldte jeg mig med, at Erik havde trakteret mig med dem.

„Erik!“ raabte Jens med en Røst, der flang med en nedtrykkende Højtidelighed i mine Øren. „Erik, kom her!“

Erik kom luskende omme fra Husgavlen, barhovedet og barbenet, med Lommerne i Lærredsbuxerne struttende af Æbler, saa at det saa ud, som om han var plaget med store Udværter paa sit Legeme. Han kastede et halv sth, halv trodsigt Blik til Faderen, medens han nærmede sig ham og blev staaende i sikker Afstand, purrende op i sit lange hvide Haar.

„Kaldte du paa mig, Fatter?“

„Ja, det hørte du vel nok,“ svarede Skrædderen og rettede sin lange leddeløse Skikkelse, medens han pegede hen paa mig med sin Sax og kiggede oven over sine runde Messingbriller. „Har du givet ham „Sødæbler“, eller har han taget dem selv?“

Erik tøvede lidt med Svaret; jeg saa med Ængstelse, at han overvejede ved sig selv, om han ikke skulde lade mig i Stikken og fri sig selv, men hans gode Natur vandt dog Overhaand.

„Nej, jeg har givet ham dem, Fatter,“ svarede han og kastede med det samme et Blik tilbage for at se, om han havde Ryggen fri og uden Hindring kunde

tiltræde Tilbageetoget. Dette Blif blev ham imidlertid skjæbnesvangert, thi i samme Øjeblik sprang Skrædderen løs paa ham, og inden Erik kunde faa Tid til at undvige, greb Faderen ham i Haartoppen og gav sig til at slaa ham saa ubarmhjærtig med den tunge Skræddersax, at jeg forfærdet tabte alle de ulhykkelige Øbler af mine Hænder og blandede min Røst med Eriks vældige Brøl:

„Mutter . . . Mutter, Fatter slaar mig ihjel!”

Virningen af denne Appel viste sig næsten øjeblikkelig. Køkkenets to Halvdøre blev stødt op med en saadan Kraft, at de for bragende om mod Væggen, og ud af Huset styrtede Skrædderens firskaarne Kone og greb fat i Manden. Et Øjeblik dannede de i Forening med Drengen en eneste forvirret, kæmpende, trampende og hylende Masse, derpaa slap Erik løs og filede om paa den anden Side af Huset, efterfulgt af mig, der rystede af Skræk paa alle Lemmer. Der omme stod vi og lyttede med bankende Hjerter; endnu en Stund hørte vi Kampen rase, derefter klang Moders Røst om til os i en ubeskrivelig arrig, ophidsset og haanlig Tone:

„Din fordrufne gamle Hund, som aldrig gjør Skjærs Gavn, men sidder og glor paa dit Bord, saa lang Dagen er, vil du opdrage nogen! Du skulde se til at opdrage dig selv, saa du lod være at drikke al Ting op . . . Min Skyld, siger du! Har jeg fanst nogen Sinde holdt Brændevinsflasken til din

Mund og sagt, at du skulde drikke, for at du siden kunde slaa dit Barn fordærvet . . ."

"Han stjal Æbler," streg Skrædderen med en Stemme, der lød halv grædende, "han skal ikke stjæle . . . der staar i det femte Bud: du maa ikke stjæle . . ."

"Der staar: du maa ikke slaa ihjel," afbrød hans Kone ham med en haanlig Ratter, "men det Bud kjender du naturligvis ikke, din sølle Pjalt!"

"Der staar: du maa ikke . . . stjæle," gjentog Skrædderen haardnakket. "Det staar der, hvad du saa siger! Der staar, at du skal være din Mand uunderdanig . . . det kan ikke nytte dig noget; for det staar der i Trosartiklerne . . . Ja, om du saa springer i Flint, saa staar det der . . . I Kællinger, I vil regere, I vil have Ordet . . . men hvad staar der skrevet: Manden skal I være underdanige . . . som skrevet staar."

Her brast Skrædderen i et Slags hylende Graad, der klang højt uhyggelig, medens han vedblev at anføre forvirrede Citater af Skriften. Røkkendøren var atter falden i med et Brag, og inde fra Huset hørte vi Konen rumstere med Fade og Tallerkener, saa det sang efter. Erik tørrede Blodet af sin Pande, der i Kampens Hede havde faaet en anselig Skramme; derpaa sagde han:

"Skal vi nu ikke fylde vore Kommer med „Sød-æbler", du?"

"Nej," svarede jeg, forfærdet ved et saadant Forslag, "ikke for alt i Verden!"

„Ja, da kunde vi godt det. Naar Fatter er kommen ind i Katekismen; saa kan man gjerne trække ham i Næsen, uden at han mærker det, og Mutter bryder sig ikke derom.“

„Nej,“ gjentog jeg, „jeg vil ikke have flere Æbler. Lad os gaa ned til Bysjøvlen¹⁾, saa løber jeg ind efter mit Medetøj. Jeg kan ikke lide at høre, saadan din Fader skaber sig.“

„Na, det volder²⁾, at du ikke er vant til det,“ svarede Erik rolig, medens han med Hænderne dybt ned i Buxelommerne fulgte med mig. Dette her er ikke noget at snakke om, du kan dage³⁾ paa, at han kan være meget værre. Saa længe han ikke har faaet mere Brændevin, saa kan Mutter let borte⁴⁾ ham, men bliver han rigtig pejsfuld, saa er hun lige godt den lille.“

„Hvad gør han saa?“

„Saa hørmer han baade Mutter og mig igjennem, det er du mukken om. Saadan var det i Fjor en Gang, da Mutter havde bagt en Mikmoskage, som Fatter skulde bringe hen til Hans Vikes til deres Barselgilde, og den brækkede jeg even en Grønsen Bitte af, men of dog, hvor jeg fik Rø, det var noget morderligt! Og Mutter skulde nok hyste sig for at sige noget derimod, for den Dag var det Fatter, som havde Magten. Men bag efter gav Mutter mig en Kavring til at trøste mig med.“

¹⁾ Gadefæret — ²⁾ kommer af. — ³⁾ stole. — ⁴⁾ saa Bugt med. —

Erif saa under denne Fortælling nok saa frejdig og fornøjet ud, som om det var Løjer alt sammen i Steden for bitter Alvor. Jeg husker endnu, at det var fra denne Dag, jeg ret sluttede mig til ham, og at det var en Følelse af dyb Medlidenhed med ham, der bragte mig til at søge hans Selskab mere end før.

„Saa den Maade har du jo aldrig nogen glad Time der hjemme, Erif“

„Jeg? Jo, det var da ikke godt andet!“ svarede Erif forbauset.

„Ja, men du kan da ikke saadan være glad ved din Fader, saadan . . . saadan som jeg for Exempel.“

„Jo, Fatter er da ikke gal altid . . . og du kan ellers tro, han er en lærd Mand . . . Of dog,“ sagde Erif beundrende, „saadan kan han læse op af en Bog! Ja det er nu saa rivagtig¹⁾, som man kan høre din Fader læse op inde i Skolen.“

„Læser han i Katekismen?“

„Katekismen,“ gjentog Erif ikke uden et Anstrøg af, jeg vil ikke sige Foragt, men Medlidenhed, „jo, det var ogsaa noget at høre! Nej, naar han er i godt Humør, saa tager han somme Tider om Aftenen en Bog ned fra Hylden, som hedder „Tusend og en Nat“, og læser om Aldin (Aladdin) og Sultanen og om Tyrken og Blaamanden. Og saa læser han ogsaa somme Tider om Mesterthven, der var saa snild, at ingen kunde fange ham. Det var en Karl, han!“

¹⁾ livagtig.

„Kan du ikke fortælle nogle af de Historier?“

„Jo,“ svarede Erik, „løb du nu ind efter Medetøjet, saa skal jeg fortælle dig en hel Del, mens vi fisker.“

Snart efter sad vi nede ved Bysjøvlen ved hinandens Side, og Erik begyndte at meddele mig lidt af alle de Eventyr, der, som jeg snart mærkede, fyldte ham saaledes, at han fuldstændig gik op i den Eventyrverden, han lidt efter lidt oprullede for mig i glødende og fantastiske Farver. Han havde en overordenlig levende Indbildningskraft; mange af Eventyrene havde han, som jeg senere blev opmærksom paa, aldeles misforstaaet, men netop derved blev de end mere fantastiske, i det der da kom til at hvile over dem noget taageagtig dækkende, som gav Indbildningskraften des større Spillerum.

Jeg har senere hen i Livet ofte tænkt paa, hvilken Indflydelse alle disse Eventyr og Historier maatte have paa ham i det Hjem, hvori han voksede op, og jeg kan ikke andet end skjønne, at den maa have været højst uheldig. I Hjemmet var der kun Strid og Splid, med Slagsmaal til Afværging. Straffede Faderen ham, holdt Moderen med ham, og omvendt: havde han vakt Moderens Brede, var han vis paa at finde en allieret i Faderen. Følgen var naturligvis den, at han hverken havde Agtelse for Fader eller Moder eller i mindste Maade lagde sig deres Ord paa Sinde. Derimod fandt han i Eventyret sine Idealer, og hvad enten de nu hed Aladdin, Mester=

thven, Blaamanden eller Tyrken, saa stod de for ham som Regemliggjørelsen af alt stort og efterlignelsesværdigt. Havde der ikke ligget en vis plump Ærlighed i hans Karakter, kunde det have været meget tvivlsomt, om hans Beundring for Mesterthven ikke til sidst havde bragt ham i Strid med Landets Love. En egen Glubskhed, som ikke sjælden paa en Gang kunde afløse den jævne Godmodighed, der ellers var ham ejendommelig, tilskriver jeg ogsaa Eventyrerens Indflydelse paa hans modtagelige Sind. Det var utvivlsomt den vilde Blaamand, som i saadanne Djeblig spillede Gjenganger hos ham.

Skrædderen og hans Kone fortsatte deres ægtefællelige Krig — de levede længe nok med hinanden til at fejre „Trediveaarskrigens“ Afslutning, som man spøgende sagde der i Byen, da Jens endelig gik til Hvile — saa længe Erik var hjemme; Forholdet mellem dem blev snarere værre end bedre. Det var den almindelige Mening, at Konen var Skyld i deres flette Forhold fra først af, og at Jens næppe var bleven forfalden til Drik, hvis han ikke havde giftet sig med hende. Jeg husker endnu en mørk Novemberaften, da der blev banket haardt paa Døren, og Erik kom ind med et Ansigt, der var oversmurt med Blod og Snavs.

„Fatter banker Mutter!“ sagde han aandepustende.

„Det var jo brødt gjort, min Dreng,“ sagde min Onkel, som den Aften var i Besøg hos os.

„Sils ham fra mig, at han endelig maa give hende en Overhaling i Morgen igjen.“

Erik saa paa ham, som om han ikke vidste, hvad han skulde tro, og imens lavede min Fader sig til at følge med Drengen og give Fredsstifterens Rolle, hvilket han temmelig hyppig maatte. Da han kom tilbage, fortalte han, at Konen i sin Argrelse over, at Skrædderen var kommen fuld hjem og gaaet i Seng, havde taget Vandspanden og hældt dens iskolde Indhold ud over Manden og Sengen. Dette havde dog været Skrædderen for stift et Stykke, og han havde til Gjengjæld pryglet hende dygtig igjennem.

Da Erik var konfirmeret, blev han sat i Skrædderlære, men efter et Par Aars Forløb kunde hans rastløse Aand ikke finde sig i den lille Provinsbys stille Liv; en skøn Nat snørrede han sin Kantsel og drog paa Eventyr ud i den vide Verden, efterladende sine forrige Omgivelse i Forbavselse over hans Forsvinden. Han turede nu et Par Maaneders Tid omkring paa Derne, besaa Hovedstadens Mærkværdigheder, forsøgte at kjøre paa Jærnbanen som „blind“ Passager og forøgede paa forskellige Maader sin Verdenserfaring, hvorefter han som den forlorne Søn vendte tilbage til den fædrene Arne, dog uden tilskyndende at føle den mindste Anger. Nogle Aar hengled nu for ham i en Mølledrengs megede Omgivelser, andre i en Grøstegravers bestedne Tilværelse, indtil han paa ny greb fat paa Maalen; for efter endnu et Par Aars Forløb atter at give sig paa Vandring i Skif-

felse af en „rejsende Haandværksvend“. Dermed tabte jeg ham foreløbig af Syne.

At være syg i Ungdommens Tid, gennem Uger, gennem Maaneder at faste sig hvileløs hid og did paa Vejet Dag og Nat, uden nogen kjærlig Haand til at lægge Buderne til rette og tørre Sveden af den fugtige Pande, uden noget kjærligt Øje, som opdager vore Ønsker, før de former sig i Ord, kun hørende Opvartningskonens slæbende Trin og sprukne Stemme, naar hun spørger, „om der saa er mere, man ønsker“, før derefter at fjærne sig med en dæmpet Hoste, der fylder Sygebeværelset med en utaalelig Brændevinsdunst, efterladende os ene med vore urolige Drømme og hvileløse Tanker — det er visseelig tungt. Og naar en eller anden da sætter sig hos os ved vor Seng og forforter os de lange Timer med en stille godmodig Pasfiar, hvor taknemlig er man da ikke, hvor liflig flinger da ikke de mest trivielle Meddelelser, hvor villig smiler man da ikke af den tarveligste Vittighed!

Det var en lys Sommeraften, at jeg som sædvanlig hvileløs og længselsfuld laa paa mit Sygeleje og saa ud gennem Vinduet mod de drivende Skyer, der gled hen over Himlen i stedse ny voxende Skikkelser. Lægen havde været hos mig om Eftermiddagen, og hans Besøg havde forstemt mig, thi om han end havde udtalt sig om, at der var indtraadt en Bedring i min Tilstand, havde han dog kun med stort For-

behold h'tret sig om en snarlig Helbredelse. Det var kun et Aar siden, at jeg havde fundet en Virkefreds i vor lille By, og i henved et halvt Aar havde jeg nu maattet overgive mit Arbejde til en anden. Det var derfor ingenlunde glade Tanter, der sysselsatte mig; jeg frygter endog saa for, at jeg i den vemodige Stemning, hvori jeg var, ikke var langt fra at mene, at det Kors, Vorherre havde lagt paa mig, dog var vel tungt igjen. Da lød der med et en sagte Banken paa Døren.

„Kom ind!“

Sovekammerdøren aabnede sig, og en ung Mand, som jeg i Førstningen ikke kjendte, traadte ind, lukkede Døren omhyggelig efter sig og bød mig Godaften.

„Hvem er det?“ spurgte jeg, da han nærmede sig min Seng.

„Hvad, kjender du mig ikke? Jeg er jo Erik Jensen.“

„Er det dig, Erik! Det fornøjer mig, at du ser ind til mig.“

„Ja, jeg vidste jo, at du var syg,“ sagde han og knuste næsten min matte Haand med et kraftigt Tryk, „og saa mente jeg, at jeg dog vilde se, hvordan du havde det.“

„Men hvor er du da nu? Er du her i Byen?“

„Ja, ved du ikke det? Nej, det er sandt, du har jo været syg, saa længe jeg har været her. Jo, jeg er saamænd din Nabo; jeg har nu i tre Maaneder arbejdet paa Skrædder Petersens Værksted.“

„Og du har ikke i al den Tid tænkt paa at besøge mig?“

„Se, tænkt paa det har jeg lige godt, men jeg kunde jo ikke være vis paa, om du brød dig om at se mig, forri¹⁾ blev jeg borte. Vi har jo ikke saadan haft noget at gjøre med hinanden, siden vi var Børn, og vi er jo ikke i samme Stilling . . .“

„De Betænkeligheder kunde du godt have skubbet til Side. Men kom nu i hvert Fald saa meget des tiere ind til mig herefter.“

„Det skal jeg nok,“ sagde Erik.

Dermed satte han sig ved Siden af Sengen, pustede en Gang i sine Hænder, slog sig et Par Gange paa Knæet og endte med at trække en kort Hornpibe med Træhoved frem af Frakkelommen, medens han samtidig kastede et forstende Blik hen til mig.

„Ja, du taaler kanske ikke Tobaksrøg?“ spurgte han.

„Na jo, lidt saa smaat. Men du maa ikke dampe for stærkt.“

„Nej,“ sagde Erik.

Kort efter begyndte imidlertid en forunderlig Lugt som af brændte Tjer at brede sig ud i Værelset, og den kom aabenbart fra Eriks Pibe.

„Hvad er det for en Tobak, du røger?“ spurgte jeg.

„Det er „Blaamand“ og „Soldatens Nyst“ blandet sammen,“ sagde Erik og stoppede Aften ned i Pibehovedet med sin Tommelfinger. „Du røger maaske ikke af den Slags?“

¹⁾ derfor.

„Nej, jeg gør ikke, og jeg synes heller ikke, at den lugter rigtig godt. Vil du ikke stoppe Riben om af min Tobakskasse, som staar inde i Dagligstuen. Jeg tror ikke, jeg rigtig kan taale din Tobak“.

Erk efterkom godmodig min Opfordring og mødte siden, naar han besøgte mig, med tom Ribe, saa at mit Kjendskab til hans Blanding indskrænkede sig til denne Aften.

„Hvorledes har du ellers haft det, siden vi skiltes som Børn?“ spurgte jeg. „Du har nok turet en hel Del om?“

Aa ja, han havde da set noget af Verden, han havde været i Sverige og Tyskland og havde tænkt paa at rejse til Tyrkiet, men saa var Krigen kommen, og han var da vendt tilbage til Fædrelandet. Og alt som han sad og fortalte paa sin egen selvtilfredse Maade, mærkede jeg, at han, trods Aarene og Udenlandsrejserne, endnu stedse var den gamle Erk Jensen fra de barnlige Dage. Da Isen først var brudt, besøgte han mig hyppig, og altid havde han et eller andet at fortælle, som kastede Strejflys over hans ejendommelige Personlighed.

Skjønt han just ikke var nogen Skjønhed, men snarere det modsatte, havde han dog helt artige Tanker om sin Elskværdigheds Indflydelse paa det smukke Kjon. Han var temmelig lav, men meget bred af Skikkelse, havde store Hænder og Fødder, en bleg Ansigtssfarve, meget uregelmæssige Træk og aldeles hvidt Haar, ligesom i hans Barndom. Klæderne hang

om ham, som om de oprindelig var syede til en hel anden Person, hvad der just ikke var nogen Anbefaling for ham som Skrædder, og han havde den Egenhed, at han altid anskaffede sig Støvler, der var en halv Gang for store, hvad der gav hans i Forvejen større Fødder et elefantagtigt Anstrøg.

„En Dag bad Mester mig om at bringe en Dragt ny Klæder ud til en rig Gaardejer i Bilsø,“ fortalte Erik en Aften, „og det var jeg ogsaa villig til. Det var jo rigtignok ikke Svendegjerning, men jeg vidste, at Manden havde to kjønne Døtre, og dem gad jeg nok set. Naa, jeg trisfer da der ud og forretter Grendet, og jeg saa ogsaa Pigebørnene, men tror du saa ikke, de Mennesker vilde traktere mig, som om jeg var en ren Sjober! Konen kom ud i den forreste Stue med en Tallerken og et vældigt Glas Brændevin i Hænderne, og paa Tallerkenen laa der nogle Humplinger, saa tykke som et Bressøjærn.

„Værst'god, sid hen og saa Dem en Dram og en Bid Brød,“ sagde hun og satte dette her hen paa Bordet.

„Tak, som byder,“ sagde jeg, og jeg lod som ingen Ting, men jeg brød kun en lille Bitte af Brødet og gumlede det i mig. Jeg var rigtignok fordømt fulten, og mine Tarme skreg i Rivet paa mig, saa det kunde høres i tre Alens Afstand, men de skulde da ikke tro, jeg var saadan en Foræder¹⁾, at jeg vilde give mig i Qav med de Humplinger.

¹⁾ Slughals.

„Værsgod og faa Dem en Dram til,” sagde Konen. „De maa da endelig spise lidt mere.”

„Nej, nu siger jeg Tak,” sagde jeg og rejste mig. „Jeg drikker ikke Brændevin uden om Søndagen,” sagde jeg. „og hvad nu Spisen anbelanger,” sagde jeg, „saa tog jeg mig en god Beufsteg paa Værtshuset „Den glade Gut”, inden jeg gif herud, og derfor er jeg ikke trængendes.”

Det var jo begribeligvis Løgn, men det vidste de jo ikke. Saa tændte jeg min Pibe, den med Sølvbeslaget, saa paa mit Selvur, hvad Klokken var, og hvor meget de saa end nødte mig til at blive og drikke en Kop Kaffe, som en af Døtrene skulde lave, saa gif jeg dog. De skulde ikke tro, jeg var af det Slags, der lod sig saadan traktere, for jeg ved nok, hvad jeg skylder min Stilling.

Imidlertid havde jeg faaet en Vest med tilbage, som skulde laves om, og da den var færdig, siger jeg til Mester, at jeg gjerne kunde bringe den ud.

„Sensen . . . Sensen,” sagde Mester og truede ad mig med en af sine gamle Slæber, som han var ved at flikke paa, „er det nu galt i Hjærtefulen igjen?”

„Na nej,” sagde jeg, og saa fortalte jeg ham det hele, og at jeg nok kunde have Øjst til at se, hvordan de nu vilde modtage mig.

„Ja, det er det, jeg siger,” sagde Mester, og Mesters Datter stod og hørte paa det, „ingen Svend

forstaar at hævde Standen, som du, Zensen. Du forstaar at sætte dig i Respekt, Zensen," sagde han.

Og det ved jeg ogsaa nok, at jeg kan, naar jeg vil. Saa gik jeg da ud til Gaarden igjen, men du kan tro, Biben havde faaet en anden Lyd. Naar da! Jeg blev vist op i den fine Stue, og der blev dækket Bord for mig med Sigtebrød og Andesteg og Ost og Pølse, og den ene Datter — det var den kjønneste af dem, for den anden har saadant et nederdrægtigt Snjdestkast — holdt mig med Selskab hele Tiden og nødte mig baade til at spise og drikke, hvad jeg da ogsaa begribeligvis gjorde af al Magt. Hun var uhyre venlig, var Datteren, men . . ."

"Grik," afbrød jeg ham, "husk paa, hvor mange Hjerter du allerede har paa Samvittigheden! Du satte da vel ikke ogsaa hende Fluer i Hovedet?"

"Nej," sagde Grik og smittede bestedent i Skjærgget, "det ved jeg mig fri for. Jeg lod hende mærke, at der aldrig kunde blive Tale om mere end Venstab mellem hende og mig, saadan ganske fint, forstaar du. Og hun fik ogsaa godt nok fat paa Meningen, for hun blev rød lige ned til sin Hage og løb ud i Køkkenet."

Efter sin egen Mening havde Grik saaledes stor Righed med Oldtidens Cæsar: han kom, saa og sejrede. Men trods sine mangfoldige Sejre blev han dog stedse den tro, som hans Hjerter i Stilhed havde udfaaret sig, og jeg fik snart Visshed for, at det var Mesterens Datter, den smukke attenaarige Mine, der havde

hæbnet hele sit Ansigt paa ham ved at tænde hans Hjærte i Ihs Lue. Jeg saa med virkelig Beflagelse, at hans Følelser for hende havde faaet en Dybde og Underlighed, som ikke spaaede godt for hans Fremtid. Naar han omtalte hende for mig, var det dog endnu stedsse paa en vis favoriserende og nedladende Maade, men den stakkels Fyr havde vist alligevel en Forudfølelse af det Nederlag, han skulde lide; det var vel sagten ogsaa derfor, at han i sine Udtalelser lige over for mig søgte at holde en Vej aaben for Tilbagetoget.

„Mesters Datter har ogsaa et Fandens godt Øje til mig,” sagde han, „og det kan ogsaa gjerne være, jeg tager hende, for hun er en rigtig god og fjøn Pige, og Mester sidder jo i en god Geschäst. Hun viser mig det tydelig, især siden vi har faaet den tyste Svend paa Bærkstedet, for han er nu et rent fordruffent Svin, og Mine kan nok se, hvem af os der er Gehalt i. Hvert Øjeblik kommer hun ind paa Bærkstedet og snakker med mig, men Tyskeren siger hun næsten aldrig noget til. Men hvad jeg nu vilde fortælle: denne tyste Råd, Fritz Meyer hedder han, kom en Dag og vilde „fægte,” og da vi netop havde fuldt op af Arbejde, tilbød Mester ham at blive. Jeg mærkede jo snart, hvad Karl han var; han havde altid en Bægl Brændevin i Lommen og sad og pimpede i Smug, og da jeg en Dag sang en smuk Vise — for Mine kan godt lide en Sang, naar den bliver sunget godt — saa sad han og græntede saa nederdrægtig

frakilst ad mig, at det maatte krepere ethvert ærefjært Menneſte. Og det kan ogsaa nok være, jeg blev gal!

„Med af Bordet med dig, dit fordrufne Bæſt!“ ſagde jeg. „Tror du, jeg vil ſidde paa Bord ſammen med ſaadan en Hallunk, ſom du! Nej, enten ſkal du eller jeg forlade Bærkſtedet!“

„Ja, Jenseu,“ ſagde han, „du kan ſagtens være ſtor paa det, for du har baade go'e Klæder og et Sølbur, men jeg ſkal forſt tjene mig noget.“

„Godt og vel,“ ſagde jeg, „jeg nægter det heller ikke, jeg har ogsaa go'e Klæder og et . . . Sølbur, men det kunde du ogsaa have haft, hvis du ikke havde ſviret det op!“

Saa gav han gode Ord, og jeg lod da ogsaa være med at forklage ham for Meſter, for det gjorde mig lige godt ondt for ham, det Tyske*). Men jeg kommer viſt til at ſkaſſe ham af Bejen alligevel,“ tilføjede Erik eſtærtænksomt, „for jeg har i den ſidſte Tid mærket, at han lægger an paa Meſters Datter, og det kan jeg ikke lide. Deſuden kan en ærlig Skræddersvend heller ikke være bekjendt at ſidde paa Bord ſammen med en Tysker i denne Krigenſ Tid.“

Den næſte Dag var en Mærkedag i mit Liv. Da forlod jeg mit Shgenværelſe for forſte Gang efter lang Tids Forløb og ſøgte ud i den lille Have, der hørte til det Huſ, jeg beboede. Da jeg lejede Huſet, havde jeg glædet mig til at bearbejde den lille Plet

*) I Betydning af „Stakkel“.

Jord og at fremelske et duftende Blomsterflor af dens Skjød, nu laa den overgroet med Ufrugt, med Tidsler og Nælder, og kun det lille Vindelsthus, der laa op til Naboens Plankeværk, og hvorfra der var en fjon lille Udsigt over de bølgende Kornmarker, afgav med sin kølige Skygge et nogenlunde taaleligt Opholdssted. Der satte jeg mig da ind og fortabte mig i Drømmerier om Fortid og Fremtid, indtil jeg vaktes op af mine Tanker ved en melodisk Nynnen inde fra Naboens Have. Det var Brudstykker af en vemodig thst Sang, der, nynnet af en blød Kvindestemme, klang ind til mig, og da jeg nysgjerrig skød Grenene til Side og kiggede ind over Plankeværket, fik jeg Dje paa Mine, den smukke Skrædderdatter, der var i Færd med at vande sine Blomster.

Jeg satte mig atter ned og lyttede til Sangen, der snart lød tydeligere, snart mere dæmpet, efter som hun nærmede sig det Sted, hvor jeg sad skjult, eller fjærnede sig dersfra. Hun kunde aabenbart ikke huske Ordene, der knyttede sig dertil, thi hun søgte forgjæves et Par Gange at føje dem til Melodien, uden at det dog lykkedes for hende. Til sidst brød hun af med et let Udraab

„Gjorde jeg dig bange?“ spurgte en Røst inde fra Haven. Jeg vidste øieblikkelig, at det var Erik, der talte.

„Bange? Nej, men du kom, uden at jeg hørte det.“

„Ja, du ventede kanske ikke mig?“

„Nej, det kan jeg ikke sige, jeg gjorde.“

„Ventede du Nieher kanste?“

Spørgsmaalet blev fremsat i en saadan Tone, at den unge Pige maatte føle sig fornærmet derved.

„Seg tror ikke, jeg har sagt, at jeg ventede nogen,“ sagde hun afvigende.

Der blev et Djebligs Tavshed, derpaa tog Erik igjen til Orde med en for ham usædvanlig blød Røst:

„Hvorfor er du bleven saa underlig imod mig, Mine? Du var slet ikke saadan i forrige Dage. Da kunde du godt tale til mig og spøge med mig, men nu er det, ligesom jeg slet ikke var til for dig. Har jeg gjort dig noget imod, saa sig mig det, for at jeg kan gjøre det godt igjen.“

„Hvor kan det falde dig ind,“ svarede Mine med en lidt tvungen Ratter. „Seg ved ikke, at jeg har været anderledes imod dig end altid.“

„Jo,“ sagde Erik ivrig, „jeg har mærket i den sidste Tid, at der er kommet noget imellem os. Sig mig, hvad det er, Mine; jeg vil saa gjerne gjøre det godt igjen. Ja, det vil jeg!“

„Der er ingen Ting at gjøre godt,“ svarede den unge Pige i en utaalmelig Tone. „Seg kan ikke begribe, hvad du mener med alt det.“

Et pludseligt Skrig fik mig til at fare op og sthyde Grenene til Side. Erik havde grebet hende om Livet for at kysse hende, men hun slog ham med Voldsomhed i Ansigtet og skreg: „Slip mig!“

„Vilke du skrige saadan, hvis det var Nieher,

som holdt dig fast?" spurgte Erik med en Røst, der skjælv af Bevægelse.

„Slip mig!" gjentog hun halv jamrende. „O, det er afsskueligt!"

„Har du da ikke et venligt Ord til mig?"

Hun hævede igjen sin Haand og slog ham i Ansigtet. Hun blussede af Brede og krænket Stolthed, og medens hun med en voldsom Anstrængelse rev sig løs fra ham, lignede hendes Dine af Forbittrelse. Uden at værdige ham et Svar gik hun rast op gennem Haven og forsvandt snart bag Buskene. Erik blev en Tid lang staaende, hvor hun havde forladt ham, saa brast han med et ud i en kort Ratter og tog Vejen ud af Haven til den modsatte Side.

Et Par Dage efter — det var i August 1864 — kom han ind til mig i Mørkningen. Han var meget bleg og meget bevæget, og da jeg rakte ham min Haand til Velkomst, holdt han den en Stund fast omsluttet og sagde:

„Ja, nu er Meher da forlovet med Mine."

„Er han det?"

„Ja," svarede Erik og saa frem for sig for ikke at møde mit Blik, „nu har Mester valgt ham. Jeg vilde ikke sidde paa Bord sammen med ham længere og sagde til Mester, at han maatte vælge mellem ham og mig, saa valgte han ham . . . og Mine ogsaa."

„Men du da? Skal du nu bort fra Bærkstedet?"

„Ja, jeg kom her ind for at sige dig Farvel. Jeg rejser i Nat"

„Men hvor vil du da hen?“

„Jeg har tænkt paa at gaa med i Krigen,“ svarede Erik og vendte for første Gang sine Blikke op til mine, og jeg saa, at de stod fulde af Taarer.

„Men Erik da! Freden staar jo for Døren!“

„Ja,“ sagde Erik og nikkede et Par Gange eftertrykkelig med Hovedet, „det kommer dog endnu an paa, hvad Tyrken vil sige!“

Med denne Udtalelse, der satte mig tilbage til vore Barndoms Dage, da Forestillingen om Stor-tyrkens Magt og Herlighed fyldte ham med Beundring, trykkede han endnu en Gang varmt min Haand og forlod mig saa, efterladende mig med en Følelse af, at jeg for steds havde mistet en ærlig og hengiven Ven.

Efter at have budt mig Farvel, gik han hen paa et Værtshus for at tage Afsked med sine Venner i Byen, og her bankede der mange Omgange, thi Vennerne var mange, og alle vilde de traktere. Sent ud paa Aftenen skulde det nu træffe sig saa, at hans lykkelige Medbejler Fritz Meyer traadte ind i det samme Værtshus, og ved Synet af ham brød Glubsheden i Eriks Karakter frem i al sin Vælde — han gik en fuldstændig Bersærkegang! Ud maatte Trysken, ud paa sin syndige Hals, saa det kastede i Brostenene, og Erik greb en Tøjrekølle, som laa i Portrummet, for ydermere at bearbejde hans Hoved, men heldigvis for dem begge havde Meyer allerede taget Flugten og var forsvunden.

Da vandrede Erik barhovedet op gennem Byen, brølede en Krigssang af fuldt Bryst og bærende Tøjreføllen som et Gevær i Hvil. Alle for forfærdede til Side for ham, selv Politibetjenten fandt det raadeligst at forsvinde; kun Byfogden, der netop kom hjem fra Selskab og var i Færd med at gaa ind, blev staaende paa Trappen og raabte barsk:

„Gaa hjem og læg sig, drukne Bæst, ellers bliver han arresteret!“

Erik var imidlertid i en saadan Sindstilstand, at ingen som helst Autoritet vilde have formaaet at lægge en Dæmper paa ham.

„Hu! Halloj!“ brølede han og svang Køllen over sit Hoved, medens han stormede hen mod Trappen. „En Thster! Ned med ham, den Teufel! Et Dommedagsslag fra gamle Erik!“

Byfogden vilde nu skyndsomt retirere ind ad Døren, men i samme Øjeblik tordnede Eriks Dommedagsslag ned over ham, saa han faldt paa Hovedet ind i Forstuen.

Da denne Bedrift var udført, vandrede Erik atter ned ad Gaden, overdøvende Byfogdens Raab om Hjælp med sin brølede Sejerssang:

„Saa drog jeg frem til Thstens Mæn,
nu hviler hanses Bene
bag højen Trappesten!“

Næste Morgen var Politibetjenten og Byens Vægttere ude for at lede efter Erik, men denne var ikke til at finde. Han havde allerede om Natten forladt

Byen, og ingen vidste, hvorhen han havde sthyret sin Vej.

Otte Aar var henrundne siden den Tid, og alt i vor lille By gik i sin gamle Gænge. Erik Jensen og hans Bedrifter var til Dels gaaede i Glemme, baade hos mig og andre, og hans gamle Rival Meher var nu en af Byens dygtigste Skræddere. Han havde giftet sig med den smukke Mine, havde arvet en Del efter Svigerfaderens Død og var nu en velhavende og agtet Mand i sin Stilling. Om det var Mine, der havde vænnet ham af med at svire og drikke, skal jeg ikke kunne sige; men vist er det, at der ikke kunde tænkes nogen mere ædruelig og ordentlig Mester, end han var. Rimeligvis har Erik ogsaa i sin Skinsyge malet ham af med temmelig mørke Farver. Hvordan det nu end forholdt sig dermed, saa levede Mine og han sammen i Fred og Kjærlighed, og de havde nu tre kjønne Børn, en Dreng paa syv Aar, og to Smaapiger, der i taftenemlig Grindring om et Kræmmerhus Sukkergodt, jeg en Gang imellem i Forbigaaende havde stukket dem i Hænderne, altid nikkede smilende til mig, naar jeg af og til kom forbi deres temmelig ensomt liggende Hjem nede ved Havnebroen.

Det var en uhyggelig storm- og regnfuld Aften i November, at jeg efter Sædvane gjorde et lille Sving ned til Havnen for at fylde mine Lunger med

et Par Drag af den friske Søluft. Det havde i et Par Dage blæst temmelig haardt fra Sydvest, nu var Vinden gaaet om til den stik modsatte Retning, og en isnende kold Nordøstvind trængte ind fra Havet. Mørke Skyer for hen over Himlen, og ude over Havet, der var skummende hvidt og saa oprørt, som jeg aldrig tilforn havde set det, stod der en sort Sky-banke, som ikke varlede noget godt. Et Par Sejlere saas langt ude i Snekredsen styre ud mod det aabne Hav, i det de hvert Øjeblik syntes at skulle opsluges af de mægtige Bølgebjærge. Ude paa Dæmningen, der fortsattes af Havnemolen, var et Par Mænd i Færd med at drage noget Braggods paa Land. Det lod til, de havde haardt ved at holde sig oprejste i Stormen.

En beget Rods med Sydvesten trukken langt ned i Maffen stod med Hænderne i Buxelommerne og saa ud over Søen, hvorfra Skumflagerne, som kunde det have været Maager, hvirvlede ind over Bnen og opløste sig i en salt Støvregn.

„Det er haardt Vejr i Aften,“ sagde jeg, i det jeg standsede ved Siden af ham.

„Det bliver haardere hen paa Natten,“ svarede han, „og Gud maa vide, hvordan det vil løbe af. Der er en Strøm i Aften, der ikke er set i Mands Minde.“

„De tror da vel ikke, at der er Fare paa Færde?“

„En kan snart ikke vide det; det ser ikke godt

ud ... Vil De nu nu lægge Mærke til den Sø, som kommer rullende hist ude. Se, den er som en Mur, der rhykker ind mod Bnen, og der kommer flere af den Slags ... Saa, nu ruller den sig over Stenmolen; men bi lidt, den skal nok rejse sig igjen her inde i Havnen."

Han havde Ret. Med en brølende Varm skummede Bølgen ind over Molen, fraadende og tordnende sthyrtede den ned over Forhindringen for atter at taarne sig op og brhde sig mod Bolværkets Bæle. Det salte Skum indhyllede os som i en Sky, og Jordbunden under vore Fødder rhystede.

"Se, det var den," sagde Rodsen, "men der kommer nok flere efter. De Mænd der ude paa Dæmningen gjorde nok bedst i at søge til Land."

En Hagelbyge kom pistende ind over Havnen, og jeg sthyndte mig at vende om mod Hjemmet for ikke at blive aldeles gjenneemblødt. Da jeg i Hast gik forbi Meyers Hus, havde jeg nær løbet mod en Skikkelse, der stod lænet op til Muren. Det var en lurvet udscende Karl med hullede Støvler, som havde en forbausende Størrelse, med en laset Frakke og en forhutiet Bulehat, der kun til Dels skjulte et langt, forpjusket hvidt Haar, som flagrede i Stormen. Hvad var det for en ubestemt Grindring, der paa-trængte sig mig, da Skikkelsen for et Øjeblik vendte et oppustet, forsviret Ansigt om imod mig? Det lyffedes mig ikke strax at udfinde, hvor jeg fordum havde set dette Ansigt, og da jeg vendte mig om for

at tage Personen nøjere i Ojeshu, var han forsvundet i Aftenstumringen.

Vi kjender jo alle mer eller mindre Beretningen om den Ulykke, der hin November hjemføjte vort Fædreland; men da jeg gik hjem den Aften, anede jeg ikke, hvor nær Ulykken var os, hvor snart Stormfloden skulde vælte sine ødelæggende Bølger ind over Landet. Først om Morgenens derefter fik jeg at vide, hvor grundet Todsens Befymring Aftenen forud havde været. Havnen var et stummende Hav; Stenmolen, der skulde have skjærmet den mod de fremvæltende Bølger, var styrtet sammen. Dæmningen ude paa Færgelandet var gjennebrudt, og hele den kostbare Engstrækning, der saa Aar i Forvejen var fravristet Havet, var nu oversvømmet og ødelagt. Et enkelt Hus stod endnu hinsides Broen, vaklende og rystende under Bølgeflagene, der hævede sig op over det splittede Tag. Meher's Hus var derimod sporløst forsvundet; hvor det havde staaet, gik nu Bølgernes fraadende Toppe.

„Det er ikke mange Timer siden,“ fortalte en Bekjendt mig. „at Huset stod og svajede frem og tilbage som en drukken Mand, der kæmper for at holde Ligevægten. Det var et helt nerverystende Syn, thi oppe i Rugen paa Gavlen stod Meher og hans Kone og havde hver et Barn paa Armen, og midt imellem Huset og Dæmningen flængede deres ældste Barn, en syv Aars Dreng, sig til Tosterne paa en synkesærdig Pram, som Familien havde villet redde

sig i. Hvert Øjeblik skulde Bølgerne hen over Drengen, og han skreg højt om Hjælp. Til sidst drev Brammen dog hen til Dæmningen, og vi fik ham bjærget og bragt i Hus. Men hvad skulde vi gjøre for at hjælpe de andre? Vi havde jo intet ved Haanden at redde dem med, og i Steden for at skaffe Redningsredskaber til Veje, raabte og skreg vi i Munden paa hverandre, hvad der burde gjøres, og hvad der ikke burde gjøres. Da kom der et tilsyneladende galt Menneske rendende oppe fra Sønderstræde og greb fat paa Ole Fister og skreg til ham, at han skulde følge med, og kort efter kom de tillige med nogle andre slæbende med en lille Balle, en sand Røddestak. Den blev sat ud i Ræ af Broen, og den gale Mand sprang ud i den og trak Fisteren med sig, skjønt det rigtignok lod til, at Ole nødig gik med paa den Tur. Saa roede de fort, og saa længe Broen gav dem Ræ, gik det glat nok; men da Strømmen fik fat i Røddestakken, kneb det for Alvor, og hvert Øjeblik ventede vi at se Bovehalsene begravet i Bølgerne. Stormen greb fat i den gale Mands Hat — en pjaltet Hat var det — og slyngede den hundrede Alen ud i Strømmen, og hans lange hvide Haar flagrede om hans Hoved, som om det vilde følge med Hatten; men det brød han sig ikke om, han stemte sine Fødder mod Tøsten og arbejdede med Aaren, saa han blev glorød i Ansigtet. Til sidst naaede de om i Ræ af det faldefærdige Hus, brød

Hul paa Taget og fik Børnene og Konen ned i Tollen. Men hør nu, hvad Ole fortæller:

„Da Konen var kommen ned til dem, viste det sig, at den lille Kasse ikke kunde bære en Trævl mere, og Meher maatte altsaa blive tilbage, hvis de ikke alle skulde gaa under. Det sagde Fiskeren dem rent ud, men da sprang Konen op og flamrede sig til Husets Sparreværk.

„Nej, nej,“ raabte hun, „saa vil jeg ikke med! Frels Børnene; jeg vil blive hos min Mand!“

Og hun græd og bad ynkelig Manden om, at han dog vilde hjælpe hende op i Huset igjen; men Meher bønfaaldt hende om at følge med Børnene og lade ham blive tilbage. Ingen af dem vilde give efter, og alt imens svajede Huset frem og tilbage og truede med at styrte sammen.

Da rejste Manden med det hvide Haar sig fra Tosten, hvor han havde siddet og kjærtegnat Børnene, og i det han trængte sig forbi den fortvivlede Kone, der endnu klyngede sig fast til Huset, sagde han:

„Giv mig din Haand endnu en Gang, Mine. I to skal ikke skilles ad, det lover jeg dig. Gaa kun ned i Baaden, Meher, jeg svømmer i Land.“

Hun saa underlig sth om paa ham, saa brast hun igjen i en heftig Graad og sagde:

„Erif, det er Erif!“

Han tog hendes rystende Haand, og Fiskeren saa, at han trykkede den mellem begge sine Hænder, og at han bøjede sig ned over den, som om han kys-

sede den. Derefter fik han Manden ned i Baaden, fastede Frakken, og før nogen kunde hindre det, sprang han langt ud i Vandet. Vi saa det alle og udstødte et Skrig af Forfærdelse. Det var jo et komplet Selvmord. En dygtig Svømmer kunde maaske have naaet Land i god Behold, men han var ingen dygtig Svømmer, om han ellers i det hele taget kunde svømme, det saa vi strax. Et Øjeblik efter at hans Hoved igjen var kommet op over Vandfladen, kom der en af de vældige Bølger skummende — og saa var det forbi. Vi saa ham en halv Time efter liggende livløs oppe ved Dæmningen, og hans Lig blev baaret hen i Kapellet. Møder og hans Familie kom derimod lykkelig i Land. Konen var bekvemt, og Manden bar hende bort i sine Arme. Fiskeren fulgte efter med Børnene. Kort efter sank Huset sammen.

Men hvem mon det gale Menneske var? Ingen kjendte ham, men nogle mener, at det maa have været en forhenværende Kjæreste til Konen."

Hans Nysgjerrighed og den flotte Rasthed, hvormed han havde fortalt det Drama, der var foregaaet for hans Dine, gjorde et uhyggeligt og forstemmende Indtryk paa mig, og jeg vendte mig bort fra ham uden at give noget Svar. Jeg vidste jo kun alt for godt, hvem det var, der her havde ofret sit Liv, og hvem det var, jeg Aftenen tilforn havde mødt uden for Møders Hus, og da jeg hen paa Eftermiddagen

traadte ind i Kapellet, saa jeg ham ligge der, min Barndomsfammerat, bleg og livløs. En venlig Haand havde lukket hans Øjne, havde redt det lange hvide Haar bort fra Panden og foldet hans Hænder over Brystet. Den unge Kone, for hvis Livsløkke, han havde ofret sig, knælede grædende ved hans Side, medens hun spredte et hvidt Tæppe over hans Hoved.

I n g e r.

Det var en klar Frostdag sent hen paa Vinteren, da et ungt Raadhr satte ind over Hegnet, der dannede Skjellet mellem Anders Munks og Jens Dhrings Marker. Dyret var stærkt anstuds, og det frampagtige Spring ind over det høje Risgærde havde været en sidste fortvivlet Anstrængelse for at frelse Livet, thi næppe havde det naaet Jorden, før det udmattet og gispende sank sammen, opgivende Haabet om at undslippe sin forfølgende Fjende. Anders Munk stod oppe ved sin Gaard, da Dyret kom til Syne, og da han saa, hvorledes det stod til med det, gik han hurtig ned ad Agren imod det. Inde fra Nabomarken hævdede der sig kort efter en Bøsssepibe op over Gærdet, og strax efter fulgte Overkroppen af en ung Karl, der let og behændig svang sig ind i Marken og snart stod ved Siden af Dyret. Et Øjeblik efter var Anders Munk ogsaa ved Stedet.

„Sif'en prægtig Fyr, jeg fik fat paa.“

„Er det dødt?“ spurgte Anders.

„Nej, det er sku ikke, for det fik Skuddet i det venstre Bagben. Du ser jo ogsaa nok, det vil afsted igjen, men nu skal jeg snart gjøre det tamt.“

Han trak en Jagtkniv frem af dens Skede og gjorde Mine til at give det saarede Dyr Naadestødet; men Anders Munk holdt hans Arm tilbage.

„Hvem siger, at jeg vil have, at mit Dyr skal dø. Jeg kan maaske holde Liv i det endnu.“

„Dit Dyr!“ gjentog Karlen. „Hvem Fanden siger, at det er dit?“

„Det gjør Sagtloven, min gode Sluf,“ svarede Anders Munk tørt.

„Sagtloven, jo du er mig en rar Fisk. Jeg skulde mene, at det er mig, som ejer Dyret, da jeg baade har jaget og skudt det. Og jeg vil“ — saa bandede Sluf — „have det, det kan du dage*) paa!“

„Det kan godt være,“ svarede Anders, „men du faar det ikke.“

De to Mænd, af hvilke den ene næppe havde fyldt sit fem og tyvende Aar, medens den anden var ved ti Aar ældre, stod et Øjeblik i Tavshed og maalte hinanden fra øderst til nederst. Det var tydeligt nok, at ingen af dem havde noget tilovers for den anden, thi deres Øjne sagde mere, end deres Ord hidtil havde udtalt. Sluf var en smukt bygget, rank Karl, middelmaadig af Højde, med regelmæssige,

*) stole

smukke Træk, brune Øjne og et prægtigt, mørkt frøllet Haar, hvis vel ordnede Lokker gav ham et vist lapset, kjøbstadagtigt Udseende. Hans ældre Modstander var næsten et Hoved højere end han, lysshaaret og blaaøjet, men uden nogen særdeles udpræget Skjønhed, det skulde da være det Præg af Ro, der laa over hans Træk, og det brede, hvælvede Bryst, der fremhævedes af den stramt sluttende Frakke. Efter at de to Modstandere en Stund havde taget Maal af hinanden, tog Oluf igjen til Orde:

„Hvordan vil du forhindre mig i at tage, hvad mit er?“ spurgte han. „Tror du kanske ikke, jeg kan hamle op med dig, naar det kom an derpaa?“

„Nej, jeg tror rigtignok ikke,“ svarede Anders med et Smil, der tirrede den anden. „For det første har du Loven imod dig, og for det andet er du for ledmhyg til at staa dig imod mig. Det er ikke værd, at vi kommer op at slaas for Threts Skyld. Men jeg har nu en Gang sat mig i Hovedet, at jeg vil have det, og saa tager jeg det.“

Dermed bøjede han sig ned og løftede forsigtig det saarede Øhr op. Thret sprællede og vilde undfly, men med lempelig Magt fik han bundet dets Ben sammen og lagt det op paa sine Skuldre. Saa gav han sig paa Vej hjemad mod Gaarden.

„Det er ellers kunstigt nok, at vi altid skal jage det samme Bildt,“ raabte Oluf haanende efter ham. „Men om du ogsaa tager Bildtet, saa har jeg dog den Trøst, at det er mig, der først har anskudt det,

og at du først faar det, naar jeg har sat mit Mærke paa det."

Anders standsede og lagde Dyret ned paa Jorden; han var med et bleven ganske bleg. Han gik atter tilbage til Sluf. ...

"Hvad mener du med det?" spurgte han.

"Jeg mener, hvad jeg vil," svarede Skytten med samme bidende Haan. "Jeg mener, at det ikke er første Gang, du søger den Raal, som jeg har haft Skæ til. Det er rivelig*) nok, hvad min Mening er, hvis du ellers vil forstaa den."

"Er det Inger, du mener?" spurgte Anders, og Haanden, som han strakte ud mod Skytten, rystede af Sindsbevægelse. "Tør du tale om hende paa en saadan Maade?"

"Ja," bandede Skytten, "min Mund er min egen, og Inger er ikke bedre værd end ..."

Han brød af med et Udraab, halvt af Skræk, halvt af Brede, thi med et eneste Tag havde Anders Munk løftet ham op over sit Hoved og kastet ham ind over Gærdet i den anden Mark. Heldigvis for Skytten havde der lagt sig en Snedrive op mod Grøstevolden, og han slap derfor imod Forventning temmelig let fra sin halsbrækkende Røstfart. Anders saa ikke saa meget som med et Blik efter ham, men gik atter tilbage til Dyret, løftede det paa ny op paa sine Skuldre og tog Bejen op til Gaarden.

*) tydelig.

Blandt Landsbjerne paa Laaland er Tirslev en af de smukkeste beliggende. Omgiven paa de tre Sider af prægtige Bøgeskove og frugtbare Marker har den paa sin fjerde Side Tirslev Bugt, hvis Runding gaar nær ind til Bjen, hvorfra der som Følge deraf er en smuk Udsigt over Havet. Der er to højt liggende, anselige Gaarde, der rager op over de andre i Bjen og i det hele bærer Vidne om, at deres Ejere er velhavende Folk. Den ene tilhører Anders Munk, den anden ejes af en ældre Mand, ved Navn Jakob Danielsen. Begge Gaarde er til Dels omgivne af store frodige Haver, og op ad Anders Munks Baaningshus, der er en ældre, men godt vedligeholdt Bygning, stiger sig paa Sydsiden en Række frodige Espaliertrær, der giver Boligen et eget hyggeligt Udseende.

Om de to Familier, der ejede disse Gaarde, havde der længe været megen Tale i Bjen, i det der nemlig blev fortalt, at Anders Munk skulde giftes med Jakob Danielsens yngste Datter Inger. Og der blev fortalt, at hun havde grædt og bedet for sig om at maatte slippe fri for at drage ind til Anders Munk som hans Hustru, og at hun havde gjort Anæfsald for den gamle Fader og bekendt for ham, at hun elskede Oluf Tønnesen, den unge Skovfoged, som nylig var kommen til Lundsby. Men alt havde været spildt Umage. Der var dem, der syntes, at Inger maatte være glad ved at faa saadan en Hædermand til Ægte, som Anders Munk var kjendt for at være, og at slippe fri for den Bindbøjtel af Skov-

foged, om hvem der gif nogle stygge Historier omkring i Nabosognene, og der var dem, der syntes, at det var skammelig handlet af Anders Munk at tilvinge sig en Pige som Inger, da han dog vidste eller burde vide, at hun var hemmelig forlovet med Oluf Skytte, som han sædvanlig kaldtes, og at hun havde tigget sin Fader for at blive fri for at ægte en, hun aldrig havde brudt sig om. Desuden kunde det ogsaa have andre Styggesider for Inger, at drage ind i hans Gaard og tage Styret der, al den Stund Anders Munks Moder endnu var levende og var kjendt for at være en skrap Kone, der helst vilde raade ene. Kort sagt, man havde en uendelig Mængde Grunde for og imod dette Ægteskab, og de drøftedes grundig ved Gladsøstrenes Kaffegilder, uden at Parterne selv havde nogen Anelse derom. En Ting var imidlertid sikkert, og det var, at Inger og Anders var forlovede, og at deres Bryllup var fastsat til sidst i April, samt at Anders lod et kjønt lille Hus bygge i Nærheden af Gaarden. I dette Hus agtede Moderen at flytte ind hen paa Sommeren.

Anders var stille fornøjet i den Tid, der laa imellem hans Møde med Oluf og de Dage, hvorom vi nu taler, nemlig de første Dage af Bryllupsmaaned. Olufs Ord havde vel haft en skarp Braad, thi det var ganske vist ikke gaaet Anders's Dren helt forbi, at der havde været noget mellem ham og Inger; men hans Tro paa den unge Pige var saa grundfæstet, og hans Kjærlighed til hende saa dyb og

inderlig, at Braaden var prellt af uden at saare ham paa den Maade, som Meningen havde været. Anders havde en egen — for at bruge Galop=Skædderens Udtryk — nederdrægtig frakilst Maade at stoppe Folks Mund paa, naar en eller anden „god Ven“ vilde aabne hans blinde Øjne og — alt i hans egen Interesse naturligvis — vise ham Virkeligheden, som den var, og det varede derfor heller ikke længe, før man kom ind paa, at der ikke var andet at gjøre, end at lade ham — for atter at bruge et af Skædderens Udtryk — rende Hovedet lige luft mod Radeporten og se, om det kunde holde eller ej. Ude i en af Raderne gik nu det lille Raadhr rast og veltilfreds omkring, og det var saa tamt, at det kom frem, saa snart man kaldte paa det. Dog var det tydelig nok, at det holdt mest af Anders; ham fulgte det som en Hund.

Saa var det som sagt i Førstningen af April, Sneen var for længst svunden bort, Træerne stod allerede med spændte Bladknopper, der var Foraarsluftning med mild Regn, med kvidrende Lærker og fløjtende Stære. Havet var blaat som Himlen, og uden for Bugten gik Skibe for soulmende Sejl og Dampere med bølgende Røgstrimer efter sig, medens store Flokke af Vildgæs og Vildænder løftede sig i tung, fileformig Flugt og stod ud mod det aabne Hav.

En Morgen ganske tidlig, før der endnu var nogen oppe i Jens Danielsens Gaard, listede en ung Pige sig forsigtig ud af Bryggersdøren, der vendte

ud til Gaardens Have. Hun saa sig et Øjeblik undersøgende om, derpaa for hun som en opstræmmet Hind ned ad Ribsgangen, der førte ned til et Rindestyhus, som fandtes i Havens nederste Ende. Hun havde hyllet sig ind i et varmt Shawl for at beskytte sig mod den endnu kolde og skarpe Morgenluft, men ikke desmindre for den ene Kuldeghsning igjennem hende efter den anden, da hun endelig naaede Rindestyhuset og kastede et Blik derind. Det var tomt, men paa en af Bænkene laa der en Tøgetaske, af hvis Rum Spidsen af en Rævelunte stak frem. Med kvindelig Nysgjerrighed gik den unge Pige hen og undersøgte Taskens Indhold, derpaa vendte hun atter tilbage til Indgangen og blev staaende der, lyttende og ventende, medens et Udtryk af pinlig Angst og Spænding hvilede over hendes fint formede, smukke Ansigt. Hun havde ikke ventet længe, før en Kærlig i Busken ved Hæget underrettede hende om, at nogen svang sig over dette ind i Haven, og strax efter kom Oluf ogsaa til Synet ved Indgangen med Bøssen over Skulderen. Han blev staaende derhenne med Armene forslagne over Brystet og seende paa hende med et saa koldt og haanende Blik, at den stakkels Pige skjald derunder og strakte ham sine rystende Hænder i Møde.

„Oluf . . . Oluf,“ hviskede hun med Ræber, der bævede af tilbagerængt Graad, „o, vær dog ikke vred paa mig . . . se ikke saadan paa mig, jeg kan ikke bære det ogsaa.“

„Aa nej," svarede han med en kold Bitterhed, der ramte hende saa meget haardere, som Ordene kom saa rolig frem, „men jeg kan derimod let bære alting? Ikke sandt? Mig kan det naturligtvis ikke gjøre noget, at du bryder alle de Løfter, du har givet mig, at du nu snart holder Bryllup med en anden, der jo rigtig nok ogsaa er saa rig, at han kunde forghlde dig . . .“

„Aa, Slut . . . Slut, du ved, at det ikke er derfor," afbrød hun ham og gav Taarerne, der ikke længer lod sig bekæmpe, frit Løb. Du ved, at jeg har holdt af dig for din egen Skyld, og at jeg aldrig har tænkt paa, om du var rig eller fattig . . . og at jeg har stridt imod, saa længe jeg kunde . . . men jeg kan ikke længer, jeg kan ikke længer! . . . Af, Slut, du ved ikke, hvor meget de har fortalt mig om dig . . . Jeg ved ikke, om det er sandt alt sammen, jeg vil ikke vide det . . . jeg ved kun, at jeg er grænseløs . . . grænseløs uligelig.“

Hun skjulte grædende sit Ansigt i sine Hænder, og hvor egenkjerlig og selvist han end var, følte han dog Medlidenhed med hende. Han gik hen til hende og lagde sin Arm om hende, men hun rev sig løs fra ham med en forfækket Bevægelse.

„Nej, det maa du ikke, Slut," sagde hun. „Jeg har nu givet Anders mit Ord.“

„Og det, du gav mig?“

Hun bøjede Hovedet og græd i Tavshed.

„Skrev du da ikke til ham og fortalte ham alt, som du sagde, du vilde?“

„Jo, jeg gjorde," svarede hun med et Suk, „men jeg fik intet Svar, og jeg turde ikke spørge ham, om han havde faaet Brevet . . . Na, Oluf, de har trængt ind paa mig alle sammen, for at jeg skulde give mit Minde . . . og min gamle Fader har sagt, at det vilde være ham den tungeste Sorg, hvis jeg stod længer imod . . . og Søster Sofie har fortalt mig, at du . . . nej, Oluf, jeg kan ikke sige det . . . jeg kan ikke længer stride imod dem alle sammen."

„Hvad nyttede det da, at vi mødtes her i Dag?" spurgte Skytten med en haanlig Krusning af Overlæben.

„Jeg vilde ikke nægte dig det; jeg vilde gjerne sige dig, at du ikke maa være vred paa mig . . . jeg funde dog nu aldrig blive din Kone . . . Na, Oluf, jeg siger det ikke for at bebrejde dig noget . . . den Gang, da den unge Pige druknede, kjendte du jo ikke mig . . . men hun vilde altid staa imellem os, nu da jeg ved det."

Skytten udstødte en kort, harmfuld Ratter.

„Naar et Fruentimmer vil sno sig fra et Løfte, har hun Snefe Udveje," sagde han. „Og du ved ogsaa at finde paa Udveje, Inger."

„O nej, Oluf," bad Inger og saa næsten bønlig op paa ham, „tag det ikke saadan. Lad os ikke skilles i Bitterhed, Gud ved, jeg har holdt af dig, som aldrig af nogen anden . . . og lad mig nu tage den Trøst med mig, at vi skilles som Venner, vi kommer kanske aldrig mere til at tale med hinanden . . .

Farvel, Duf, og Gud være med dig . . . og gid han vil give dig alt det gode, som jeg ønsker dig . . . Farvel, Duf, Farvel!"

Hun rakte ham en rystende og iskold Haand, der var vaad af hendes Taarer, saa gik hun atter, men denne Gang langsommere, hen ad Ribsgangen, op imod Gaarden. Ved Døren vendte hun sig endnu en Gang og vinkede til ham, saa aabnede hun den og traadte ind i Bræggerstet. Der var ingen derinde, men inde i Køkkenet hørte hun Pigen tumle med Malke-spandene. Hun hængte sit Shawl fra sig og tørrede Taarerne af sine Øjne, derefter gik hun ind til Pigen.

"Hvad, er du allerede oppe, Inger?" sagde denne.

"Ja."

"Jeg troede, det var din Søster, der skulde hjælpe til at slaa Brødet op og lægge i Bagerovnen."

"Jeg kan godt hjælpe dig, Stine. Sofie sover endnu."

"Ja, men du kommer til at tage en anden Kjele paa først, ellers bliver denne saa tilsmurt med Mel . . . Og hør, naar du kommer igjen," vedblev Pigen, "saa sår godt under Kjedlen, at Vandet kan komme til at koge. Jeg maa først ud at malke, at jeg kan saa det fra Haanden."

Inger listede sig sagte op paa sit Værelse, hvor Søsteren endnu laa i en træg Søvn. Det holdt hende haardt at undertrykke den Hullen, der hvert

Djeblig truede med at bryde frem af hendes Bryst, og næppe havde hun skiftet Kjole, før hun atter listede sig ned i Køkkenet.

Og medens Pigen var borte, stod hun stille ved Siden af Skorstenen og ragede mekanisk det tørre Risbrænde ind i Ilden, uden Tanke for, hvad det var, hun foretog sig. Og det sidste Halvaar med al sin Lyst og Glæde gled i Billeder frem for hendes Blik, Billed efter Billed dannede sig, opløstes og for hen. Ja, visseelig havde hun elsket ham, den dristige, smukke Skytte, og visseelig havde hun været lykkelig, da hun gav ham sit Ja, men nu var det forbi, nu maatte og skulde det være forbi for stedse, selv om hun ikke allerede havde givet en anden Mand sit Ord. O, at det dog kunde være sandt, at han havde voldt et Menneskes Død, at han havde bragt en stakkels Kvinde, hvis Liv han havde ødelagt, til en Fortvivelse, der fandt sin sørgelige Afslutning i et Selvmord! Nej, hun vilde ikke længer tænke tilbage paa det sounde, han skulde være som død for hende, og al hendes Tanke skulde kun være henvendt paa at opfylde de Pligter, hun nu snart skulde kaldes til. Men i det hun vendte Bjet mod Fremtiden og saa den ligge gold og trøstesløs foran hende, følte hun atter sit Hjærte sammensnøres af en uendelig søgende Længsel efter det, hun havde mistet, og hun brast i en bitter, hulkende Graad.

Da Pigen gik over Gaarden efter Malkningen stod Duf endnu paa det samme Sted, hvor Inger,

havde forladt ham, og det var næsten, som om han vaagnede op af en tung Søvn ved Lyden af Tjenestepigens flaprende Træsko. Han gik langsomt ind i Væsthuset og tog Jagttasken op fra Bænken, og medens han nølende hængte den over Skulderen, veg hans Blik ikke bort fra Døren, der havde lukket sig efter Inger. Det var, som om han ikke kunde faa sig til at tro, at den ikke atter vilde aabne sig og lade hende komme til Syne. Han forstod ikke selv, hvorledes det var fat med ham; det var jo dog ikke første Gang, at det var kommet til et Brud imellem ham og en anden, der havde ladet sig henrive af hans underlig lokkende Skønhed og skjænket ham et Overmaal af Kjærlighed, der havde gjort ham led og kjed af deres Forhold; det var heller ingenlunde første Gang, at han havde set en Kvinde græde for hans Skyld — tvært imod! Men for første Gang var det ikke ham, der brød Forholdet, for første Gang var han den forkastede Part. Og med Udmyggelsen og Breden, der fulgte med Nederlaget, blandede der sig en tvingende Følelse af, at han her havde mistet noget, der var værd at sætte Pris paa, men som aldrig mere vilde lade sig gjenvinde. Han havde fra først af nærmet sig Inger, fordi hun vilde være et godt Parti for den ubemidlede Skovfoged, og da han havde vundet hendes Hjærte, havde han glædet sig ved Tanken om, at det var lige saa godt som adskillige tusind Daler — nu tænkte han ikke mere paa de Penge, han gik glip af. Om hun end havde

været den fattigste Pige, vilde han dog have følt det samme som nu: Skuffelse, Sorg og Forbitrelse mod sin lykkeligere Medbejler. De havde altsaa været enige om at bagtale ham for hende og havde rippet op i den gamle Historie om den taabelige Kvinde, der havde flunget sig fast til ham med en Haardnakkethed, der havde faact ham til at afsty hende. Hvad kunde han vel gjøre for, at hun i al sin Opbidselse og Hævnjerrighed — for andet var det ikke, om saa Alverden sagde det modsatte — havde røbet sig selv Rivet! Han hadede Mindet om hende, og han hadede dem, der havde benyttet hende som et Vaaben imod ham. Og i det han vendte sig om imod Anders Munks Gaard, hvor han ved sig selv, at hvad der var sket i denne Morgenstund skulde blive hævnnet med blodige Renter.

Han sendte endnu en Gang et mørkt Blik hen til Døren, bag hvilken Inger var forsvunden, saa fastede han med et heftigt Ryk Bøssen over Skuldren og sprang hen over Havediget. Han gik med raske Skridt ned over Markerne uden at se til højre og venstre, først da han kom til Lundsbystovens Indgang og fandt Leddet staaende paa Klem, vaagnede han op af de rugende Hævntanker, der havde sysselsat ham, og udstødte en forbitret Ed.

„Den fordømte Slyngel,” mumlede han, medens han stød Leddet til og saa sig om med et hastigt Blik, „nu kommer han igjen langt op paa Dagen i Steden for at benytte den rette Tid ... Men det

skal" — saa bandede han — „blive sidste Gang, det skal jeg love ham for!"

Han steg over Stenten og gik hurtig ind gennem Skoven. Kort efter hørte han Lyden af en kommende Vogn, og snart efter kom den til Synne mellem Træerne. Den var læsset med Bøgebrænde, og Rusken gik ved Siden af den og drev paa Hestene. Olf for løs paa ham og ruskede ham forbitret i Kraven.

„Hvad Fanden skal det betyde, at du kommer her langt op ad Dagen?" spurgte han, bleg af Brede. „Sagde jeg dig ikke sidst, at jeg ikke vilde have det, og at du skete en Ulykke, hvis du gjorde det igjen!"

„Ja, ser du, Olf," svarede Rusken formildende, „jeg sov over mig, derfor kom jeg for sildt paa Vej, men du kan dristig stole paa, at det skal være sidste Gang."

„Ja, det skal jeg love dig for," sagde Olf bandende. „Du og din Slags skal jeg ikke have mere med at bestille. Tror du, jeg vil udsætte mig for, at alle Folk skal se, du henter Brænde herinde! Nej, Tak, min gode Vens Rød; det er sidste Gang, vi to har handlet med hinanden, det kan du være vis paa!"

„Aa ... aa!" svarede den tiltalte og purrede trodsig op i sit forvillrede Haar, „det bliver vel ikke saa galt, som det ser ud til?"

„Ikke det? Jo, du kan være rolig for, at du

ikke faar Lov til at komme her i Skoven mere. Din fordømte Driver, som skal ligge og snue i Fjerene, til andre Folk er paa Benene! Kom med Nøglen til Reddet!"

„Na, hvad er nu det for noget, Oluf!"

„Hid med Nøglen, siger jeg! Og saa understaar du dig ikke til at røre ved en Pind her inde mere, hvis du ikke vil tages ved Bingebeinet. Du kan dristig tro, jeg mener, hvad jeg siger!"

„Ja, hvad det angaar at tages ved Bingebeinet," sagde Ruffen trodsig, „saa blev vi vel to om den Sag . . . Jeg har aldrig vidst andet, end at Hæleren er lige saa god som Stjæleren, og skal jeg fastes i Hullet, saa skal du Pinedød med, min gode Oluf!"

„Truer du!" udbrod Oluf og greb atter fat i ham med et Tag, der fik Manden til at dingle som en beruset. „Véd du, hvem jeg er! Vil din pjaltede Karl gjøre mig bange . . . Vogt dig, Jens Rød, hvis du har dit Skind fjært! Du kan være overbevist om, at det vilde blive dig et dyrt Ord, hvis du nogen Sinde hmtede noget om mig."

„Naa, naa, Oluf," svarede Jens Rød, i det han pludselig slog om i en ydmyg Tone, „jeg mente det ikke saadan . . . Hvad skal vi være Uvenner for? Jeg skal sku nok hytte mig herefter og ikke komme for silde paa Vej, saadan som i Dag."

„Ja, for du kommer ikke tiere," sagde Skovfogden truende. Du kommer ikke tiere, Jens Rød; jeg har faaet nok af dig . . . Kom med Nøglen!"

„Naa, ja her er den.“

„Se saa at komme afsted i en Fart.“

Rusken lod stiltiende Hestene gaa frem, og Oluf fulgte efter Vognen hen til Skovleddet, som han til-
laafede bag efter den. Derpaa fortsatte han sin Vej
ind gennem Skoven. Bludselig studsede han og
gjorde en Bevægelse, som om han vilde gribe til
Bøssen. Fra en Sidesti, der førte ind gennem det
tætte Krat, traadte der en ung Karl ud paa Skov-
vejen og stirrede stift paa ham, i det han uden Hilsen
gik ham forbi hen mod Skovens Udkant. Skytten
kjendte ham ikke, men det Blik, der mødte ham fra
den unge Karls Dine, var saa fuldt af Had, at han
undrende vendte sig og saa efter ham, indtil han forsvandt
mellem Træerne. Han tænkte et Øjeblik paa at følge efter
den fremmede, men opgav det igjen og fortsatte sin
Vej mod Hjemmet, rugende over de Hævnplaner, der
var blevene afbrudte ved Mødet med Jens Rød. Han
føjte, at det ikke kunde nytte ham noget at tænke paa
at bevæge Inger til at opgive Anders Munk; hun
havde aldrig, saaledes som de andre, bøjet sig under
hans Vilje, men han vidste, at han i Kraft af hen-
des Kjærlighed til ham endnu havde Magt nok over
hende til at saare sin Medbejler følelig og forstyrre
hans Nykke — det gjaldt kun om at finde Lejligheden
dertil. Og med al den Forbiirelse, som hans heftige
Sind kunde rumme, lovede han sig selv, at denne
Lejlighed skulde findes før eller senere.

Maj Maaned var næsten forbi, Brylluppet var for længst fejret i al Stilhed, saaledes som Inger havde ønsket det, og man havde nu næsten lagt Samtalerne om de nngifte paa Hylden nede i Byen. Tvært imod Folks Forventning kom de unge Ægtefæller godt ud af det med hinanden, og hvad der var det underligste, Svigermoderen, Karen Munk, havde ganske overgivet Styret af Huset til Svigerdatteren, skjønt denne selv havde bedet hende om at blive ved med at raade som hidtil. Anders Munk havde aldrig givet sig ud for at være nogen skarp Sagttager, og at han ikke undrede sig videre over, at hans unge Kone var saa tavøs og stille, tyder just ikke heller hen paa, at han var i Besiddelse af noget synderlig skarpt Blik. Han selv var af Naturen stille og saatalende, og det faldt ham derfor heller ikke ind, at det ikke var i sin Orden, at Inger var ligesom han. Han mærkede jo nok, at det friske, sprudlende Liv, som havde været hende eget i hendes Pige dage, var bortvejret, men det kom sig vel af, at hun nu var bleven Kone. Han selv var jo jublende glad, saa glad, som han aldrig tilforn havde været, men derfor kunde det ingenlunde falde ham ind at slænge Træskoene af sig ude i Gaarden og give sig til at danse paa Høsesofferne. Naar man er bleven en gift Mand, har man rystet Barnet af Ærmet, og saaledes forholdt det sig vel ogsaa med Konerne. Alt imens søgte han stedse paa sin egen stilsfærdige og fordringsløse Maade at glæde sin unge Hustru, at lægge alt til rette for

hende og jævne Bejen for hende, og saa blind var han ikke, at han jo saa, at hun var ham taknemlig derfor. Moderen derimod var begavet med en hel Del mere Skarpsindighed end hendes hjærtensgode lykkelige Søn; hun saa Dag for Dag, at Svigerdatteren led i Tavshed og kæmpede mod sit eget oprørste Hjærte, og forunderlig nok, jo mere hun fik Syn derfor, jo blidere og hensynsfuldere blev hun i sin Omgang med den unge Kone. Anders undrede sig mere end én Gang i sit stille Sind over, at han undertiden fik Skjænd af Moderen, naar han lidt drønevorn, som han var, kom et Øjeblik for silde ind til Middagsbordet, og hans Kone havde ventet paa ham med Maden. Det var da ikke saa stor en Forbrydelse, mente han; den havde han jo forðum gjort sig skyldig i saa tit, uden at Moderen, som den Gang sthyrede Huset, havde fundet Grund til at dadle ham derfor. Skjændene gled da ogsaa nu af paa ham, han var alt for lykkelig til at lade saadanne Smaating indvirke paa sig. Den Dag var inidler-tid ikke langt borte, da han skulde saa Djnene aabnede og det saa grundig, at det rystede op i ham til Gavn.

En Morgenstund kom Inger ilende bleg og forstrækket ud fra Svigermoderens Værelse. Karen Munk var om Natten bleven angreben af en ondartet Feber, som i den Tid havde hjemme i Byen, og Inger havde fundet hende bevidstløs i Sengen. Der blev i Hast sendt Bud efter Lægen, og medens

Boguen var borte, sad begge de unge i ængstelig Spænding inde hos den syge, der var falden i en tung og urolig Søvn. En halv Times Tid hengif, da vaagnede Aaren, og hendes Dine gled urolig om i Bærelset. Inger ilede hen til Sengen og bøjede sig over hende.

„Hvordan har I det, Mo'er?“ spurgte hun ængstelig.

„Ikke godt, Inger,“ svarede den syge. „Seg mente, jeg hørte Anders her inde.“

„Seg er her, Mo'er.“

„Aa, lille Inger,“ sagde den syge, „vil du lade mig tale lidt med Anders . . . Du maa strax komme herind igjen.“

Hun lod sin Haand glide kjærtegnende hen over Svigerdatterens, som for at bede hende om Undskyldning, fordi hun skikkede hende bort. Da Døren havde lukket sig efter Inger, vendte hun sine feberglødende Dine om mod Sønnen og sagde ilfsomt, som om hun var bange for, at hun ikke vilde faa Tid til at meddele ham alt, hvad hun havde at sige:

„Du maa være god mod hende, Anders . . . du maa gjøre det godt, som jeg gjorde ondt . . . ellers kan jeg ikke dø i Fred. Hører du, Anders? . . . Du fik aldrig Brevet at se; jeg vilde have, at hun og du skulde sammen . . . og saa brændte jeg det . . .“

„Brevet?“ gjentog Anders med en ubestemt Følelse af, at et eller andet, der truede hans Lykke,

var ham nær. „Hvad er det for et Brev, du mener, Mo'er?"

„Det, hun skrev til dig . . . Drengen gav mig det, da du ikke var hjemme . . . og jeg læste det og brændte det . . . Na Gud, det var Synd af mig, for hun bad saa mindelig for sig . . . hun holdt af Oluf, ham Skytten . . . og hun bad dig om at give Slip paa hende . . . hun vilde takke dig saa inderlig . . . men jeg brændte det, for jeg vidste, du vilde føje hende . . ."

Anders sank ned paa Stolen ved Sengen. Han sad nu og stirrede paa Moderen med et Ansigt, der var blegt af Forfærdelse; men Moderen vedblev, som om hun ikke kunde tænke sig, at hvert Ord var som et Dolkestød i hans Hjærte:

„Jeg har fortrudt det mange Gange siden, Anders . . . for jeg saa, at hun gif og sørgede lige fra Bryllupsdagen og til nu . . ."

Hun gjentog de samme Ord endnu et Par Gange, afbrudt og meningsløst blandede mellem hverandre, og faldt derefter tilbage i sin forrige tunge Søvn. Anders blev siddende med Ansigtet vendt om mod hende, med Hænderne forslagte paa sine Knæ. Slaget var kommet saa pludselig og uventet, at han næsten følte sig som lammet under dets tunge Vægt. Han gennemgik endnu en Gang i Tanken Moderens Ord, langsomt og omhyggelig, som havde han Møje med at forstaa deres fulde Betydning, og samtidig dermed følte han en dump knugende Fornemmelse i

sit Bryst, som om der laa en uhyre Vægt derpaa, der røvede ham hans Aandedræt. Ind gjennem Vinduet kom der glidende en venlig lille Solstraale, som lygte op inde i Kammeret, og tæt uden for Ruden sad der to smaa kvidrende Spurve.

„De har Luft og Sol, Væs og Frihed,“ tænkte han, og med det samme faldt hans Tanke paa Hinden, der gik omkring i sit Fængsel inde i Loden. Han havde aldrig før ment, at den var et Fængsel for Dyret. Hvad godt havde han gjort ved at frelse dets Liv, naar det kun var for at spærre det inde? Han mindedes Skyttens Ord, da han tog Hinden paa Skuldren og gik bort med den, og en Gysen som af en rystende Feber for igjennem ham fra Hoved til Fod.

Det bankede sagte paa Døren, og Inger spurgte:

„Maa jeg ikke komme ind nu, Mo'er?“

Han rejste sig op og aabnede Døren, og hun stirrede ængstelig paa ham.

„Hvad er det, Anders? Er det blevet værre med Mo'er? Du er saa bleg.“

Han rystede paa Hovedet og traadte til Side, for at hun kunde komme ind. Da han saa hende tage Plads ved Sengen, forlod han Kammeret og gik ud i Gaarden. Det var en smuk Foraarsdag med stille Luft og straalende Solskin; ude i Haven kvidrede alle de smaa Sangfugle deres glade Smaavisser, og oppe paa Mønningen sad Stærerne og fløjtede, medens de pudjede og badede sig i Solens Straaler.

Henne paa Risgjærdet havde Vlaamis sat sig til Ro med et saa ustyldigt Ansigt, at selv Spurvene næsten følte sig overbeviste om, at den ikke tænkte paa dem, og hvad Rænehunden angik, da var den fuldt optagen af det interessante Syn, at et Dusin smaa næsvise Rhyllinger med den største Frækhed af Verden fastede sig over dens fyldte Madtrug.

Anders lagde ikke synderlig Mærke til noget af alt dette; han sthrede lige over mod Laden, hvor Hinden var indeslæret, og aabnede Døren for den. Hinden kom som sædvanlig springende, og da Anders gik til Side for den, traadte den over Dørtærsklen ud i Gaarden. Saa lagde han et Reb om dens Hals og trak den med sig om i Marken bag Gaarden, der slap han den løs og klappede haardt i sine Hænder. Dyret for sammen af Skræk, et Øjeblik efter sprang den i vild Flugt ned ad Agrene og satte med et kraftigt Spring op over Hegnet, der dannede Skjellet mellem Anders Munks og Jens Dyrings Marker. Anders saa efter den, saa længe han kunde øjne et Glimt af den, derefter vendte han sig om og gik ind i Gaarden. Kort efter kom Karlen med Vægen.

Den Dag var der meget stille i Anders Munks Gaard. Inger veg ikke bort fra den syges Seng, og Anders selv gik og drev om, uden at det syntes, at han ret vidste, hvad han skulde foretage sig. Tjenestefolkene kunde ingen Bested saa om, hvad de skulde tage Haand i, og alt gik derfor, som det bedst

kunde, indtil det blev Aften, og Huset gik til Ro. Anders sad ene i Dagligstuen og havde faaet fat paa en gammel, gulnet Bog, som han havde taget frem af sit Skatol. Den var kun til Dels skreven fuld, en Snes af de sidste Blade stod endnu til Tjeneste, og paa et af disse bevægede Anders's Pen sig langsomt frem og tilbage med en spruttende Lyd. Bludselig holdt han inde og lyttede, det syntes ham, han hørte dæmpede Trin uden for Døren. Han lagde omhyggelig Bogen tilbage i en af Skatollets mange Smaaskuffer, derefter gik han hen og aabnede Døren og traadte ud i Gaarden. Det var en smuk stille Aften med en stjernetindrende Himmel, men dog ikke meget lys. Det forekom ham imidlertid, at der gik en mørk Skyggeovre ved Ladebygningen, og da han gik over Gaarden for at se, hvad det var, sprang Hinden ham forbi og satte ud over Leddet, der førte ud til Markerne. Næsten i samme Nu knaldede der et Skud omme bag Laden; han sprang hurtig over Leddet og løb om paa Tøsten. Der fandt han Hinden liggende i Dødens sidste Gisp.

En halv Snes Alen borte fra den stod Oluf og ladede sin Bøsse.

„Hvorfor har du dræbt mit Dyr?“ spurgte Anders. Den tungsindige Stemning, hvori han var, sporedes igjennem hans Ord: der var ingen Brede i Tonen, hvori Spørgsmaalet kom frem.

„Hvor vidste jeg, at det var dit?“ svarede

Skjotten med en kort Patter. Jeg har jaget det nede fra Skoven."

"Det kan være sandt," sagde Anders. "Men du vidste dog, at det var min Mark, denne her, og du vidste ogsaa, at Jagttiden er forbi for længe siden."

"Jagttiden bryder jeg mig kun lidt om; jeg jager, naar jeg lyst. Og hvad det angaar, at det er din Mark, saa har det kun grumme lidt at sige for mig. Du har før jaget paa min Vildtbane, uden at spørge om Forlov, nu maa det ikke undre dig, at jeg gør Gjengjæld."

Anders forstod Hentydningen i hans Ord, og i det han traadte nogle Skridt nærmere hen imod Skjotten, sagde han med undertrykt Bevægelse:

"Det er anden Gang, du slaar paa den samme Stræng, Oluf, men du glemmer stadig, at jeg i Kraft af Loven er den stærkeste af os to ... Jeg ved, at du lader haant om Lov og Ret, men vogt dig, Oluf, at du ikke gaar for vidt. Jeg vil værne om mit med Liv og Blod, og skulde det komme saa vidt, at der skulde komme Kamp imellem os to, da har jeg det i min Magt at knuse dig under min Fod som en visfen Gren ... og jeg vil ikke tage i Betænkning at gøre det, hvis du tvinger mig dertil."

"Den, der dør af Trusler, skal begraves i Rende=stenen," svarede Oluf haanlig. "Du har gjort mig alt det onde, du har mægtet, og jeg skal nu se at gøre Gjengjæld."

„Det er ikke min Mening at true dig," tog Anders igjen til Orde, „jeg ønsker ikke at tilføje dig noget ondt, og har jeg forbrudt mig imod dig, saa har jeg gjort det uden at vide det . . . Men det skal du vide, Oluf, at kunde det, der er sket, gøres usket, da vilde jeg dog gjøre det om igjen for at frelse den, der er mig mere dyrebar end mit Liv, ud af din Vold. Jeg kjenner dig nu saa vidt, at jeg aldrig vilde betro dig noget af det, som ligger mit Hjærte nær, og det, som hører mig til, skal jeg vide at værne."

„Ja store Ord har du i hvert Fald nok af," svarede Skjotten. „Men de slaar ingen Mand ihjel, og de gjør mig ikke en Smule bange. Værn du om Tungen, saa meget du har Øyst, jeg véd dog, at hun i Hjærte og Tanke . . ."

„Di stille, Dreng," afbrød Anders ham heftig, „det Navn er for godt til at tages i din Mund . . . Jeg har sagt dig, hvad jeg har haft at sige dig, og dermed maa dette være til Ende. Gaa bort fra min Gaard; du har jo nu faaet dit Ønske opfyldt: at dræbe mit Dyr, og du har ikke mere her at gjøre."

Han gik rast et Par Skridt frem imod Oluf, da hævdede denne pludselig Bøssen og rettede den imod hans Bryst. Anders blev uvilkaarlig staaende.

„Ja, tag dig nu lidt i Vare," sagde Oluf haanende, „denne Gang har jeg Tænder til at bide fra mig med . . . Vogt dig, siger jeg! Et Skridt til, og du ligger for min Fod!"

Men Anders lod sig ikke skræmme, han gik rolig

frem, tog fat om Bøsseløbet og drejede det til Side. Derpaa lagde han sin Haand tungt paa den ophidsede Skyttes Skulder og sagde:

„Jeg vidste, at du ikke havde Mod dertil, Oluf. Du ser nu, at Loven dog er stærkere end du, om du end lader haant om den. Gaa bort, og lad os ikke mødes mere, det vilde ikke være godt for dig, om det kom til Kamp imellem os.“

Dybt aandende og skjælvende af Bevægelse satte Skytten Bøsschanen til Ro, derpaa fastede han Bøssen over Skulderen og fjærnede sig. Anders blev et Øjeblik staaende og saa efter ham derpaa gik han hen til Dyret og bar det for anden Gang ind i sin Gaard. Det faldt ham tungt paa Sinde, at det denne Gang var lykkedes Jægeren at faare det til Døden. Hvad hjalp det nu, at han fordum havde reddet dets Liv, hvad hjalp det, at han havde givet det Friheden tilbage! Denne havde jo kun bragt det Døden. Og med Tanken henvendt paa Snger hvistede han:

„Nej, dig skal han ikke faa Lov til at ødelægge; mit Bryst skal være et Skjold mellem ham og dig, og jeg skal sønderknuise ham, hvis det er nødvendigt.“

Han bar Dyret ind i Laden, for næste Dag at begrave det; Hinden havde været ham alt for kjær til, at nogen Tanke om at gjøre en nyttig Anvendelse af det skudte Dyr faldt ham ind. Kort efter traadte han atter ind i Stuen, hvor han fandt Snger ventende

paa sig, og han saa, at hun kun med Møje kunde undertrykke sin Angest.

„Faldt der ikke et Skud her udenfor, Anders?“

„Jo, der var en, der skød Hinden ude paa Tøsten . . . den er død nu.“

„Men hvor kan det stakkels Dyr være sluppet ud,“ sagde Inger, og skjønt Dyrets Død gjorde hende ondt, var det dog, som om hun aandede lettere, da hun havde faaet Aarsagen til Skuddet at vide. „Det stod jo ellers ude i Gaden“

„Ja,“ svarede Anders. Han talte i Begyndelsen halvt forlegent, men snart kom der atter den vante Ro over ham, og der klang en Underlighed igjennem hans Ord, som bragte Inger til at studse, indtil der pludselig gik et Lys op for hende. „Ja, men jeg lukkede den ud i Morges . . . jeg mente, at jeg ikke havde Ret til at røve den Friheden. Var den mig maaske takskyldig, fordi jeg gav den Pleje og Mad og Drikke, naar jeg spærrede den inde mellem fire Mure, den, som var vant til at springe om i den grønne Skov og færdes, hvor den havde Lyst? Se, det kom jeg til at tænke paa, og saa lod jeg den løbe. Men havde jeg vidst, hvad der vilde hændes, Inger, saa havde jeg ikke ladet den slippe ud, saa havde jeg værnet den inde imellem de sikre Mure og havde givet den grønne Bøgekviste der ind og gjort det saa godt for den, som jeg havde kunnet. Det havde jeg gjort, Inger, og jeg tror, jeg havde gjort rigtig deri.“

„Hvem var det, der skød den?“ spurgte Inger.

„Ja, Gud ved det,“ svarede Anders og vendte Hovedet bort.

Inger blev ganske bleg, og da hun strax efter gik tilbage til Sygeværelset, skjælvede den Haand, hvormed hun tog fat paa Dørknaagen. Det var i samme Nu gaaet op for hende, at det var Oluf, som havde dræbt Thret, og at der var en dobbelt Betydning i hendes Mands Ord. Det var første Gang, han havde ladet hende forstaa, at han kjendte det Forhold, der havde bestaaet mellem hende og Skytten; han maatte jo ganske vist vide det, da hun selv havde skrevet det til ham, men da han aldrig, hverken før eller efter deres Bryllup, havde hmtet et Ord til hende om dette Brev, havde hun efterhaanden levet sig ind i det Haab, at Søsteren uden hendes Vidende havde holdt det tilbage. Hun ønskede nu, at det aldrig havde naaet ham. Og Oluf? Saa havde han da altsaa begyndt at gjøre Alvor af den Trusel, som han i Forbigangen havde udslynget mod Anders en Dag, da han havde mødt hendes Søster nede ved Stranden. Søsteren havde let af ham, da hun fortalte det, og Inger havde den Gang kun taget det for en løs Ytring af hans Sorg over at have mistet hende. O, det var Synd af ham, det vilde han aldrig have faldet paa, hvis han havde elsket hende. Og han skulde ikke have Lov til at skade Anders, hun vilde sige til ham den første Gang, hun atter saa ham, at hvad han gjorde mod hendes Mand, det gjorde han ogsaa mod hende. Og med denne Beslutning satte

hun sig hen ved den syges Seng og gav sine Taarer frit Løb.

Efter otte Dages Forløb, i hvilken Tid den syge daglig havde svævet mellem Liv og Død, tog Feberen af, og Moderen bedredes nu kjendelig Dag for Dag. Snger havde plejet hende med en trofast Udholdenhed baade Dag og Nat, og Moderen holdt fast paa, at hun nu skulde overlade det meste af denne Gjerning til en anden og selv tage den Hvile, hun saa haardt trængte til. Som Følge deraf faldt Sygepasser-tjenesten af og til i Anders's Lod, og det var undertiden pudsigt at se, med hvilken ubehjælpssom Omhu det store godmodige Menneske varetog sit Hverv. Moderen maatte somme Tider le deraf, og Snger selv kunde ikke lade være med at trække paa Smilebaandet, og med alt dette saa de to Kvinder dog til Tider paa ham med et underlig uroligt Blik. Der var kommet noget saa blødt og eftergivende i hans Forhold til dem, at de næsten ikke kunde kjende ham igjen. Moderen gjenkaldte i sin Erindring alt, hvad hun havde sagt under sin Sygdom, og et usikkert Minde om hine Ord, der saa brat drog Bindet fra Sønnens Dine, steg truende frem for hende og fyldte hende med Angest og Selvbebrejdelser, og hvad Snger angik, da følte hun dunkelt og uthdelig, at hans Forhold til hende var blevet væsentlig forandret. Hvori Forandringen egentlig bestod, kunde hun have Møje med at forklare, thi han havde altid været kjærlig og hensynsfuld over for hende, men som han var nu,

saa underlig tilbageholdende og dog saa hjælpsom og fuld af Omhu, saaledes havde han ikke været tilforn.

En Dag tog Moderen Mod til sig og spurgte:

„Har jeg talt noget til dig om et Brev, mens jeg har været syg, Anders?“

„Ja, du har, Mo'er,“ svarede Anders. „Nej, bryd dig ikke om det, Mo'er; det var godt, jeg fik det at vide . . . Det var godt for os alle sammen. Men lad aldrig Inger vide det.“

„Anders,“ sagde Moderen og brast i Graad, „jeg tænkte kun paa, hvor meget du holdt af hende, og jeg vidste, du vilde frasige dig hende.“

„Derfor skal du heller ikke bryde dig derom,“ gjentog Anders. „Tro mig, det er bedst for alle, at det er kommet saaledes.“

Saa tog Inger Mod til sig en anden Dag og spurgte:

„Har du ikke været rast i det sidste Stykke Tid, Anders?“

„Om jeg ikke har været rast?“ gjentog Anders forbauset og saa ned ad sig for om mulig at opdage en Grund til dette Spørgsmaal. „Jeg har været saa rast som en Hest.“

„Men hvad har der da været i Vejen med dig?“

„Hvordan det, Inger?“

„Jo, du har ikke rigtig været dig selv.“

„Ikke?“ sagde Anders undskyldende. „Men der kan jo ogsaa af og til tilstøde et og andet ved Driften, som kan gjøre en lidt kruset i Hovedet.“

„Ja, men du har slet ikke været . . . kruset i Hovedet.“

„Ja, men saa er det jo godt, Inger. Er det ikke?“

„Jo,“ svarede den unge Kone og opgav Øret med et lille Suk.

Tiden gik sin sædvanlige Gang, alt syntes at være, som det skulde være, mellem vore unge Folk, og ingen skulde sige, at der var noget i Stykker imellem dem. Det var der imidlertid alligevel. Anders havde strax levet sig ind i den Forestilling, hvad vi jo allerede har set, at han, om end mod sit Vidende, havde forshyndet sig haardt imod Inger, og at han havde den ufravigelige Bligt efter bedste Evne at gøre det godt, som han før havde gjort ilde. Og under sin trohjærtige Bestræbelse for at opfylde denne sin Mission, der som en fix Ide fyldte hans Sjæl, lykkedes det ham utrolig hurtig at røve Inger den Fred og Sindets Rigtighed, som hun allerede havde begyndt at vinde under sin daglige Gjerning i Hjemmet. Hun saa, hvor omhyggelig han var for hende, hvor kjærlig han altid tænkte paa hende, men samtidig dermed følte hun ogsaa, hvorledes han lidt efter lidt fjærnede sig fra hende, og hun grublede over, hvad Aarsagen dertil vel kunde være. Og alt som hun grublede derover, fæstnede den Tanke sig hos hende, at hendes

Mand undveg hende, fordi Tanken om Oluf traadte imellem ham og hende, og at han fortrød, at han havde gjort hende til sin Hustru. Hun fandt ingen Modsigelse i, at han samtidig dermed var hensynsfuld og omhyggelig for hende, tvært imod. Hun havde for ofte set Beviser paa hans gode Hjærte til at finde det underlig, at han samtidig med, at han undrog hende sin Kjærlighed, viste hende forøget Venlighed og Omhu. Men denne Grublen og Resultatet deraf gjorde hende modløs og nedtrykt, og dette virkede igjen tilbage paa Anders. Han gif og brød sit taabelige Hoved med at udfinde, hvad han vel skulde gjøre for at opmuntre hende, og saa fandt han da endelig, at det allerbedste, han kunde gjøre, var at tage med hende til Folkefesten i Hallagerlund, en stor Øjstskov, der laa et Par Mil fra Tirsløv.

Det var en smuk Solstinsdag i September, da de kjørte ind paa Holdepladsen, der laa tæt op til den festlig smykkede Skov. Ved Indgangen var der rejst en buet Portal af Bøgeløv og Grankviste, og over den vagede et mægtigt Danebroge den tilstrømmende Mængde et festligt Velkommen i Møde. Længs med Skovvejen, der førte hen til Festpladsen, var der anbragt fulørte Lamper imellem det grønne Løv, og paa selve Pladsen inde i Skoven var der rejst en smykket Talerstol — som ingen betraadte, eftersom Festkomiteen havde glemt at sikre sig en Taler — en grønklædt Dansesalon, hvor Dansen allerede var i fuld Gang, et Par Beværtningsstelte og en Karusfel.

I Baggrunden ud til Møjen var Stilladserne til Fjrværkeriet opstillede.

Skjønt det, der hødes Publikum, saaledes var tarveligt nok, var selve Publikum mødt i Massevis, og man saa paa dets Ansigt, at det havde i Sinde at more sig efter bedste Evne. Festen var jo en „Høstfest“, og selve Høsten var falden udmærket godt ud. Der var saaledes al Anledning til at gjøre sig en glad Dag.

Anders og Inger morede sig dog ikke videre. Da de havde gaaet Skoven rundt en Gang og i Forbigangen talt et Par Ord med de Bekjendte, som de af og til traf paa, satte de sig til Hvile ved et af de henstillede Borde, og her kom Anders i en livlig Samtale med en gammel Skolekammerat, der nu boede paa Falster, og som han ikke havde set, siden de skiltes som Dreng. Adskillige gamle Historier blev i den Anledning opfriskede, og Anders var saa optagen af dem, at han ikke mærkede, hvorledes Inger pludselig for sammen og vendte sit Hoved om til en anden Side. Han saa heller ikke, at hun kort efter rejste sig og gik ind imellem Træerne.

Der var imidlertid en anden, der godt saa det, og det var Oluf. Han havde med en vis stolt Glæde lagt Mærke til, at hun besvarede hans Bink, da han var gaaet hende forbi, og at hun langsomt var fulgt efter ham ind i Skoven, nu vendte han sig om og saa paa hende med et Blik, der lyste af hoverende Stolthed over den Sejer, han mente at have vundet.

„Saa kom du dog. Inger," sagde han dæmpet og greb hendes Haand. „Kom, lad os gaa længere bort fra Festpladsen, her kan vi ikke tale uforstyrret med hinanden."

„Jeg har kun lidt at sige dig," svarede Inger dybt aandende. „Du maa ikke misforstaa mig, Oluf"

„Men jeg har meget at sige dig, Inger," sagde Skytten og forsøgte atter at gribe den Haand, som hun havde trukket fra ham, „tænk du da slet ikke paa, hvad jeg har lidt i den Tid, der er henrunden, siden vi sidst saas? Ved du da ikke, at jeg har længtes ved Dag og Nat efter den Stund, da jeg atter skulde se dig og tale med dig? Og nu, da den Stund er kommen, vender du dig fra mig!"

„Oluf . . . Oluf," afbrød Inger ham skjælvende, „jeg sagde, at du ikke maatte misforstaa mig, fordi jeg fulgte efter dig . . . Du ved jo, at . . . alt er forbi mellem os . . . og du vil dog ikke saare mig saa dybt, at du . . . Nej, Oluf, det var kun min Mening at sige dig, at hvad du gjør mod Anders, det . . . gjør du ogsaa mod mig . . . og da du skød Hinden . . ."

„Har Anders klaget over mig til dig?" spurgte Oluf med pludselig Bitterhed. „Har Tanken om mig forstyrret hans Nattero og gjort ham bange? Og har han sendt dig for at bede for sig?"

„Min Mand har aldrig nævnet dig med et Ord," svarede Inger og rettede sig stolt, „og han trænger ikke til nogen Forbøn hos dig . . . Oluf," vedblev

hun, i det hun atter faldt tilbage til sin forrige bedende Tone, „hvorfor vil du ikke forstaa, at vi to helst maa gaa hver sin Vej, og at du kun rammer mig, om det kunde lykkes dig at tage en ussel og smaalig Hævn over min Mand.“

Oluf vilde svare, men i samme Øjeblik blegnede han og traadte hurtig et Skridt til Siden. En ung Karl, der i Forbigangen fastede et skarpt undersøgende Blik paa Inger, strøg sig tæt forbi ham og forsvandt imellem Træerne.

„Den fordømte Hund,“ sagde Skjotten, „hvor jeg staar og gaar, er han i Hælene paa mig og ser paa mig, som om han vilde æde mig . . . Kjendte du ham, Inger?“

„Nej,“ svarede Inger, undrende sig over hans Skræk. „Seg maa nu gaa, Oluf. Farvel.“

„Gaa?“ gjentog Skjotten og greb hende heftig ved Armen. „Var det da alt, hvad du havde at sige mig? Under du mig da ikke saa meget som et venligt Ord? . . . Kom, Skoven er stor nok til at tage os i Skjul, lad os endnu en Gang mindes de gamle Dage, før vi forlader hinanden . . . Inger, hvad tænker du paa . . .“

„Seg tænker paa, at jeg aldrig skulde have fulgt efter dig,“ svarede hun og brast i Graad. Saa sled hun sig løs fra ham og gik bort.

Anders havde imens siddet fordybet i sin Samtale med Bennen. Tusmørket begyndte at indfinde sig, de kulørte Lamper udsendte allerede deres dæm-

pede Øjs mellem det grønne Løv. Da lagde han først Mærke til, at Inger ikke længer var hos ham. Han stod urolig op, sagde Farvel til Barndomsvennen og gik hen over Festpladsen, i det han spejdede efter et Glimt af den forsvundne. Da han ikke saa hende der, tog han Vejen hen imod Skovens Udkant, i den Tanke, at hun muligvis var bleven kjed af Festtumlen og havde gaaet en lille Tur i den Retning. Da mente han med et at se hendes Skikkelse inde mellem Træerne ved Siden af Vejen, og at der stod en Mand hos hende, og at denne Mand var Oluf, og den stærke Mand følte sig atter ligesom lammet af en Byrde, der lagde sig centnertung paa hans Bryst. Han gik langsomt et Par Skridt hen imod dem, og han saa, at han ikke havde taget fejl, og at det virkelig var Inger og Oluf, der stod hos hinanden, fordybet i en Samtale, han hverken kunde eller vilde lytte til. Han støttede sig op til et Træ og ventede, indtil de skiltes fra hinanden, saa gik han langsomt tilbage til Bænken, hvor han før havde siddet. Lidt efter kom Inger hen til ham, og han saa, at hun var bleg og bevæget.

„Har du savnet mig, Anders?“ spurgte hun.

„Ja, men jeg tænkte nok, at du vilde komme her tilbage igjen.“

„Vil du tage hjem med mig, Anders?“ bad hun.

„Ja, hvis du vil det.“

Han rejste sig, og de gik ud til Holdepladsen.

Da de var komne til Bogns, og det gik hjemad i
rask Fart, sagde han:

„Du har vist ikke moret dig, Inger?“

„Nej,“ svarede hun sagte og hyllede Shawlet
tættere for sit Ansigt.

„Jeg troede dog, du vilde have godt af en saa-
dan lille Tur.“

Det varede en Stund, før han fik noget Svar,
saa sagde hun:

„Jeg har det bedst hjemme, Anders . . . jeg har
det aldrig saa godt, som naar jeg er hjemme . . . aa,
Anders, jeg . . .“

Han mærkede, at hun græd sagte, og han satte
Bisten fra sig, tog Tømmen i den anden Haand og
trak hende hen til sig, saa hendes Hoved hvilede ved
hans Skulder. Havde han kun sagt hende et eneste
Ord, da havde hun flunget sig til ham, grædt sin
Smerte ud, fortalt ham, at nu var det alt forbi, alt
det forbigangne afsluttet, og at nu skulde kun han og
ingen anden bo i hendes Hjærte og Tanke. Men
Anders tav, han mente jo selv at vide, hvorfor hun
græd, og for den Sorg vidste han intet Raad. De
talte ikke mere sammen paa Hjemvejen, men hun ved-
blev at hælde sit Hoved op til ham, det gjorde hende
godt at hvile saaledes.

Og Tiden skred. Efteraaret indfandt sig med
hylende Storme og regntunge Skyer, der jagede hen
under den blhgraa Himmel. Træerne tabte deres
Løv, og Stærerne drog i Flokke syd paa ud over

Bugten, der oprørt og skummende sendte sine Bølger ind mod den flade Bred.

Inger sad tit om Eftermiddagen inde ved Dagligstuevinduet og saa ud mod det bølgende Hav, hvor man nu kun af og til saa en enlig Sejler krydse forsigtig om Næsset med rebede Sejl. Her sad hun og faldt i Tanker, indtil hun hørte Anders komme, saa bøjede hun Hovedet og tog fat paa Støjet, at han ikke skulde tro, at hun var falden i Tanker over ham, en Tro, som Anders selv aldrig vilde have faaet. Og dog vilde en saadan Tro virkelig have været grundet! Siden der var foregaaet hin for hende gaadefulde Forandring med ham, og særlig siden de havde været sammen til Folkefesten, hvor hun havde talt med Oluf, havde hun i sine Tanker ihvædslet sig langt mere med sin Mand, end denne havde nogen Anelse om. Hun havde en Følelse af, at han ikke var lykkelig. Hun kunde ikke tage Fejl af, at han dog endnu holdt af hende, thi ingen kunde være omhyggeligere for hendes Velbære end han, men hans Omhed for hende ytrede sig paa en underlig tilbageholdende Maade, der mere passede for en Fader og Ven end for en Ægtefælle. Men hvad var det da, der holdt ham tilbage? Troede han maaske, at hendes Hjærte endnu tilhørte Oluf, at hun endnu levede i Grindringen om hin Ungdoms første Drøm, den, hun nu saa tilbage paa, som om det virkelig kun havde været en Drøm, hun i rette Tid var reven ud af? Eller var det saaledes, som hun siden hin Aften, da

Hinden var bleven studt, havde frygtet for, at han ikke længer elskede hende som den Gang, da han tog hende til Hustru? Hun vilde have givet Aar af sit Liv for at faa disse Spørgsmaal klart besvarede, men hun turde ikke spørge.

Og under alle disse Tanker fastede hun i de lange Efteraarsaftener mangt et Blik hen paa Anders, der i uskyldig Uvidenhed om al dette sad og læste for hende.

„Det var smukt gjort, Inger.“

„Hvad var smukt?“

„Dette her,“ sagde Anders og pegede paa det læste, medens han undrende saa hen til hende. „Men du bliver vel træt af at høre mig læse op . . . jeg læser saa daarlig,“ tilføjede han undskyldende.

„Nej, du gør ikke . . . aa, læs det nok en Gang.“

Saa læste Anders det paa ny, og Inger lyttede efter med spændt Opmærksomhed, indtil hun atter faldt i Tanker om et og andet, hans Person vedrørende.

„Hvordan gaar det med dig og Inger?“ kunde Moderen af og til spørge, naar hun syntes, at det gik saa stille til imellem de unge.

„Udmærket, Mo'er . . . Inger er en velsignet Kone,“ svarede da Sønnen gjerne. Hvad han bar paa, vilde han bære alene. Og den stakkels taabelige Fyr gik og flæbte paa en hel Del Befymringer og vilde ikke lukke Djnene op for at se, at han godt kunde fæste dem over Bord, hvad Dag han selv havde Lyst.

En mørk Efteraarsaften, da Stormen tude-
de om Huset, og Regnen sthrtede ned fra Skjerne med en
fortvivlet Udholdenhed, der aldrig syntes at ville
trættes, sad han og Inger ene inde i Dagligstuen,
efter at Moderen havde budt dem Godnat og var
gaaet over til sin Aftægtsbolig, der laa paa den anden
Side af Haven. Anders havde gaaet bag efter Ploven
det meste af Dagen og var bleven dygtig træt. Nu
sad han henne ved Vinduet og skrællede sig et Æble
med den sindige Ro, der var ham egen. Inger sad
lige over for ham med sit Støj i Haanden og lagde
med et halvt Smil Mærke til, hvor ubehjælp-
som han skilte sig fra dette Arbejde, og hvorledes han, som
man siger, lod til at have fem Tømmelfingre paa
hver Haand. Da lagde han med et Kniven fra sig
paa Bordet og lyttede.

„Hvad er det, Anders?“

„Det var mærkeligt . . . der lød ligesom Fodtrin
ude i Haven.“

„Na, det var vel Stormen?“

„Nej, det tror jeg ikke . . . hør nu igjen! Og
hvad var det?“

Et skingrende Skrig, efterfulgt af Knaldet af en
Bøsse, lød ude fra Haven:

„Til Hjælp! Her hen!“

Anders sprang op, men i samme Nu kastede
Inger sig om hans Hals og sagde forfærdet og
rystende af Skræk:

„O, Anders, du maa ikke gaa der ud . . . Herregud, Anders, bliv dog her inde . . . jeg tør ikke lade dig gaa!“

„Hjælp . . . hjælp!“ lød det igjen der ude, og Bussene uden for Vinduet knagede og bragede, som om de blev nedtraadte af kæmpende.

„Aa, Anders . . . Anders!“ raabte Inger fortvilet, da han sled sig løs fra hende. „De myrder dig . . . aa Gud, hvad skal det blive til!“

Hun løb efter ham ud til Havedøren og stirrede ud i Haven. Regnen piskede hende i Ansigtet, og hun kunde kun dunkelt skimte nogle mørke Skikkelser, der tumlede om mellem Bussene henne ved Dagligstuevinduerne. Hendes Hjærte bankede, som om det vilde sprænge hendes Bryst, og atter raabte hun i pinlig Angest paa sin Mand.

„Vær rolig, Inger,“ svarede han der henne fra. „Jeg kommer strax igjen.“

Hun hørte, at der blev talt højt og heftig der henne, men hun var alt for forfærdet til at forstaa, hvad der blev sagt. Kort efter kom Anders hurtig hen til hende.

„Du skal ikke være bange, Inger, det er bare en Skovthv, Sognefogden og en anden Mand har faaet fat. Her kommer de med ham“

Inger skyndte sig tilbage til Dagligstuen, og strax efter lød der trampende Trin udenfor. Det lød næsten til, at den fangne endnu stadig kæmpede fortvilet med sine Forfølgere og gjorde dem hvert Skridt stridig.

Endelig gif Døren op, og tre Mand kom tumlende ind, medens Anders fulgte efter. Inger fæstede Blikket paa den fangne og maatte støtte sig til Bordet for ikke at segne om, thi i den smudsige, forrevne Skikkelse, fra hvilken Vandet dryppede ned paa Gulvet, gjenkjendte hun med gysende Skræk Oluf. Næsten samtidig dermed blev han ogsaa gjenkjendt af Anders, og idet dennes Blik lynsnart gled fra ham hen til Ingers dødblege Ansigt, gif han hen til hende og førte hende ind i Sovestammeret, hvis Dør han skød til efter hende. Derpaa vendte han tilbage til Mændene, som pustende af Anstrængelsen vogtede paa deres Fange.

„J maa tage fejl,“ sagde han, skjønt han for længst havde vidst, at Skytten var skyldig. „Denne her kan ikke være en Thy.“

„Tage fejl,“ gjentog den unge Mand, som Anders ikke kjendte, men som Inger strax havde gjenkjendt fra Folketfesten som den, der havde jaget Skræk i Skytten. „Nej, du kan tro, at jeg ikke har taget fejl af ham . . . du skal faa det at se inden kort Tid . . . Jeg har fulgt ham i Maaneder,“ vedblev Manden og tørrede med Haanden Blodet af sit Ansigt, „og jeg har udspjdet hans Veje saa vidt, at jeg kan sende ham i Tugthuset . . . og der skal han ind . . . der skal du ind, hører du, din rystende Ryster! Hvor er nu din stortalende Mine og al din Brovten henne . . .“

„Ti stille, Mand!“ afbrød Anders ham uvillig,

medens Skytten ligesom sank sammen under hans Ord. „Du har ingen Ret til at haane ham.“

„Har jeg ikke!“ svarede den unge Mand med en skurrende Ratter. „Nej, jeg skulde vel trøste ham . . . jeg var den rette dertil . . . Husker du Ellen, Oluf? Kan du huske endnu, hvor mindelig hun bad dig om Hjælp og Bistand, da du havde gjort hende ulykkelig, og de gamle i deres Hidsighed havde jaget hende bort fra Hjemmet . . . Kan du huske, hvor hun græd og vred sine Hænder og laa paa Knæ for dig og tiggede, til du stødte hende bort fra din Dør og lukkede den i Laas for hende! . . . I skal vide, I to, som maaske ikke kjender det, at næste Dag blev hun funden i Gaen . . . den havde ikke stødt hende bort som det Umenneske der . . . Og da hun laa i sin Kiste,“ vedblev Manden og stirrede frem for sig, som om han endnu saa hende ligge der, „kom jeg hjem fra Kongens Tjeneste . . . og i Steden for den, der havde givet mig sin Tro, fandt jeg et Lig . . . og jeg svor, at jeg ikke skulde hvile, før hendes Morder havde faaet sin Løn . . . Jeg har gaaet paa Jagt efter ham Dag og Nat, og jeg har kunnet slaa ham ihjel hundrede Gange, men jeg dhede mig, jeg ventede paa den Stund, da jeg kunde bringe ham der hen, hvor han hører hjemme: i Tugthuset . . . Og det skal du ikke slippe for, skjønt du i Aften løb som en Hare, da du saa mig i Følge med Sognefogden,“ sagde han og vendte sig atter til Oluf, der ligbleg og skjælvende støttede sig til Væggen. „Jens Rød sidder i Thve-

hullet siden i Middags og har allerede bekjendt alt! . . . Kom saa, Sognefoged, og lad os komme hen til dig og saa spændt for Bognen. Nej, lad kun Manden her i Gaarden blive hjemme; saa længe der er en Blodsdraabe i mig, slipper han ikke fra mig . . . og skudt mig ihjel fik han da ikke, skjønt jeg ikke rent slap fri."

Dermed tog han fat i Skyttens ene Arm, Sognefogden sikrede sig den anden, og kort efter havde de uhyggelige Gæster forladt Gaarden. Anders gik vel en Time op og ned ad Gulvet inde i Dagligstuen, efter at de var borte, og aldrig i sit Liv havde han været mere raadvild, end han var det i dette Øjeblik. Hans Hjærte drog ham ind til Inger, den stakkels Inger, som nu sad der inde i Fortvivlelse, men vilde hun ikke heller græde sin Sorg ud i Enrum? Var det ikke bedre, at han lod, som om han slet ikke saa, at det gik hende til Hjærte? Og medens han gik og drøftede disse Spørgsmaal og vejede dem nøje mod hinanden, saa han, at Døren stod paa Klem, og tagende det for et Fingerpeg, aabnede han den sagte og gik ind, og han sluttede Inger i sin Favn og lod hende græde ud ved sit Bryst.

"O, Anders . . . Anders, hvad tror du dog om mig?"

"Alt godt, lille Inger . . . ikke andet end godt."

Hun løftede sit taarevædede Ansigt op til ham og saa paa ham, spørgende, urolig.

"Na, Anders, dersom du vidste . . ."

„Jeg ved det jo alt sammen, min stakkels Pige . . . Saa, græd nu ikke saa meget . . . det bliver nok godt alt sammen . . . kanske er det slet ikke ham, der har gjort det.“

Da lagde hun igjen sit Hoved ved hans Bryst, og Anders hørte i stum Forbavselse, at hun hviskede følgende gaadefulde Ord:

„Men, Anders, det er jo slet ikke ham, jeg taler om!“

Og da Anders aldrig havde givet sig af med at løse Gaader, tav han stille.

Den følgende Dag var det straalende Solskin. Stormen var gaaet til Ro om Natten, og Solen skinnede saa varmt fra den skyfri Himmel, at det var, som om den endnu en Gang vilde sende en sidste Hilsen fra den soundne Estersommer. Anders var redet til Bhen i et Vrende og ventedes ikke hjem før ved Aftens Tid. Sen paa Eftermiddagen, da Inger var færdig med det huslige Arbejde, satte hun sig ind i Dagligstuen med sit Sytøj, men havde ingen rigtig Lust til at gjøre noget ved det. Hun længtes efter, at Anders skulde komme hjem, og hvert Djeblif gik hun op i Storstuen, fra hvis Vinduer der var Udsigt ud over Bejen, for at se, om han endnu ikke var til at opdage. Saa gik hun hen til Skatollet for at finde sig en Bog til at forslaa Tiden med, men hun kjendte dem næsten udenad alle sammen. Hun aabnede adskillige Skuffer og gjennemsaa deres blandede Indhold; i en af dem laa der en gammel gulnet Bog,

som Anders undertiden havde skrevet i. Hvad mon det var for en? En gammel Regnskabsbog fra hans Faders Tid. Men bag i Bogen havde Anders selv skrevet. Hvad var det hun saa? Hendes eget Navn! Blodet for hende saa voldsomt til Hjærtet, at det gjorde ganske ondt. Hun lod Skatolflappen staa aaben og satte sig hen paa Stolen ved Vinduet, saa lukkede hun igjen Bogen op og læste med bankende Hjærte og med blussende Kinder.

Og hvad læste hun da? En simpel Redegjørelse af, hvad Anders havde faaet at vide af Moderen, angaaende det Brev, han aldrig havde modtaget; gennem de saa Linjer traadte hans trofaste Kjærlighed hende lys levende i Møde, og hun forstod, hvorfor han siden den Tid havde været saa underlig tilbageholdende imod hende. Han levede jo i den Forestilling, at hun endnu elskede Oluf.

Aldrig i sit Liv havde Inger læst med en saa feberagtig Higen efter at vide, hvad der fulgte efter i den næste Linje. Blodet flød som en Purpurstrøm op i hendes Kinder, hendes Dine lyste af Glæde, og Taarerne randt. Det var en Bexlen med Solskin og Regn som paa en hygefuld Sommerdag med klar Himmel og drivende Skyer. Og da hun havde læst de korte Optegnelser til Ende, begyndte hun for fra igjen, atter og atter maatte hun have Visshed for, at hun, trods det, at han vidste alt, var hans inderlig elskede Hustru. Og da Vissheden var traadt i Steden for den bange Tvivl, om hun ogsaa

havde læst rigtig, da vædede hun Bogen med Taarer og græd af Medfølelse over alt det, „den stakkels, kjære, gode Anders“ havde udstaaet, da græd hun af Glæde over, at hun dog, trods alt, var hans inderlig elskede Hustru.

Og „den stakkels, kjære gode, Anders“ red ind i Gaarden, uden at hun mærkede det, og traadte ind i Stuen, uden at hun hørte det, og „den stakkels, kjære gode Anders“ saa med et forstyrret Ansigt paa Skatollet, der stod aabent, og paa Bogen, der laa i hendes Skjød, og han følte den mest frysteragtige Tilbøjelighed til ubemærket at snige sig bort og aldrig mere at komme hende for Dje. Men heldigvis raslede Dørlaafen, og med en uendelig jublende Glæde for hun hen og klyngede sig til ham og skjulte sit Hoved ved hans Bryst og græd og lo og tog ham fangen fra nu af til evige Tider.

Saa førte hun ham hen til Stolen og trykkede ham ned paa den, og hun lagde sig paa Knæ ved Siden af ham, støttede sine Arme paa hans Knæ og saa paa ham med taareblændede Øjne, der straaede af Fryd og Æhke. Og alt imens aflagde hun sin lille angerfulde Bekjendelse, og under alt dette sad Anders stille paa Stolen og strøg hende hen over hendes bløde, glinsende Haar og saa ud, som om han havde set Himlen aabne sig for ham. Og under alt dette stak gamle Karen Munk sit Hoved ind ad Døren, spillede Øjnene op og trak sig ganske stille tilbage igjen, og ude i Gaarden brast hun i en aldeles umotiveret

Graad, til stor Forundring for Tjenestepigen, og sagde: „Aa, Gud ske Lov . . . aa, Gud ske Lov!“ og hun klappede i Forbigangen Lænk hundens purrede Hoved, hvad der skildte denne med stum Forbavselse. Men oppe over Huset i det straalende Solskin slog en enlig Lærke sin livsglade Trille, som var den en Budbringer om kommende sollyse Dage.

Over Grundene.

Der havde været Jærnbanemøde i Maarup Kro. Komiteens Formand havde afæstet den talrige Forsamling en Udtalelse om, hvor vidt man vilde nøjes med at faa Jærnbanen sat igjennem med Endestation i Maarup, eller man vilde have, at Komiteen skulde fastholde sit Program, der gik ud paa at faa Banen ført 3 Mil længere vester paa. Der var blevet talt længe frem og tilbage om den Sag, og der var blevet talt med en Alvor og Grundighed, som om det kun kom an paa at tage en Bestemmelse — saa havde man Banen med det samme. Og da nu de fleste af de tilstedeværende var fra Maarup og den nærmeste Omegn og brød sig Pokker om, enten Vesterboerne fik Bane eller ej, naar de bare selv fik en, var man efter den megen Talen endelig kommen til det Resultat, at det var bedst, man slog af paa sine Fordringer og nøjedes med en Bane til Maarup. Kun Postkontra- henten, der i mange Aar havde haft Befordringen af Posten i Hænde og betragtede den projekterede Jærnbane som et uforfammet Indgreb i hans personlige

Rettigheder, stemte imod Beslutningen tillige med et Par andre, hvem Banen ikke vilde faa nogen Betydning for.

Saa tog man gamle Mansas Kort frem, afstak Banelinjen og anlagde Stationer og Holdepladser med en Alvor, som om det ikke var det gemhytligste Spilfægteri, man kunde tænke sig, og under en stadig Diskussion, der blev ibrigere og ibrigere, jo mere Banen nærmede sig Maarup. De fleste af de tilstedeværende vilde jo nemlig helst have en Station lige uden for deres respektive Gaarde, og der fremførtes utrolig vægtige Grunde for og imod enhver af de foreslaaede Stationers Beliggenhed. Postkontra- henten stemte konsekvent imod ethvert Forslag og saa inderlig forbitret ud. Ikke en Gang han havde Blik for, at det var en overordentlig lystig Farce, man i al Trosthyldighed gav til bedste, og at Egnen under ingen Omstændigheder kunde vente at faa nogen Bane i de første femten Aar.

Imidlertid — man enedes ogsaa om de mest kildne Punkter. Banelinjen med Stationer og samtlige Biting var færdig — der manglede nu kun, at der skulde fremkomme et Lovforslag om Banen, som kunde komme til Forhandling i Rigsdagen og blive bevilget. Formanden sluttede Mødet, i det han takkede de tilstedeværende for den livlige Deltagelse i Diskussionen og lovede fremdeles med al Energi at arbejde hen mod det store Maal: Jærnbane til Maarup. En tilstedeværende bragte paa Forsamlingens Begne

Romiteen en varm Tak for dens ihærdige Arbejde. Mødet hævedes.

Madam Jensen, Krokonen, havde længe med Bængsel imødeset dette Djeblif. Stegen havde allerede en god halv Time været færdig og stod i Fare for at brændes til Kul, den vældige Hætorst, der skulde tjene til Forret ved Fællesmaaltidet, var for længst kogt og parteret. Hvorledes skulde hun hæbde sit Ry som udmærket Værtinde, dersom disse store Børn, der legede Jærnbanemøde, ikke snart holdt op med at fantasere! Men, som sagt, nu slog Forløsningens Time, Salen blev i kort Tid omdannet til Spisosal, paa hvis hesteskoformig opstillede Borde dampende Fade snart vinkede de sultne og trætte Jærnbanefolk venlig i Møde.

Man bænkedes sig raft om Bordene, man spiste og drak, klinkede og udbragte Skaaler, og snart af-fødte Binen, Snapsene og den gode Mad en Rystig-hed, som dannede en stærk Modsatning til det afsluttede Mødes Præg af tænksom Alvor.

Det var dog ikke alle, som deltog i Fællesmaaltidet. Adskillige af dem, som havde overværet Mødet, havde foretrukket at gaa ud i den forreste Stue, hvor de nu sad bænkedes om et dampende Glas Toddh eller en Rassepunsch, der lige saa godt som Binen strammede op efter Anstrængelserne og aabnede Talens Sluser paa vid Gab. Men medens man oppe i Salen lod én tale ad Gangen, naar nogen tilbød sig dertil, talte man ude i Skjænkstuen i

Munden paa hinanden og bekræftede Ordene ved drøje Slag i Bordpladen.

Ved den øverste Bordende sad der en lille Mand med et kantet Ansigt og en lang Næse, hvis yderste Spids glødede rødt. Han havde nogle tynde Haar-tjavsler i Tindingerne og i Nakken, men Isen var skallet som en Billardkugle og var blank og rosenrød. Et Par bukkede Øjenbryn, graasprængte og langhaarede, skyggede over to missende Øjne, hvis rødfantede Øjelaag lod til at lide af en stadig Betændelse. Han havde lange Arme og store barkede Hænder, der tog sig endnu større ud paa Grund af de stramt siddende Frakkeærmer, hvis ringe Bidde om Haandleddet gjorde det til en Gaade, hvorledes han i det hele taget havde faaet Frakken paa. Han rørte i Øjeblikket om i Kaffekoppen med en itubrukken Linske, medens han forgjæves søgte at skaffe sig Ørenlyd hos Naboen, en tyk Mand med et oppustet Ansigt og en dyb Basstemme.

„Som jeg nu siger dig, Dres, saa siger jeg til Madammen . . .“

„Og saa forlanger de ganske ti — femten Kroner pr. Tønde Hartkorn i saa og saa mange Aar,“ sagde den tykke og slog i Bordet med sin kjødsfulde Næve, „men hvor skal alle de Penge komme igjen for dem, der sidder med mindre Gaarde og ingen Gavn har af Banen? Hvor skal de komme igjen, Volle Murer?“

„Nej, nej, det er vist nok . . . Men saa var det, jeg sagde til Madammen . . .“

„Som om vi ikke var bebrødte nok med Skatter og Afgifter i Forvejen! Ja dem, der sidder med de store Gaarde, dem vil Banen gavne, men vi andre? Hvad vil det blive til med min Fragtfjørsel monstro? Vil nogen tage med mig, naar de kan komme ti Gange hurtigere afsted med Banen? De maatte jo være gale, maatte de!“

„Ja ja, det er vist nok; de tager Fanden ikke med dig . . . Saa da vi staar ude i Køkkenet, Madammen og jeg, saa siger hun lige fud: Nej, ved I hvad, Bolle Murer, nu har I lovet mig saa længe at gjøre mig Køkkenet i Stand indvendig, og ikke har jeg set saa meget som . . .“

„Nej, skidt er det,“ afbrød den tykke ham og slog igjen Næven i Bordet, „og jeg vil være en Kamel, om jeg stemmer for Jærnbanen, saa længe en har Bogn og Hest og kan komme agende frem!“

En ung Pige med en zigeuneragtig mørk Ansigtslød og glimrende Øjne, der snart syntes at være mørkeblaa, snart brune, sad i en Krog af Skjænkestuen og bankede utaalmelig i Gulvet med Spidsen af sin Snørestøble, medens hendes Blik af og til fæstede sig paa Bolle Murer med et Udtryk af Værgrelse. Hendes Ansigtstræk var smukke, hendes Figur smækker og dog kraftig. Hun syntes at være henved en Snøs Aar gammel.

Mureren og Fragtmanden vedblev at tale i Munden paa hinanden, en frisk Rassepunsch blev rekvireret og drukket, et Glas Toddhy gik samme Vej, saa rejste

den unge Pige sig med et og gif hen og lagde Haanden paa Volles Skulder.

„Vi skulde vel til og hjem, Fa'er," sagde hun.

„Ja ja, bitte Stine, nu er vi lige knap færdige. og saa tager vi afsted med det samme."

„Vi skal da først have den sidste Olje, ved jeg da," sagde Fragtmanden.

Den sidste Olje blev bestilt i Form af en ny Rassepunsch. Stine bed sig i Underlæben og satte sig igjen hen paa Stolen, men hendes Støble bankede haardere i Gulvet end før, og hendes Bænde rhykedes sig i en svag Fure mellem de mørke Bræn. I det samme aabnedes Døren, og en ny Gæst kom ind. Det var en Mand paa henved tredive Aar, høj og stærlemmet, men med et godlidende Ansigt, fra hvilket et Par ærlige, lyseblaa Øjne skinnede frem. Hans blonde Haar, der syntes at være af strid Natur, var bøjet i en sirlig Buffel ved Øret, men strittede lige i Vejret øverst paa Tøsen, som om det protesterede mod den Hovedbedækning, det netop var blevet befriet for.

Den nyankomne lod sine Øjne løbe rundt om i Skjænkstuen, og da hans Blik mødte den unge Piges, tegnede der sig et Smil om hans Mund, og det lysnede op i hans Ansigt. Furen i Pigens Ansigt trak sig dybere.

„Saa du er ogsaa her ude," sagde han og bød hende Haanden som den ene Bekjendt den anden.

Ingen skulde have sagt, at de to skulde gistes med hinanden fjorten Dage efter.

„Ja,“ svarede hun kort og vendte Blikket halvt bort fra ham.

„Vi kan vel følges hjem, tænker jeg.“

„Du skal ikke vente efter mig,“ lød det afsejende Svar. „Jeg har ikke haft Bud efter dig, Jens.“

Jens duvede lidt med Hovedet, men saa lige mildt ud.

„Hvad render du egentlig saadan efter mig for!“ tog den unge Pige igjen til Orde, i det hun vendte sig om til ham og saa paa ham med harmfulde Øjne og vredeglødende Kinder. „Jeg kan ikke vende mig et Sted hen, før du er mig i Hælene . . . Hvad mener du med det? Er du ræd, at jeg gaar paa ulovlige Beje, eller hvordan hænger det sammen med dig? Jeg vil sige dig, jeg vil ikke have den Oppasssen . . . jeg er ikke din Kone endnu, saa du gjør bedst i ikke at spænde Buen for stramt.“

„Hun talte i en dæmpet, men opirret Tone, og Jens duvede stærkere med Hovedet, som Folk plejer at gjøre, naar et Regnskyt styrter ned over dem.“

„Jeg kan gjerne gaa, om du tykkes,“ sagde han.

„Ja, gjør det, jeg kan ikke lide denne her Kenden efter mig ved enhver Lejlighed.“

Han rakte hende Haanden og gik. Hun fulgte ham med Blikket indtil Døren lukkede sig efter ham, saa aandede hun lige som lettet op og vendte atter Blikket mod Faderen og Fragtmanden. De havde

tømt den „sidste Dlle,“ og Bolle rekvirerede nu den „allersidste Dlle,“ uden at Datteren i mindste Maade lagde sig der imellem eller ved en Mine antydede, at det var hende imod. Først en halv Times Tid efter brød Bolle Murer op, og da var han ikke sikker paa Benene.

Datteren fik ham under Armen, og de gik sammen ad Hjemmet til. Det var en stille Foraarsaften med lys Himmel og blinkende Stjærner. Nede fra Moserne lød der et hundredstemmigt Kor af kvækkende Frøer, hvis melodiske Koncert af og til ledsagedes af et gennemtrængende Skrig af en Vibe. Fra den oplyste Kro kom der en dæmpet Summen og Brummen, Gjenlyden af en Drickevise, der blev sunget i Kor. Saa en Rumlen af en rast bortkjørende Vogn med Hundeglam fra den ene Ende af Maarup til den anden.

Efterhaanden som de fjærnede sig fra Maarup, hændede Larmen, og kun Frørnes Kvækken og Viberne Skrig afbrød Foraarsaftenens Stilhed. Stine havde ondt ved at holde Faderen midt paa Bejen, Grøfterne syntes stadig at øve en magnetisk Tiltrækning paa ham. Ikke des mindre fik hun dog Tid til at se sig om, baade tilbage og til Siden; hun ventede øjensynlig at møde en eller anden.

Det varede da heller ikke længe, før der dukkede en Skikkelse frem fra en Sidevej og bød Godaften.

„Hvad Dælen, er det Hjærtetnuseren?“ spurgte

Bolle Murer og standsede med et Ryk, saa han nær havde gaaet bag over. „Hvor kommer du fra?“

„Nede fra Byen. Skal vi flaa Følge sammen?“ svarede den tiltalte.

„Ja, det kan vi godt.“

De gik atter fremad med den unge Pige imellem sig, og Bolle Murer vedblev:

„Har du ellers hørt, hvordan det gik mig den anden Dag med Madammen der oppe paa Hedelund, Kristian Møller?“

„Nej,“ svarede Karlen og tilføjede i en dæmpet Tone: „Du gifter dig altsaa med det lange Spektakel?“

„Ja, jeg vil ikke være Nar for dig, Kristian,“ sagde den unge Pige i samme Tone.

„Ja, se kun nu til! Denne her Madame er jo saa rivgal, saa der er ingen Raad, og nu havde jeg lovet hende, at jeg vilde komme strax efter Paaske og gjøre hende i Stand indvendig i Køkken og Bryggers, men jeg kunde ikke faa Tid til det . . .“

„Nar? Tror du ikke, jeg holder af dig?“

„Vil du gifte dig med mig kanste, saa er der Tid end.“

„Du ved jo, mine gamle vil sætte sig imod det.“

„Saa kommer jeg da der op for fjorten Dage siden. Na, Gud bevar's, sikket Hus der laa! Hun farer lige løs paa mig og siger, saa fus hun kan: „Nej, ved I hvad, Bolle Murer . . .“ aa haa, kan du da ikke gaa lige hen ad Vejen, Tøs! . . .“

„Du har aldrig villet andet end lege med mig.“

„Jeg holder af dig, Stine . . . og hvis du vil give Tid . . .“

„Nej, nej, nej! Det er forbi, det hele! Tror du ikke, jeg ved, du har løbet efter Katrine ogsaa. Du har aldrig villet andet end bedrage mig.“

„Stine!“

Han greb hendes Haand, men hun rev den fra ham og stoppede sit Tørklæde i Munden for at kvæle den Hullen, som trængte sig frem af hendes Bryst.

„Aa, Gud bevares, mine Børn, sikket Hus!“ sagde Bolle Murer og lo med en klukkende Ratter. „Hun var ved at springe i Flint, var Satanen. Hør nu kun til. „Nej, ved I hvad,“ siger hun lige saa fars, og Djnene gnistrede paa hende, „nu har I den ene Gang efter den anden lovet mig at gjøre i Stand indvendig, og ikke har jeg set et Glimt af jer . . .“

„Stine, hør mig!“

„Nej, nej, nej!“

„Nej, siger du!“

„Sagde hun det ikke? Jo, Dælen baldhre mig, hun stod lige ved Komshyren . . . Men hvad er det ellers for en Klør, der kommer?“

„Det er mig,“ svarede en Stemme, og en høj Skikkelse pressede sig ind mellem Kristian Møller og Pigen.

„Hvad er det dig, Jens Krøldrup,“ sagde Bolle Murer, „saa har vi jo Følgeskab hjem. Jeg gif netop og fortalte Kristian Møller, hvordan Madammen

paa Hedelund og jeg fløj i Totterne paa hverandre den anden Dag. Satans til rivgalt Fruentimmer! Ja, nu skal du høre, hvordan det gik siden, Kristian, det er Fanneme en fornøjelig Historie."

"Jeg faar have den til gode til en anden Gang, Volle," svarede den tiltalte, "for nu har jeg nærmere ved at skraa ind over Marken og gaa hjem ad Stien. Godnat, alle sammen!"

Dermed sprang han over Grøsten og forsvandt snart i Mørket. Volle tog dog intet Hensyn til, at hans Tilhører var borte, men fortalte atter den mærkelige Historie om, hvorledes han ved sine træffende Svar til sidst havde bundet Munden paa Madammen paa Hedelund, saa hun ikke havde det mindste mere at skulle have sagt. De to andre kjendte denne Historie fra Ende til anden og lod ham snakke, som han selv vilde. De var alt for optagne af deres egne Tanker til at skjænke de nye Biomstændigheder, Historien for hver Gang blev udstyret med, nogen Opmærksomhed.

Den unge Pige var i en irriteret og ophidset Stemning. Trods hendes Forbud havde Jens Krølstrup fulgt efter hende og Faderen, og hans Mistillid opirrede hende imod ham, saa meget mere, som den var begrundet.

Kristian Møller, eller „Hjærteknuseren“, som han skjæmtvis kaldtes, fordi han havde Ord for at gjøre Vykke hos de unge Piger, havde i sin Tid tilsvoret hende evig Kjærlighed, og hun havde hængt ved ham

med hele sit Hjærte og stolet paa ethvert af hans Ord som paa et Evangelium. Efterhaanden havde hun imidlertid faaet Dine op for hans Upaalidelighed; hun havde med Hestighed fordret, at han skulde indvie sine Forældre, rige Gaardmandsfolk, i deres Forhold og forskaffe sig deres Minde dertil, men da han den ene Gang efter den anden kom med tomme Udflugter, havde hun i sin lidenskabelige Brede og Sorg brudt med ham og forlovet sig med Jens Krøldrup, der længe havde gaaet og sukket efter hende, og hvis Kjærlighed var saa aabenbar, at den end ikke lod mindste Tvivl tilbage. Jens var for øvrigt ikke noget daarligt Parti; han var en trofast, rettænkende og agtet Karl, og han ejede tilmed et Hus til to Røer og nogle Faar samt havde et Par hundrede Daler paa Rente. Huset havde han arvet ved Moderens Død et Aar i Forvejen, men skjønt han havde trængt haardt til en Husmoder til at styre hans Husvæsen, havde han dog ikke giftet sig. Han havde stadig haabet paa, at Stine vilde give Kjøb.

Og da hun hævede sit Forhold med Kristian Møller, gav hun Kjøb. Hun gjorde det i den første opbrusende lidenskabelige Brede som en Hævn over den falske Ven; hun vilde vise ham, at hans Kjærlighed ikke var en Livsbetingelse for hende. Hun havde desuden altid haft en Del tilovers for Jens. Det havde smigret hende, at det store Menneske var som en Pilevaand i hendes Haand, og hun vidste, han vilde blive hende en god Mand. Saa gav hun

ham sit Løfte; der blev holdt et lille Fa-Gilde, og Tilhøringen i Kirken blev bestilt.

Men da Skridtet var gjort, følte hun sig ikke saa tilfreds, som hun havde ventet det. Tanken om Kristian hjemførte hende atter og atter, hun gennemlevede paa ny de Timer, da de i al Hemmelighed havde mødtes og vekslet Kys og Løfter, og mangen Gang, naar hun var ene, græd hun bittert og længe. Saa mødte hun en Dag Kristian, hvor der var flere til Stede, og hans bebrejdende Blik trængte hende lige ind i Sjælen og fyldte hende med bitter Be.

Samtidig saa hun sig næsten vred paa Jens Krøldrup. Han søgte evig og altid hendes Selskab, og hun kunde ikke forlade Huset, før hans Falkeøjne havde opdaget hende oppe fra Bakken, hvor hans Hjem laa, og strax var han hende i Hælene. Det var, som om han principmæssig udspejdede hende, og da hun stadig gik med den Tanke, at Kristian dog nok vilde søge at møde hende og gjøre alt godt med hende igjen, følte hun, at Jens ikke var mistænksom med urette, hvad der kun gjorde hende endnu mere opirret og utaalmodig. Jens fik mangen haard Dravat af hende, men han bukkede kun med Hovedet og lod Stormen suse hen over sig. Han blev aldrig utaalmodig eller vred; naar de mødtes igjen, smilede han kun saa meget kjærligere til hende. Undertiden kunde hun saa blive rørt over det store flodsede Mandfolks Trost, lægge sine runde Arme om Halsen paa ham, kysse ham og ruske ham i det stride gule Hagestjæg.

Da straaledes Jens Krøldrups Ansigt af Stolthed og Lykke, og han kunde løfte hende op paa sin Arm som et lille Barn og danse rundt i Stuen med hende.

„Der er Fanneme Kræfter,“ sagde Bolle Murer, da han en Gang kom ind og blev Vidne til en saadan Scene. „Den Karl langer du nok ikke mange Rusfinger ud, bitte Stine.“

Resten af Turen fra Maarup blev tilbagelagt i Tavshed fra de unge Folks Side, og da man naaede Bolles Hus, tog Jens Afsked og gik hjem efter. Et Djeblisk efter gik han dog tilbage til Huset og blev staaende ved Gavlen, som om han ventede nogen. Det varede da heller ikke længe, før en Skikkelse kom listende inde fra Heden og forsigtig nærmede sig til det Sted, hvor han stod skjult i Skyggen. Da Skikkelsen sagte listede sig om Hjørnet, følte den sig med et greben af to jærnhaarde Næver, løftet op og baaret ud paa Bejen.

„Hvad betyder det! Hvem er det?“

„Hvem jeg er, ved du godt, Kristian,“ svarede Jens Krøldrup, „saa det behøver jeg ikke at sige dig. Og jeg ved ogsaa, hvem du er, og hvad du snuser efter. Men nu skal jeg sige dig en Ting: Stine hører mig til, hun har givet mig sit Ord, og om fjorten Dage staar vort Brudlop.“

„Det ved jeg; det behøver du ikke at fortælle mig!“

„Jeg kan tænke mig, at du ved det. Men jeg ved ogsaa, hvad der har været jer imellem, og jeg

figer dig, at gaar du imellem hende og mig nu eller siden, saa slaar jeg dig ihjel . . . saa slaar jeg dig ihjel!"

Der klang et saa sammentrykt Raseri i hans Røst, da han gjentog de sidste Ord, og hans Greb om Medbejlerens Arme blev saa knusende haardt, at Kristian stønnende sank i Ræ.

"Er du da gal, Jens Røldrup!"

"Du maa falde mig, hvad du vil," svarede Jens og slap sit Tag, „men gaar du os imellem, saa bliver det saadan, som jeg har sagt."

Dermed vendte han sig om og gik tilbage til Husgavlen, medens Kristian Møller skyndsomst tog Benene paa Ræffen.

Fjorten Dage derefter fejredes Jens Røldrups og Stines Bryllup med et efter Volle Murers Omstændigheder stort Rnald. Volle gik selv for Borde og skjenkede for Gæsterne og drak dem til saa længe, til han havnede inde i Himmelfengen, hvor han en Tid laa og snakkede om Madammen paa Hedelund, før han faldt i en tryk Søvn. Ud paa Aftenen vaagnede han igjen ved Lyden af Musik og Dans, og da han listede sig ud af Sengen og kigede ind i det lille Bærelse, der gik under Navn af „Storstuen", saa han fire Par dansende paa Gulvet, medens en ung Klør i en Krog af Stuen aflokkede en Harmonika nogle høje og stakaandede Toner. En af de dansende var Jens Røldrup. Hans høje Skikkelse havde Nød med at passere uhindret under Loftsbjælken, og han havde

kun lidt Blads for sine lange Ben, men hans Ansigt straaede ikke des mindre af sejerstolt Glæde, og han gav nogle Tramp fra sig, saa det rystede i hele Huset. Og baaren af hans stærke Arme, svævede Stine let hen over Gulvet.

Den store brune Hede er fjøn nok om Sommeren. Rhngen breder sig over Bakker og Dale som et Fløjels-tæppe, lysere paa Højderne, hvor Solen skinner, isprængt med røde Blomster, mørkviolet, næsten sort i Røningen, hvor Skjggerne falder. Hundreder af Hedelærker flaar deres Triller der oppe over Gravhøjene, medens de i stigende Flugt svæver op mod den lyse sommerlige Himmel, der skifri og ren hvælver sig over det bølgeformige Terræn. Men Heden er tungfindig. Gaa der ind mellem Bakkerne, hvor Ræmpehøjene ligger nær hinanden, og du vil mærke, selv paa den lyseste Sommerdag, at dit Sind stemmes til Alvor og Eftertanke, som naar du vandrer paa en stille Kirkegaard mellem blomstersmykkede Grave. Lærernes Sang, der ude over de bølgende Marker klinger saa muntert og oplivende, skifter Karakter her inde mellem de lhynggroede Høje, den gaar som en vemodig stemningsfuld Melodi gennem dit Dre og og falder længst henseerne alvorlige Minder frem i din Sjæl. Og gaa der op, naar du er modløs og

træt. Dens stille og alvorfulde Natur vil ikke bringe dig Trøst, men den vil drage Taaren frem i dit Øje og skjænke dig den Vindring, som mulig kan ligge i, at du uhindret giver dig hen i Smerten.

Jens Krøldrups Hus laa der oppe paa Bakken med Udsigt ud over den vidt strakte Hede. Ude i den vestlige Sjøskredss skimtede man de gulladne Klitbanker og bag dem en smal Stribe af det bølgende Vesterhav. Naar det stormede, og Havet var i Oprør, saa det ud, som om Tusender af hvide Svaner ghyggede paa Bølgerne der ude. Mod Nord begrænsedes Sjøskredsen af høje Hedebakker, som tilskyndelende strakte deres Toppe højt op mod Himlen og tog sig ud som et lille Bjærglandskab i det fjerne, og mod Syd bredte Byen sig nede i Lavningen med sine Straatage, hvide Mure og smaa Træplantninger, som trivedes godt nede i Væ af Bakkerne og gav Byen et venligt og tiltalende Udseende.

Der var nu henrundet tre Maaneder, siden Jens Krøldrup og Stine havde Bryllup, og Tiden var gaaet hurtig for den første, som den altid gaar for den, der føler sig lykkelig og glad. Jens havde faaet sit Livs højeste Ønske opfyldt, og naar han gik ved sit Arbejde ude i Marken og tænkte paa, at Stine nu færdedes om i Huset, lavede Middagsmad og dækkede Bordet for ham, til han kom hjem, kunde han pludselig blive greben af en overvættets Lust til at give sin Henrykkelse Lust i et Brøl, der kunde give Gjen-

lyd oppe fra Bakkerne paa Heden. Synge kunde han nu en Gang ikke.

Stine følte sig ikke fuldt saa let til Mode. Hun gik det meste af Dagen ene og skulede i Huset, overladt til sine egne Tanker, og de Tanker var ikke altid af nogen god Natur. Hendes Giftermaal med Jens var sluttet i Brede og ikke i Kjærlighed. Nu var Bredden mod den upaalidelige Ven bortdunstet, men der var bleven en ikke ringe Rest af Kjærlighed tilbage, og der havde været Dage, hvor hun havde sagt sig selv, at hun havde handlet daarlig ved at slutte sig til Jens. Ikke saaledes at forstaa, at Jens ikke var brav og god imod hende. Tvært imod, han var næsten alt for god igjen, han havde ingen anden Vilje end hendes, og hvert af hendes Ønsker var ham en Lov. Hendes trodsige, selvraadige Karakter gjorde hende vel skikket til at herske, men hun følte sig ikke lykkelig derved. Hvad hun med største Sindsro turde byde sin Mand af Gnaveri og Pirrelighed at være, havde hun aldrig turdet vove at byde Kristian. Nej, der var mere Hold i Kristian, et ganske anderledes Hold, mente hun. Og saa den ydre Forstjæl mellem dem! Kristian: smidig og let i sine Bevægelser, fuld af Lystighed og Spøg, vittig og elskværdig — Jens: tung som en Elefant, faatalende og altid alvorlig, trods hans evige Smil og forelskede Øjne! Nej, Jens kunde ikke maale sig med Kristian!

Stine fandt paa at gjøre Strejfture ude i Heden, og hun laa og drømte sig ulukkelig ude under Hede=

bakkerne, det tosfede Kvindemenneske. Hun hnkede sig selv, græd imellemstunder og irriteredes ved Mandens glade Smil, naar han om Aftenen sad ved Bordet og slugte hende med Djnene. Hun hadede hans stride Hagestjæg, der var stift som Svineborster og stak hende paa Hagen, naar han kyskede hende.

„Rag dog det ækle Stjæg af!“ sagde hun en Dag, og næste Morgen var det borte.

Saa var det en Sommerdag, at hun mødte Kristian tæt uden for Huset. Det var første Gang, hun saa ham efter sit Bryllup, og der skød en Strøm af varmt Blod op i hendes Kinder, da han stansede og hilste paa hende.

Han drillede hende med, at hun var kommen til at se saa matroneagtig ud; hun gik ind paa Spøgen, og de lo og kjæbledes aldeles som i gamle Dage.

„Hvad vilde du ogsaa flytte ind i saadan en Kønne for?“

„Kønne!“ sagde Stine. „Kom ind og se, hvordan jeg bor. Jeg tvivler om, at I har det pænere hjemme ved jert.“

Det vilde dog være hende en Tilfredsstillelse at vise ham, at det ikke var et fattigt Hjem, hun var dragen ind til. Den lille Triumf kunde hun ikke nægte sig selv.

Karlen trukkede sig ved at følge hende. Mindet om hin Aften, da der havde været Tærnbanemøde i Maarup stod med en ubehagelig Klarhed for ham.

„Jens lider det kanske ikke,“ sagde han.

„Jens!“ svarede hun og lo, „han lider, hvad jeg lider . . . og desuden er han ude i Marken,“ lagde hun til.

Kristian fulgte hende, og hun viste ham om i hele Huset. Hun var bleven livlig og munter og lagde ikke Mærke til, at han i samme Forhold var bleven tavst og aandsfraværende. Til sidst stod de sammen inde i Dagligstuen og saa ud over Heden; hun gjorde ham opmærksom paa, hvor vidt Blikket rakte fra Binduerne.

„Du har da vel ikke rent slaaet mig af Sind?“ sagde han pludselig og tog sagte hendes Haand i sin.

Hun blev blussende rød og trak Haanden til sig.

„Hvorfor vilde du ikke tro paa mig?“ vedblev han. „Det kunde alt sammen have blevet godt, naar kun du havde givet Tid . . . Jeg har aldrig haft en glad Stund siden.“

„Na, ti nu stille med det,“ svarede hun sagte.

„Ja, det er godt nok sagt, men det er ikke saa let gjort, Stine,“ sagde han ibrig, „du maa tro, at Tiden har været trøls for mig mangen en Stund . . . det er sandt! Havde du givet Tid, saa havde mine Forældre vel nok givet efter til sidst, og vi var da blevene lykkelige med hinanden, i Steden for at vi nu hver for sig gaar og længes . . . For du holder jo af mig endnu, Stine! Jeg ved, du gør det . . . en glemmer ikke saa let den, en holder af.“

Han havde atter grebet hendes Haand og trak hende nærmere hen til sig. Hun gav modstræbende

efter, rystede paa alle sine Lemmer og fik Øjnene fulde af Taarer.

I samme Nu gav han Slip paa hende og var med et Spring ude af Døren og forsvunden. Lyden af en Dør, som faldt i, fik hende til at vende sig om og foran hende stod Jens, - hvid i Ansigtet som en død Mand. Bevidstheden om, at hun havde handlet ilde, fik hende til at rødme dybt, men hun mandede sig strax op og sagde med frembrudende Brede:

„Hvad stirrer du saadan paa mig for, som om du saa Spøgelse ved højlys Dag? Hvad gaar der af dig!“

Han svarede hende ikke, men gik hen og tog hende med et Tag i Skulderen, som bragte hende til at skrigе op i vilden Skrig. Saa trak han hende med sig ud gennem Køkkenet ud i Laden. Hun blev greben af en vild Skræk.

„Jens . . . Jens, hvad vil du mig?“

Han stødte hende fra sig, saa hun faldt om paa Gulvet, og han gav sig til at knytte en Løkke paa et Reb, han halede ned fra en Bjælke. Hun mægtede ikke at rejse sig, Forfærdelsen havde lammet hende paa alle Lemmer; hun sad paa Gulvet og stirrede paa ham med vidt opspilede, skrækslagne Øjne.

„Jens, hvad vil du mig dog?“ stammede hun igjen.

Han saa paa hende med et vildt Blik.

„Du har sveget mig,“ sagde han hæst, i det han gik hen imod hende med Rebet i Haanden, „du skal dø!“

Hun brød ud i et hvinende Skrig og strakte sine foldede Hænder op imod ham.

„Jens . . . Jens, vær barmhjærtig imod mig! Jeg er uskyldig!“

„Du lyver!“

„Na, Gud, Jens, jeg lyver ikke . . . jeg har aldrig talt et Ord med ham efter vort Bryllup før i Dag . . . Jeg sværger dig til, jeg er uskyldig!“

Jens Røldrup saa hende fast i Øjet, hun følte, at hun var fortabt, hvis hun undveg dette forfærdelige Blik, der ligesom borede sig ind i hendes Sjæl og søgte at gribe hendes lønligste Tanker. Hun holdt sine Øjne stift hæftede paa ham i navnløs Gru.

Et Suk, der lignede et saaret Dyrs Stønnen, trængte sig frem af hans Bryst, og han frammede Rebet mellem sine Fingre.

„Gud naade mig, jeg ved ikke, hvad der er Sandhed, og hvad der er Løgn;“ sagde han og duvede med Hovedet, som han havde Bane til. „Men et ved jeg,“ vedblev han, i det han pludselig gav sit Raseri Tøjlen, „og det er, at du har leflet med ham!“

Han lagde Rebet dobbelt, og før hun anede, hvad der forestod, hvinede det igjennem Luften ned over hendes Skuldre. Hun skreg højt og søgte at værges for sig med sine Arme, men uden Nytte; atter og atter ramte hans tunge Slag hende, saa hun til sidst halv vanvittig af Smerte og Skræk vred sig paa Gulvet for hans Fødder, tryglende om Barmhjærtig-

hed. Saa smed han Rebet fra sig og gif sin Vej uden at sige et Ord.

Hun laa en Stund der inde paa Gulvet, hulkede, græd og jamrede sig, og efterhaanden som Forfærdelsen og Smerten af de ubarmhjærtige Slag tabte sig, vaagnede hendes Bredé imod ham. At han havde povet at mishandle hende saaledes! Det skulde han ikke have gjort for intet, saa vist som der var Lov og Retfærdighed til i Landet! Aldrig i Livet skulde hun glemme ham denne Dag!

Hun græd igjen en Stund af Medlidenhed med sig selv, medens hun overtænkte, hvilken Hævn hun skulde tage over ham. Tugthuset var ikke for haardt for ham, han havde jo villet tage Livet af hende. Og saa Skilsmisse naturligvis!

Hun skjulte med et sit vredeblussende Ansigt i sine Hænder; hendes Tanke var falden paa Kristian. Den Uøling, som fejt lod hende i Stikken! Den Løgner, som havde sagt, at han elskede hende, og saa i samme Øjeblik flhede som en skrækslagen Hund, da Faren nærmede sig! Atter drog hun Sammeligning mellem ham og Jens, men denne Gang faldt det ikke ud til Fordel for Kristian. Hun skammede sig ved, at hun nogen Sinde havde elsket ham.

Hun laa vel der ude en Time eller to og tænkte frem og tilbage, uden at kunne fatte nogen Beslutning. Saa rejste hun sig til sidst og gav sig til sin Gjer-ning i Huset som sædvanlig, medens alle Haande Hævntanker mod Jens drøftedes og opgaves igjen.

En Ting var imidlertid bestemt: aldrig skulde han mere faa et mildt Ord eller et Smil af hende. Foreløbig vilde hun blive i Huset, indtil hun fik drøftet Sagen med sin Fader.

Der var et lille Gæstefammer med en Seng i Huset. Der lagde hun sig tidlig til Ro, men sove kunde hun ikke. Hun hørte, at Jens kom hjem og lukkede Døren efter sig. Lidt efter aabnedes Gæstefammerets Dør, og da han saa, hun laa i Sengen, sagde han:

„Det er ret; der er din Plads herefter!“

Saa lukkede han Døren til igjen; hun hørte ham klæde sig af og gaa til Ro, og hun bed i Lagenet for ikke at skrige af Harm. Hun havde ment at ville forvise ham fra sit Leje, og nu var det ham, der forviste hende! Hun fik ingen Søn i Djnene den Nat, dertil skælede hun alt for meget med Tanken om, hvorledes hun skulde bøje ham og tage Hævn over ham.

Stakkels Stine! Det viste sig i den følgende Tid, at Jens ikke var til at bøje eller faa Hævn over. Han lagde tilskyndende hverken Mærke til, om hun var mild, eller hun var vred, men naar hun, bragt til det yderste, en Gang imellem begyndte at give ondt af sig, sendte han hende et Blik, som fik det til at risle koldt ned ad Ryggen paa hende, og da tav hun brat. Hun beklagede sig vel for sin Fader, men kunde ikke faa sig til at betro ham det hele, thi hun begyndte at undse sig ved at indvie

nogen som helst i den forfærdelige Scene, hun havde oplevet. Al den Trøst, hun fik, var imidlertid den, at Faderen gned sig i Hænderne og sagde:

„Ja, ham løber du Fanneme ikke langt med, min Pige; du faar fire, mens det er Tid. Havde Madammen paa Hedelund haft saadan en Mand, saa laa hun ikke nu hver fjortende Dag og trillede sig paa Gulvet, som hun gjør, naar hun rigtig er ravigal.“

Da der var gaaet et Par Maaneder, havde Stine tabt Modet; hun følte, hun var den lille, og i sit Forhold over for Manden blev hun mere og mere myg og søjelig. Havde han strakt en Finger ud imod hende, havde hun grebet hele Haanden, men han strakte hende ikke saa meget som Skyggen af en Finger i Møde. Hun vidste nu, at hun var frugtsommelig, men hun kunde ikke saa sig til at fortælle ham det, og selv da hendes Tilstand blev synlig, gik han sig aldrig derom til hende. Det var, som om al hans Kjærlighed til hende var bortdød.

En Dag hen paa Vinteren, da hun stod og tumlede med Haandkværnen ude i Bryggeriet, gled den store Overliggersten ud af sit Leje, flemte hende ind mod Bæggen og truede med at falde ned og knuse hende. Hun skreg i Angest, saa det skingrede gennem Huset, og strax efter stod Jens hos hende, løftede med Ræmpestrykke Stenen tilbage og friede hende ud af den farlige Stilling.

„Na, Jens!“ sagde hun, og den overstandne Skræk fik hende til at briste i Graad, „havde du ikke kommet

- saa hurtig, saa havde jeg aldrig sluppet levende der fra."

„Det var ogsaa noget at gjøre saadan en Staa-
 hej for," svarede han, „Stenen kunde jo ikke glide
 længere ned."

Dermed gik han sin Vej, men Stine troede at
 se, at han var bleven helt bleg i Ansigtet. Om
 Aftenen, da de havde spist, tog hun Mod til sig og
 gik hen og lagde sin Haand paa hans Skulder.

„Jens," sagde hun og drog efter Vejret.

„Naa?"

„Kan det da aldrig blive godt mellem os mere?"

„Godt? Det er jo godt . . . som du selv har
 villet have det. Lad os ikke snakke mere om det."

Hun tav, men den Aften græd hun sig i Søvn.
 Hun var i det hele taget nær til Taarer i denne Tid;
 der var kommen en stærk Følelse af Forladthed over
 hende, en modløs Forfægtelse som den, der kan gribe
 en skibbruden, naar han sidder fast paa Grundene og
 uden Udsigt til Hjælp ser sig overladt til sig selv.
 Hun længtes efter den Dag, da hun skulde trykke
 sit Barn i sine Arme; maaske kunde det bringe For-
 soning mellem Jens og hende.

Først i April oprandt da endelig denne Dag, og
 Begivenheden blev lykkelig overstaaet. Der var dog
 en Ting, som forbaufede de Kvinder, der ved en slig
 Lejlighed hder deres Bistand. Naar det nyfødte Barn
 er blevet iført sine Klæder, er det Skik og Brug, at
 Faderen tager det paa sine Arme og lægger det ved

Moderens Side i Sengen. Det er som en stiltiende Befræftelse paa, at han erkjender det for sit Barn. Men da denne Aft skulde foregaa, var Jens Krøldrup gaaet bort fra Huset, og en af Kvinderne maatte beslutte sig til at overrække Moderen den lille nyfødte Pige.

Stine modtog Barnet med Taarer i Øjnene; hun følte sig ydmyget og skamfuld, og da Kvinderne havde forladt Stuen, for at hun kunde faa Ro, græd hun bittert og længe.

Et Par Dage efter svævede hun mellem Liv og Død. Der blev hentet Læge og gjort alt muligt for at frelse hendes Liv, men tilskyndeladende uden Nytte. Jens vaagede Nat og Dag, han blev bleg og huløjet og kunde intet spise. Han stod timevis ved Fodenden af hendes Seng og saa paa hende uden at sige et Ord, men naar hun slog Øjnene op, vendte han Blikket bort fra hende.

„Vil hun komme sig, Hr. Doktor?“ spurgte han en Dag, da han fulgte Lægen ud af Sengestuen.
„Jeg synes, hun ser saa meget ringe ud i Dag.“

„Det gjør hun ogsaa.“

„Mon hun skulde staa det igjennem?“

„Jeg tror det ikke,“ svarede Lægen og saa medlidende paa ham, „jeg tør ikke give Dem noget Haab.“

Jens sank sammen ved hans Ord, og han fulgte med døvende Hoved Lægen ud til Vognen uden at spørge mere.

Saa gik han tilbage til Sengestuen og stillede

sig ved Siden af Sengen; den dødsfyges Kinder var ikke hvidere end hans i dette Øjeblik. Stine aabnede Øjnene og saa paa ham.

„Jeg hørte det hele, Jens,“ sagde hun svagt. „Der er ingen Raad for mig . . . Lov mig, at du vil være god mod vor lille Pige. Vil du det?“

„Er det da mit Barn?“ spurgte han hæst.

En svag Rødme for hen over den unge Kones Kind.

„Aa, Jens, har du troet mig saa flet! . . . Saa vist, som jeg haaber, at Gud vil være barmhjærtig mod mig . . . aldrig har jeg sveget dig . . . Tro mig, Jens, tro mig! Hvor kunde jeg vel lyve for dig i denne Stund!“

Han faldt tungt ned paa Knæ ved hendes Seng og lagde sine Arme om hende.

„Saa tilgive Gud mig, som jeg har handlet med dig!“ stønnede han smertelig. „Ingen har holdt af dig som jeg . . . aa, bitte Stine, hver Dag har været en Pine for mig siden den Stund.“

Han hulkede frampagtig, og hun løftede sin matte Haand med et Smil og klappede ham paa Kinden. Saa daanede hun i hans Arme, og han troede, hun var død:

Men Stine døde alligevel ikke; hendes stærke Natur vandt Overmagten, og inden ret mange Dage kunde Lægen erklære hende uden for al Fare.

Samme Aften stod Jens Krøldrup i dyb Beskuelse af den lille Pige, der blev vasket og puslet.

Da dette Arbejde var bestilt, og Nabokonen vilde lægge Barnet op til Moderen, sagde Jens pludselig:

„Nej, holdt nu! Jeg kommer i Tanke om, at det falder mig til at gjøre det. Lad mig faa Stumpen.“

Han tog forsigtig Barnet paa Armene, saa en Stund paa det og kyskede det paa Panden, hvorefter han omhyggelig puttede det ned under Dyngen. Stine lagde Armen om hans Hals og bøjede hans Dre ned til sin Mund.

„Aa, Jens, kjære bitte Jens,“ hviskede hun, „jeg er saa glad . . . og jeg holder saa usigelig af dig.“

Saa bøjede hun hans Hoved om og kyskede ham to Gange paa Munden.

Da Jens rettede sig op igjen, var han gløred i Kinderne og saa med et sth Blik hen til Naboersken. Hvad maaatte hun dog tænke ved at se paa saadant noget!

Men over den unge Moders fjerne Ansigt laa der et Udtryk af Lykke og Tilfredshed. Hun følte, at hun var naaet lykkelig over Grundene ind i sikker Havn.

The first of these is the fact that the
 government has been unable to secure
 the necessary funds to carry out its
 policy of non-interference in the
 internal affairs of the country.
 The second is the fact that the
 government has been unable to secure
 the necessary funds to carry out its
 policy of non-interference in the
 internal affairs of the country.
 The third is the fact that the
 government has been unable to secure
 the necessary funds to carry out its
 policy of non-interference in the
 internal affairs of the country.

...and
... ..
... ..
... ..

certain that the [redacted] on 10/10/1944
 [redacted] in the [redacted] of [redacted]
 [redacted] and [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]

and having been in the hands of the enemy for some time, the same have been recovered and are now in the hands of the Government.

100

100

100

Med en halv Bajer.

Det var en Dag, da jeg gik op ad vor nærmeste Kjøbstads Hovedgade, at jeg saa en Mand med et Træben foran mig styrte hen ad Stenbroen, saa lang han var, medens Stokken, han havde støttet sig til, fløj en fire, fem Alen hen ad Gaden. I den Tanke, at der var sket en Ulykke, skyndte jeg mig hen til den faldne, der imens havde faaet drejet sig om paa Ryggen, og nu stirrede Niels Uglerups Ansigt mig gennemtlig i Møde.

„Hvad! er det Dem!“ udbrød han nok saa fornøjet. „Saa De er kommen til Byen i Dag? Ja ja, se se! Naa, hvide—høj“ — han rejste sig op i en fiddende Stilling og saa ned ad sig selv, „tænkte jeg ikke nok, jeg havde brækket mit Ben!“

„Nej, de har dog vel ikke!“ sagde jeg forstræffet.

„Jo, Dæneme har jeg . . . lige klink midt over! Det var dog balsthrendes det . . . lige klink midt over! Jeg saa jo nok i Morges, at det var revnet, men jeg tænkte dog, det kunde have holdt Turen ud en Tid endnu. Jeg har selv lavet det, saa jeg ved,

jeg kan stole paa det . . . men der nede i Svinget ved Torvet mødte jeg en halsthrendes Slagterhund, som var mig saa nærgaaende, at jeg sparkede til den, saa den fløj over en Trillevogn og rullede ned i Langbergs Kjælderhals . . . det Spark har det ikke kunnet taale, og nu ligger det der . . . lige klink midt over."

Jeg mærkede nu til min Beroligelse, at han talte om sit Træben, og ved at lade Blikket glide ned paa dette Lem, saa jeg da ogsaa, at han havde Ret, Benet var virkelig brækket.

"Se se," vedblev Niels Uglerup og langede ud efter den afbrækkede Stump, "det er lige godt ikke saa galt, som det kunde have været, det er ikke Rentbræk, dette her. Vil De nu hjælpe mig paa Benene og lirke mig hen til Porten der, saa skal vi snart blive klar paa den."

Jeg halede ham op, saa godt jeg kunde, og Niels humpede endda ikke saa helt galt afsted, da han først havde faaet mig under Armen og Stokken i Haanden. Jeg htrede noget til ham i den Anledning, og han slog forvovent ud med Stokken.

"Aa haa!" sagde han, "jeg har været i værre Sittevationer end denne her . . . Nej, den Gang de favede mig Benet fra . . . det var en halsthrendes Sittevation, den, ligefrem freperlig! . . . Hvad for noget, har jeg aldrig fortalt Dem, hvordan det gik til? . . . Se se, ja, saa skal De da ogsaa, Gud han hjælpe mig, saa Historien, for er der noget, jeg i

mine livskraftens Dage aldrig glemmer, saa er det den . . . Men stop nu et bitte Korn, lad os nu først se at saa reppereret Skaden."

Han stillede sig op til Muren inde i Borten, halede en Del Høsfingbaand op af Buxelommen og gav sig til at surre den afbrækkede Stump af Træbenet fast til dets anden Del, hvad der ogsaa med noget Besvær lykkedes for ham. Det var aabenbart ikke første Gang, han befandt sig i den „Sittervation". Da Operationen lykkelig var fuldbåret, og han ved at stampe et Par Gange i Brostenene havde overbevist sig om, at Forbindingen var nogenlunde paa-lidelig, sagde han vel fornøjet:

„Se saa, nu klemmer vi paa igjen, og nu skal De saa hele Historien, om De vil følge et bitte Stød med op ad Gaden."

„Hvad siger De til, om De styrkede Dem med en halv Bajer?"

„Tak, som behder," svarede Niels Uglerup og lod Bagen af Haanden glide hen over Munden, „ja, lad os saa se at vinde ned i Kjælderen til Kristen Gaards-karl."

„Vist ikke, vi gaar op i Hotellet naturligtvis."

Dette Forslag vandt aabenbart ikke i nogen høj Grad Niels Uglerups Bifald, men han fulgte mig dog ind i Gæstestuen i det nærliggende Hotel uden at gjøre videre Indvendinger. Træbenet gav en flagende lyd fra sig, hver Gang han satte det til Jorden, men det lod ikke til, at Niels mærkede noget til dette

betænkelige Symptom. Da han var kommen til Sæde paa en Stol med en halv Bajer foran sig, følte han sig øjensynlig noget generet af de flotte Omgivelser, og hans Dine fulgte en Tid lang den kjoleklædte Opvarter, som skulede med forskellige Flaster og Glas i den smukt dekorerede Skjænk. Saa kigede han lidt forlegen ud ad Vinduet i den solbeskinnede Gaard. Den var ganske tom, og de gamle Sidelænger syntes hensunkne i en fredelig Middagsføvn. Han og jeg var øjensynlig de eneste Gæster i Øjeblikket, og det varede da heller ikke længe, før han fik sin Fripostighed tilbage. Efter at han paa en snedig Maade ved Hjælp af sin hule Haand havde praktiseret et Stykke Skraatobak fra sin venstre Kind ned i den højre Bestelomme, tog han paa ny saaledes til Orde:

„Det er nu ikke for det, at det jo er en pæn Forretning, denne her, men den kan nu rigtignok ikke maale sig med den, som jeg var Opvagter i, den Gang jeg var i Hovedstaden. Of, of! den var nu ogsaa saa gjennemtærskendes fin igjen, saa det var gruselig.“

„Hvad for noget, Niels Uglernp, har De været Opvarter?“

„Om jeg har været Opvagter?“ svarede Niels og saa stift frem for sig, som han plejede, naar han var i Færd med at kalde sin livlige Fantasi til Hjælp. „Ja, det kan De ellers godt tro, jeg har! Det var paa en af de fineste Beværtninger i Kjøbenhavn, og der var femten Opvagtere foruden mig . . . alle sam-

men havde vi Hænderne fulde fra Morgen til Aften . . . fikken en Omsætning! Der var en thst Greve, han drak ikke andet end Champanje . . . han havde Benge, den Karl. „Muss jeg bitte um en Glasj Champanje!“ — „Værsgo, Hr. Greve!“ — „Dakke meget!“ . . . To Kroner i Drikkepenge! Det smed knusendes af sig!”

Niels Uglerup fæstede sit Blik stift paa en Stof, der stod i et Hjørne af Gjæstestuen, nippede til sit El og daskede sig med Hænderne paa sine Ben. Derefter vedblev han:

„Fanden forstaa det, hvordan det gik til, men altid vilde Gjæsterne have fat i mig. Der var en Raaben efter mig, saa det var rent halsthyrendes, og selv om de bestilte deres Mad og Drikke hos andre Dpvagtere, saa vilde de dog stadig betale mig for deres Fortæring, og jeg havde derfor en mhrderlig Hoben Benge hver Aften, mange flere end alle de andre Dpvagtere til sammen.

„Dig kan jeg bruge, Uglerup,“ sagde min Husbond, „du forstaar dine Sager,“ sagde han, „og du er mere værd end alle de andre til sammen,“ sagde han.

Det var nu godt nok alt dette, men jeg forstod ogsaa hans Sager, og jeg kunde jo med Lethed se, at som han førte Forretningen, kunde det ikke blive ved. Det kunde ikke svare sig i Længden med den Levemaade, forstaar De . . . og jeg var kjed af det, for han var ellers en skønne Husbond. Naa, hvad jeg har at gjøre, jeg stikker jo hver Aften de halve

Penge til Side og giver kun ham de andre halve. Saadan gif det et halvt Aars Tid, og det blev værre og værre med Bexler og saadant noget, og det saa sort ud for min Husbond. Naa, en Aftenstund, da jeg mærker, at nu var det saa brølende galt, som det kunde blive, stopper jeg alle Pengene til mig og gaar ind paa Kontoret til ham. Der sidder han med en Pistol foran sig og ser ud som den sorte Jord. „Naa,“ tænker jeg, „det var nok lige paa Tiden, jeg kom.“ Han vilde jo have skudt sig, forstaar De.

„God Aften, Husbond,“ siger jeg. „Hvordan staar det sig saa med hele Remedien?“ siger jeg.

„Ja, hvordan staar det sig,“ siger han, „skidt er det paa alle Leder, og i Morgen lukker de Kramkisten for mig,“ siger han.

„Det er de her Bexler,“ siger jeg til ham.

„Ja, Gu' er det Bexlerne,“ siger han. „Seg skulde aldrig i mine livskraftens Dage have gaaet paa dem, Uglerup“ siger han, „for det er nogle Helvedes Papirer, som en ikke kan være tjent med at røre ved. Og nu er det saadan og saadan,“ siger han, „jeg kan ikke betale, og saa lukker de for mig i Morgen.“

„Nej, de gjør ikke, Husbond,“ siger jeg.

„Of jo,“ siger han, „der er ingen Raad . . . Og min Kone og mine Børn,“ siger han, „hvad skal der blive af dem, naar jeg nu bliver sat i Gullet og . . .“

„Sat i Gullet!“ afbrød jeg her Fortælleren. „Nej, hør nu, Niels Uglerup, den begynder nu at

blive mig temmelig grovfornt! Der er ingen, der bliver fæstet i Fængsel, fordi han ikke kan betale en Bæxel!"

Niels stirrede stift paa en grøn Flaske henne i Skjænken.

„Men naar Bæxlerne nu var falske?" sagde han lidt efter.

„Falske! Naa ja, det var en anden Sag."

„De var falske hver en," vedblev Niels Uglerup med uforstyrret Ro, „det vidste jeg godt. Min Husbond havde efterskrevet hele Nationalbankens Navn, og han vilde aldrig kunne undgaa Slaveriet, om han ikke kunde betale Bæxlerne. Derfor var det, han vilde skyde sig, forstaar De! Naa, jeg siger til mig selv: „Det skal blive Løgn, dette her!" og saa siger jeg til min Husbond:

„Det er altsaa ikke andet end Penge, De mangler?"

„Gud velsigne Dem, Niels Uglerup," siger han, „havde jeg bare Penge, saa skidt med det andet!"

„Sa saadan gaar det, Husbond, naar en slaar for stort paa det," siger jeg. „De har lejet en Vaage i Theatret, og hvert Øjeblik, naar Deres Kvindfolk skulde i Byen, har De taget Droske til dem. Saa-
dan noget løber op i Længden og kan ikke svare sig," siger jeg.

„Det er sandt," siger han, „men jeg har jo maattet gjøre det for min Datter Skyld. De ved jo, at den tykke Greve, ham, som altid drikker Champanje, har lagt groft an paa hende . . . og kunde

hun bare bleven gift med ham," siger han, „saa Fanden med det hele."

„Elsker hun ham?" siger jeg og ser stift paa ham.

„Saa nederdrægtig!" siger han. „Hun er, li'som hun er tosset efter ham . . . stakkels Pige."

„Saa skal hun ogsaa faa ham," siger jeg. „For hvad Pengene anbelanger," siger jeg, „saa skal vi snart faa Redelighed paa dem, er der bare ikke andet i Vejen!"

Og saa begynder jeg at tage fat paa mine Vestelommer og tømme dem ud paa Bordet for ham. (Her kom Niels Uglerups Hænder i en livlig Bevægelse, i det han for at gjøre sin Fortælling mere anskuelig gav sig til med begge Hænder at rage i Vestelommerne og lægge et indbildt Pengebeløb foran mig) — Der var Tokroner, Kronestykker og Fem-og-tyve-Drer mellem hverandre.

„Hvad skal det bethde?" siger min Husbond helt orbauset.

„Det gi'er sig alt sammen," siger jeg og tog fat paa Bukselommerne. — (Niels sat skiftevis Hænderne dybt ned i disse Gjemmer og dhyngede Rævesulde af indbildte Kapitaler op paa Bordet). — Nu begyndte det at flodse noget, for der var baade Ti- og Tyve-kroner imellem. Min Husbond saa mere og mere forbauset paa mig.

„Hør, Niels," siger han li' saa ivrig, „hvis er alle de mange Penge?"

„Mange Penge!" siger jeg. „Nej, lad os nu

bare aldrig tale om de Par Skillinger! Nu skal vi først til at begynde at snakke om Penge!"

(Talerens Næver fordybede sig rastløs i hans Frakkes Baglommer og fastede indbildte Masser af Penge ud paa den polerede Bordplade).

"Se, her er Penge," siger jeg og dynger Sedler og Guldpenge op foran ham, "nu begynder det at kunne mærkes."

Og jeg bliver ved at hale op den ene Nævesfuld efter den anden.

"Niels . . . Niels!" siger min Husbond og bliver lige saa hvid i Ansigtet som en kalfet Bæg, hvis De laaner mig de Penge, er jeg frelst!"

"Laane!" siger jeg. "Nej, en laaner ikke sine egne Penge. Hver Skilling er Dercs Ejendom, Husbond, hver eneste Dre!"

Men da skulde De have set ham! Aa, Gud naadig bevares, han sprang op som en gal Mand, tog mig om Halsen og sang og dansede hen ad Gulvet. Han var rent halsthyrendes vild. Saa sagde han:

"Lad os tælle! Lad os tælle!"

"Nej!" siger jeg. "Sæt Dem nu barestens rolig ned, vi er ikke færdige med hinanden endnu . . . Se saa," siger jeg, da han havde sat sig ned og saa paa mig med store, runde Øjne, "træk mig nu den Støble af!"

(Her strakte Taleren pludselig sit Træben op imod mig og holdt det svævende i denne Stilling en rum Tid).

Min Husbond troede rimeligvis, jeg var bleven gal, men han fjede mig og trak til sig af al Magt. Det var langskafte Støvler, jeg havde paa, og da jeg nu vendte op og ned paa den Støble, han havde trukket af mig, flagrede der Sedler ud af den og spredte sig over hele Gulvet. Jeg havde jo stoppet den godt, forstaar De.

Naa, han stod jo, som han var flaaet med en Tøjrkølle i Hovedet, og gloede paa dette her.

„Træk mig den af med!“ siger jeg og rækker det andet Ben hen til ham.

(Talerens andet Ben afløste Træbenet i dets Stilling).

Han trak til sig uden at sige et Ord mere, saadan var han flaaet af Sittervationen. Naa, jeg vender jo ogsaa op og ned paa den Støble, og saa var hele Gulvet saadan dækket, at en ikke kunde finde et Sted at staa paa, hvor der ikke laa Sedler.

„Lad os nu tælle!“ siger jeg og giver mig til at samle Pengene op. Og kan De saa gætte, hvor mange der var i alt? Fem og tredive tusend, ni hundrede og tre og halvfjersindstyve Kroner og syv og halvtredindstyve Ore . . . samlet paa et halvt Aar, uden at han vidste det. Saa kan De jo nok tænke Dem, hvordan det var gaaet til i den Forretning!”

„Hvor mange, siger De?“ udbrød jeg med pligtsthyldig Forbavselse.

„Fem og tredive tusend, sex hundrede og syv og halvfemsindestyve Kroner og ni og halvfjerdsindestyve Ore!“ svarede Niels Uglerup med Vægt. „Saa fortalte jeg jo min Husbond, hvordan det var gaaet til, og sagde ham, at skulde han sopstere, saa skulde han anderledes se Opvagterne paa Fingrene, og det gav han mig Ret i, og han græd af Rørelse og tog mig om Halsen og sagde mange pæne Ord til mig.

„Nu kan jeg klare de værste Bexler,“ siger han, „nu er jeg ovenpaa!“

„Ja, hvad Bexlerne anbelanger,“ siger jeg, „saa skal De aldrig tænke paa dem — (her fordybede Talerens Haand sig til Albuen i Frakkens indre Brystlomme og halede en indbildt Tegnebog frem) — for her er de alle sammen, jeg har indløst dem hver en.“

Dermed rakte jeg ham dem, og da han havde set, at de var der alle sammen, bliver han li'som et galt Menneske og tager Pistolen og kycler den ud igjennem Binduet.

„Fanden skulde skide sig nu!“ siger han.

Men det var nu egentlig mærkeligt med den Pistol“, vedblev Niels Uglerup med et stift Blik paa et Billede, der hang paa Gæstestuens Væg, „den fløj lige ned i Hovedet paa en Polletibetjent, saa han faldt om paa Gaden, og Skuddet gik af, og Ruglen for igjennem Binduet paa en Slagterbutik og slog Benet over paa en Grævlingehund, der lige havde stjaalet en Pølse fra Disken. Og da de samlede

Polletibetjenten op, og han kom til sig selv igjen, be- kjendte han, at han for et Aar siden havde slaet en Pige ihjel, som han havde været Kjæreste med. Saa hvis Pistolen ikke var bleven kastet, saa var den Hi- storie kanske aldrig bleven opdaget, og Polletibetjenten havde gaaet fri for Slaveriet. Men nu var han jo ør i Hovedet af Slaget og saa fo'r Tilstaaelsen ham ud af Munden."

"Ja, Skæbnens Veje er undertiden mærkelige," sagde jeg. "Men jeg kan dog ikke glemme igjen den Masse Penge, De havde faaet skrabet sammen. Hvor mange var det nu, De sagde?"

"Syv og tredive tusend, otte hundrede og sex og syrrethve Kroner og ni og halv- tredsindesthve Ore," svarede Niels Uglerup med stor Sikkerhed. "Jeg husker lige saa tydelig Summen, som om det var i Dag, jeg havde talt den op, saa det er reelt nok . . . Nej, men da saa min Husbond har smidt Pistolen ud af Vinduet, tager han mig ved Haanden og trækker mig med sig i en flyvendes Fart ind i Sovestammeret, hvor Madammen laa i Sengen og var syg, og Datteren sad og holdt hende i Haan- den og saa forfærdelig flejn ud i Humøret. Og henne ved Døren ud til Køkkenet stod den gamle Tante, som var der i Huset, og hun saa nu heller ikke saa lystelig ud."

Da vi kom ind i saadan en Fart, troede de jo, der var sket en hel Ulykke, men han fortæller dem jo, hvad der var sket, og saa skulde De have set! Farer

ikke baade Tanten og Tomsfruen mig lige luft om Halsen, som de var gale, og kysser og klapper mig, saa det var en Gru! Jeg vil være en Kamel alle mine Dage, om jeg ikke fældede Taarer ved det, saa rørt var jeg. Naa, fort at fortælle, jeg fatter mig da, det bedste jeg kan, og saa siger jeg til Datteren:

„Hør nu, Tomsfru," siger jeg til hende, „er det sandt, at De elsker Greven, som kommer og drifter Champagne hos os? For jeg vil nu sige Dem," siger jeg, „at jeg elsker Dem ogsaa, og vel har jeg frelst Deres Fader fra Bankerutten," siger jeg, „men elsker De Greven," siger jeg, „saa skal De have ham . . . det skal jeg være Mand for!"

„Desværre," siger Madammen, „min Datter har betroet mig i dette Øjeblik, at hun elsker ham rent rasendes Og De ved jo nok, Uglerup," siger hun, „at det nytter ikke noget at stride mod sit eget Hjærte."

„Sige meget derom," siger min Husbond, „elsker De min Datter, saa skal der min Sæl ingen anden have hende end De."

„Snak om en Ting!" siger jeg. „Tror De kanske, jeg vil have et Kvindfolk, som bærer en anden i sit Hjærte? Ikke for aldrig det! Altsaa, Tomsfru, elsker De Greven?" siger jeg til hende, for jeg vilde dog nok have rigtig Klaring paa Tingen.

Hun trykkede sig jo noget ved at komme ud med Sproget, men endelig kom det dog ud, at det havde

sin Rigtighed alt sammen, som Moderen sagde, og at hun ikke kunde leve Greven foruden.

„Saa skal De ogsaa faa ham," siger jeg, og hun fløj mig igjen om Halsen og kysede mig mange Gange.

Naa, hvad jeg har at gjøre, jeg giver mig strax paa Vej til Grevens Bolig. Han boede den Gang paa Hotel „Fingaro" . . . det er den fineste Bæ-
værtning i hele Byen, forstaar De. Nej, han var ikke hjemme.

Hvad jeg har at gjøre, jeg styrer lige hen til Skomager Taspersen, for jeg vidste nok hvor Ræven havde sin Gang; Taspersen havde en nyselig Datter, og hende havde Greven i den sidste Tid lagt sig svært efter. Han var jo noget flygtig af sig.

Det var meget rigtig alt sammen; jeg traf baade Greven, Taspersen og Skomagerkonen i Dagligstuen, og Greven havde lige faaet Maal af et Par lakerede Støvler til 35 Rigsdaler. Tomsfruen var derimod ikke der inde. Skomagerkonen saa lidt surt til mig, men jeg gaar lige til Sagen og siger:

„Jeg maa tale med Dem under fire Djne, Greve!"

„Er det saa geheimligt?" siger han saadan paa sit Tykke.

„Ja wohl!" siger jeg, og han tridser da af med mig.

„Hvad er Deres Hensigter med vores Tomsfru, Greve?" siger jeg, da han havde budt Farvel, og vi var komne ud paa Gaden.

„Hvad?“ siger han og ser paa mig, som om han vilde æde mig.

„Ja,“ siger jeg, „disse Diktedarier nyttter ikke noget, saadan og saadan staar det til,“ siger jeg, „og hvis De ikke vil gifte hende, saa vil jeg bare bede Dem om at asserere Deres Arme og Ben snarest mulig og Deres Kallun med . . . hvisommenstid De ellers har nogle Arvinger, De vil se til gode. For jeg splitter Dem, Dænneme, ad, det vil jeg sige Dem uden Fornærmelse!“

Saa tog han jo mod Kansun, forstaar De, og jeg listede ham hjem til vort og fik det bragt i Rigtighed alt sammen. Der blev løst Kongebrev, og Brylluppet stod otte Dage efter. Se, saadan endte den Historie,“ sluttede Niels Uglerup og tømte Resten af sit Øl. Han lettede paa sig, prøvede Træbenets Styrke og blev pludselig staaende med opspilede Øjne og Blikket ufravendt fæstet paa en Nisfesfigur, som i et Rum i Skjænken sad over Skævs over en lille Tønde med et Glas i Haanden.

„Hva' . . . hva' er det!“ udbrød han i en halv-dæmpet Tone, der ikke var langt fra at forraade en en vis Ængstelse.

„Det? Det er jo en Zulenisse, som rider paa et Anker Gammel=Øl.“

„Er han levendes?“

„Snak, Niels Uglerup; det er jo kun en død Figur. Eller har De maaske nogen Sinde set en levende Nisse?“

„Set en levende Nisse! Ja, det kan De dristig bande paa, hvisommestid De ellers har Øyst til det! Jeg har set mere til det Trolldøj, end jeg skjøtter om.“

„En halv Bajer til, Niels Uglerup?“

„Tak, som byder,“ svarede Niels og satte sig atter til rette paa Stolen. „Ja, ser De nu vel,“ vedblev han, da Opvarteren paa ny havde sat en Flaske Øl foran ham, „disse Nisser er slet ikke skønne at have med at gjøre, sær naar en kommer for Skade at fornærme dem. Det var en Aften, jeg kom gaaende over Villerup Mose og skulde spille til Regestue i Klovmark Mølle . . . Hvad! har De ikke hørt mig spille Fiol? Jo, den trakterer jeg nu saa brølendes fint; jeg kan saa den til at skrige som en Gris, gø som en Hund og snurre som en Brems . . . det er ikke mulig for et almindeligt Menneske at høre Forskjel. Som jeg nu allerbedst gaar, bliver begge mine Træsto siddende fast i Mosen . . .“

„Er det længe siden Niels Uglerup?“

„Længe siden! Nej, det er saa Pas ved fire Aar nu til Efteraaret . . .“

„Gaar De da med Træsto paa Deres Træben?“

„Hæ! Gaar med Træsto . . . Har De kanske nogen Tidsens set en gaa med Træsto paa et Træben?“

„Nej.“

„Naa, ja jeg har heller ikke . . . jeg havde naturligvis mit rigtige Ben den Gang, forstaar sig . . . Naa, Træstoene bliver altsaa stikkende i Pladderet, og jeg var som groet fast i Jorden. Lige med det samme

staar der en Pusling med langt graat Skjæg og Toplue paa Hovedet og siger nok saa kvinkt til mig: „God Aften, Niels Uglerup,“ siger han, „saadan og saadan er det,“ siger han, „vi har Gilde hos os i Nat, og vi vil have dig til at spille for os.“ — „Jeg vil spille jer Fanden, vil jeg,“ siger jeg til ham, „jeg er bestilt til at komme til Klovmark Mølle og spille til Regestue.“ For jeg vidste jo ikke, hvad Karl jeg havde for mig, ellers skulde jeg nok have hystet min Mund. Men han vilde ikke lade mig slippe, og saa til sidst tager jeg da og giver ham en Senkeduse, saa Luen rhyger af ham langt ud i Mosen. Han bag efter den og raaber, at det skulde jeg saa betalt, saa jeg aldrig skulde glemme det, og sandt var det i alle Maader, hvad han lovede mig, for saadan som det gik mig siden efter, det glemmer jeg aldrig i mine Dage.“

Her tog Niels Uglerup sig et forsvarligt Drag af Olglasset, fæstede sit Øje stift paa Glassten foran sig og vedblev derpaa:

„Hvor Puslingen blev af, ved jeg ikke, for i det samme fik jeg Held til at saa Træskoene op af Bladderet, og afsted drog jeg da til Klovmark Mølle. Her spillede jeg saa til Uhytighed til Kloffen to og gav mig saa hjem efter igjen. Naa, da jeg saa kommer ud paa Billerup Mose, ligger der lige saa livagtig et Hus foran mig, som jeg aldrig tilform havde set. Jeg stejler jo noget over dette her og tænker, om jeg vel skulde have gaact vildt, saa lige med det samme

smækker Døren op paa vid Gab, og med det samme begynder mine Træsko at danse ind i Stuen, saa det dundrede efter i Gulvet. Det vil sige, jeg stak jo i Træskoene, forstaar De, og jeg maatte danse, enten saa jeg vilde eller ej; det hjalp ikke, hvor meget jeg strittede imod, danse maatte jeg.

„Dette her hænger aldrig rigtig sammen,“ tænkte jeg, og det gjorde det nu heller ikke, for med det samme mylrer det med Nisser rundt om mig, og flere og flere kom der ned ad en Trappe, som førte op til Loftet. Der stod en graa Grinebider foran mig med en Flaske Brændevin og et Glas i Haanden, og han grinte og skjænkede og drak og grinte og skjænkede og drak.

„Skaal, Niels Uglerup!“ sagde han og grinte og drak.

„Ja, jeg skal skaale dig,“ sagde jeg, for da jeg mærkede, der var ingen Raad til at holde mine Ben stille, var jeg jo bleven knusende gal. Og saa gav jeg mig til at spille en Dans, jeg lærte af min Gammel-fa'er . . . saa skulde De have set Nisserne! De sprang omkring, som de var blevene rent struptaavelige, de hujede og hvinede, tog hinanden i Hænderne og snurrede rundt som en Top, og henne i en Krog af Stuen stod en af dem paa Hovedet, strakte alle fire fra sig og vrælede, som om han havde en Kniv i Halsen. Da det havde varet en Stund, begyndte han med Flasken at skrig: „Hold op, Niels Uglerup, hold op!“ — „Nej Tak, bitte Folkens,“ tænkte

jeg, „skal jeg danse for jer, saa skal I, Ratten kanøfle mig, gjøre mig Selstab!“ Og jeg spillede løs, det bedste jeg havde lært, og de dansede, hoppede og streg, saa det rungede efter, og jeg dansede med, fordi jeg var nødt til det. De forbandede Træsko var jo ikke til at sthre.

Naa, efterhaanden blev jeg jo træt af den megen Hoppen, og Nisserne da med, kan jeg tro. Han, der stod og drejede rundt paa Hovedet henne i Krogen, var bleven helt figolet i Ansigtet og strakte Tungen en halv Alen ud af Munden. Jeg vidste ingen levende Raad for, hvad jeg skulde fange an, men til sidst fik jeg en Tanke: jeg lod Fiolen gale som en Hane. Første Gang, den galede, gav det et Sæt i alle Nisserne, anden Gang gav de et forfærdeligt Bræl op, men da jeg lod den gale tredje Gang, gav det et Skrald, som om hele Verden skulde forgaa, og med det samme var Huset og Nisserne borte, og jeg stod midt ude paa Mosen med Benene i Tørveælte til Røerne og dryppende vaad af Sved.“

„Det var en mærkelig Historie, Niels Uglerup,“ sagde jeg, da han tav og skyllede Resten af sit Øl ned i Halsen. „Er de nu ogsaa vis paa, at den er sand?“

„Sand!“ gjentog Niels og rejste sig, „ja, hvis den ikke er pur Sandhed fra Ende til anden, saa . . .“

„Ja, men Historien om Benet? Den fik jeg ikke.“

„Hvad for et Ben?“

„Det Ben, De mistede, naturligvis!“

„Mistede! Jeg har aldrig mistet noget Ben.“

„Nej, hør nu, Niels Uglerup! Vil De da paastaa, at De har to Ben ligesom jeg?“

„To Ben! Vorherre bevare min Mund fra at lyve! . . . Nej, men ser De, jeg blev født enbenet, deri ligger det.“

Dermed bød Niels mig Farvel, og før jeg var kommen mig efter den Forbavselse, hans sidste Oplysning havde fyldt mig med, havde han forladt Gæstestuen og lukket Døren i efter sig.

Da jeg om Aftenen fjørte hjem fra Byen, kom en Vogn rullende i fuld Fart uden om min Befordring. Bag i denne Vogn laa Niels Uglerup henstrakt paa et Rnippe Halm og raabte Hurra, medens han svang sit Træben over sit Hoved.

Et Slag i Prede.

Mørkningen var netop brudt frem, da Gravers satte sine Træsko til Side og listede sig paa Hosesokkerne langs med Havediget, skjønt Grøften endnu ikke var tør efter den sidste Plaskregn, og han ved hvert Skridt følte, hvorledes Vandet traf ind gjennem Strømperne.

„Der bliver vel Raad til at faa dem tørrede igjen,“ tænkte han; „men det er ellers en nederdrægtig Bløde at gaa i.“

Han listede sig videre, saa forsigtig, som om han gik paa Tyvesokker, hvad han dog ikke gjorde. Inde bag Diget var der i sin Tid plantet nogle Ribs- og Stikkelsbærbuske, hvis vantrevne Udseende bortvejrede enhver Forhaabning om Rødgrød og Stikkelsbærgelø. Vestenvinden havde været for haard ved dem, og Gravers havde tit tænkt paa at lade dem rydde af Vejen, men nu kom de ham vel til Pas, thi de skjulte fuldkommen hans Skikkelse for enhver, der muligvis færdedes inde i Haven. De Blik, han fastede rundt om sig, medens han forsigtig og lydløs skred frem mod et bestemt Hjørne af Havediget, forraadte noksom, at han ikke gjerne vilde ses af nogen.

Hvad vilde Folk vel ogsaa have sagt, om de havde set Gravers, en af Byens rigeste Gaardmænd, liste saadan omkring sin egen Have? At han gif paa Kjærlighedsæventyr maaske? Nu vel, Gravers gif virkelig paa Kjærlighedsæventyr ved denne Lejlighed.

Henne ved det søndre Hjørne havde en Ehrenbust budt Vinden og den skarpe Luft Trods. Den var voxet med en beundringsværdig Egeghldighed for Vinterstorme og Havguser og stod nu saa frodig og oversaaet med sine stærkt duftende Blomster, at det var en Lyst at se. Gravers havde selv lavet en Havebænk, sat den tæt ind til Busten og højtidelig døbt begge med Navnet „Lysthuset“. Nu tror man maaske, at han steg over Diget og søgte Tilflugt der? Nej, intet mindre end det; han lagde sig tvært imod udenfor paa Digets Skraaning, og der vil vi lade ham ligge i Fred.

Inde i Haven kom samtidig dermed en ungdommelig Pigeskikkelse ilskomt gaaende hen imod „Lysthuset“. Da hun kom nær til Ehrenbusten, standsede hun et Øjeblik for at se sig om, derpaa skyndte hun sig hen til Bænken og blev ikke i mindste Maade overrasket ved at blive opfanget af to Arme, og at der trykledes et Kys paa hendes Mund. Lyden af Kysset naaede ud til Gravers, som vred sig derved og udstødte en halv kvast Grønten.

„Tys, Sorgen! Hørte du ikke noget?“

„Nej, jeg hørte intet . . . Du skal ikke være ræd,

Else; der er ingen, som tror, at der er noget mellem os to."

"Ja, det er ikke at stole paa," sagde Else halv spøgende, "for du ser alt for meget paa mig, naar der er andre til Stede; det maa du vænne dig af med . . . Det var ellers ikke det, jeg vilde sige dig, Sorgen; du maa ikke tro, jeg kommer saa glad til dig i Aften."

"Hvad er det da, Else?"

"Det er det, at jeg tror, Fader er i Tanke om at gifte mig bort. I Dag tidlig begyndte han at prate om Lars Siversens Bolle, som jo har faaet en svær Arv efter sin Fader, og knap efter Middag var han et Par Timer der henne."

"Aa, det bethyder vel intet," sagde Sorgen, der med et havde faaet en Fornemmelse, som om Hjærtet sad ham oppe i Halsen og trykkede ham.

"Det tror jeg dog, det gjør," svarede Else be-
drøvet.

Karlen blev slaaet af hendes Tone og udbrød med en pludselig Skræk:

"Din Fader har da vel ikke talt til dig om det, Else?"

"Jo, han har; jeg kan jo lige saa godt sige dig det nu som siden . . . Han sagde, at han og Bolle var enige, og at han havde bestemt Brylluppet til efter Høst . . . Men, Sorgen dog, hvorfor støder du mig fra dig!"

„Bliv kun ved og brød dig ikke om mig . . . Saa sagde du vel, at det var alt saa meget godt?“

Den unge Pige svarede ikke; hun sad og kæmpe-
pede mod Taarerne, som vilde trænge sig frem. Endelig gav hun tabt og brast i en sagte Graad, der bragte Karlens skinske Brede til at dunste bort som Dug for Solen. Han trak hende igjen hen til sig og lagde hendes Hoved op til sit Bryst, medens han søgte at trøste og berolige hende.

„Græd nu ikke saa meget, bitte Else,“ hviskede han. „Det kan jo alt sammen blive godt endnu . . . Din Fa'er vil vist ikke tvinge dig imod din Vilje, og din Gammelfa'er*) kan du lide paa . . . Hvad svarede du din Fa'er?“

„Jeg var saa ræd, jeg turde ikke sige noget. Men det skal du vide, Sorgen, jeg slipper dig aldrig, om saa mine Dage bliver nok saa onde . . . Ja, Gammelfa'er vil staa mig bi, det han kan. Skal vi ikke betro os til ham i Morgen, den Dag? Hvad tykkes du, Sorgen?“

„Jo, det er vel bedst, det . . . Ihs, hvad var det?“

„Det er kun Bladene, der rasler,“ sagde Else.

Men det var ikke Bladene, der raslede; det var Gravers, der gryntede bag ved Shrenbussen. Kort efter sneg han sig lige saa lydløs bort, som han var kommen, efterladende de unge i fuld Raadslagning om, hvorledes de bedst skulde bekæmpe den ublide Skæbne,

*) Bedstefader.

der truede dem. Hvis noget Menneske i Byen havde kjendt deres Forhold og hørt dem smedde deres ufskyldige Planer, vilde dette Menneske have holdt dem for to meget store Tosser. Mon den, der kjendte noget til Gravers Madsen og vidste, hvor pengefjær han var, virkelig vilde have fundet det trolig, at han vilde give sit Minde til, at hans Datter og eneste Barn gif hen og giftede sig med hans Tjenestekarl, som ikke ejede stort andet end det, han gif og stod i? Der var næppe nogen anden end Kjærestefolkene, der vilde indlade sig paa at fæste Lid til en saadan Taabelighed. Gravers selv var da allermindst tilbøjelig til at tro det, og Forestillingen om, at nogen i det hele taget kunde tro paa det, kildrede hans Lattermuskler paa en saa uimodstaaelig Maade, at han nær havde forraadt sig for Kjærestefolkene. Nej, Gravers forstod sig for godt paa det, der var Hold i, til at han skulde tage Hensyn til saadan en jammerlig Ting, som benævnes: et ungt Hjertes Kjærlighed. Et ungt Hjertes Brøvl var det! Vilde maaske nogen bestylde ham for, at han havde taget sin Rone af Kjærlighed? Hun havde nu i mange Aar hvilet paa Kirkegaarden, skjønt et „Minde“, indfattet i Glas og Ramme paa Dagligstuens Væg, begyndte med: „Her under hviler de jordiske Rester af Kirstine Jensdatter“, og havde hans Hjærte maaske lidt snyderlig ved hendes Bortgang? Nej, det var jo godt, at hun havde puttet sig, hun, der lige siden Brylluppet havde været saa udsel af Helsen, saa bleg og saa stille. Og havde

hans Hjærte vel noget at gjøre med hans Gjærning, naar han som almægtig Medlem af Fattigkommisjonen sad til Doms over en fattig Kvinde og hendes fem Børn, hvis Forsørger var stukken bort til Amerika, og tildelte hende en ussel Fattigunderstøttelse af en Skjæppe Korn og en Krone maanedlig? Nej, Hjærtet var et Stykke Møbel, han ikke kunde bruge, hverken i Familiesager eller i Fattigkommisjonen.

Anstillende opbyggelige Betragtninger i saa Henseende, vandrede Gravers, efter at han igjen havde faaet sine Træsko paa, rundt om Ladebygningen og ind i Løen. Nu, da han havde faaet Visshed om, at Karlen spillede Kjæreste med hans Datter, skulde han snart sætte en Stopper for den Handel. Henne paa Ladeporten var der udsprendt to Kalveskind; dem tog han forsigtig ned, rullede dem sammen og gif med dem ind gjennem Huggehuset. Lidt efter kom han tilbage og tog Bejen ind i Stuen.

Næste Morgen sov Gravers længere, end han plejede. Han var ellers i Regelen den første, der var paa Benene; men denne Dag var han til en Forandring den sidste. Da han kom ud i Gaarden, var Sorgen i Færd med at lægge Tøjet paa Hestene, medens Tjenestedrengen trak Band op.

„Du, Per, kan rende ned ved Kjøbmanden med Kalveskindene,” sagde Gravers til Drengen, medens han kiggede op efter Solen. „Men du skal have ti Mark og otte for Stykket, ellers vil jeg holde dem en Stund endnu.“

„Er de inde i Gangen, Husbond?“

„Du ved jo da nok, de er fæstede paa Porten. Jørgen kan hjælpe dig med at tage dem ned.“

„Ja, men de er ikke paa Porten,“ sagde Drengen. „De var der i Aftes, men i Dag tidlig var de henne*.“

„Hvad siger du!“ udbød Gravers og fik i en fart sine Dine ned fra Himlen. „Nej, de er der jo heller ikke mer! Hvor er Kalvestindene blevne af, Jørgen?“

„Kalvestindene?“ gjentog Karlen og vendte sig om. „De sad jo paa Porten i Aftes.“

„Ja, det ved jeg nok; men hvor er de nu?“

„Det kjenner jeg ikke til.“

„Ja, de kan da ikke være rendt hen af sig selv“, sagde Gravers og saa paa Karlen med et Blik, der fik Jørgens Kinder til at rødme. „En maa jo have flyttet dem . . . Det er ikke første Gang, der er blevet noget henne her i Gaarden . . . Tænk dig lidt om, Jørgen; det kunde dog være, du havde flyttet dem og siden glemt det.“

„Er det jer Mening, at I har Misforstaaelse**) til mig?“ spurgte Karlen. „Jeg kan snart ikke skjønne andet, end det er saa.“

„Naa, om saa var?“ svarede Gravers med tirrende Kulde. „Der er blevet Ting henne før, mens du har været i Gaarde.“

*) horte.

**) Mistanke.

Jørgen blev bleg ved den Fornærmelse, der saa uforbeholdent sthygedes ham i Ansigtet; men han betvang endnu sin frembrusende Vrede ved Tanken om, at det var fra Elses Fader, den var kommen, og han sagde derfor med tilkæmpet Ro:

„Der var ingen andre end I, der skulde sige mig det, som I har sagt mig; det kan I være vis paa. Vil I nu komme med og se efter i mit Skab og Skrin; jeg holder ikke af at blive beskyldt med Urette.“

Han trak Hestene ind i Stalden og gik derefter ind gennem Huggehuset til Karlekammeret, efterfulgt af Gravers og Tjenestedrengen, hvilken sidste nok havde Øyst til at se Enden paa den Historie. Hverken Skabet eller Dragkisten var aflukket, og i det Jørgen aabnede begge Gjemmer, sagde han:

„Nu maa I selv se, hvad I kan finde, som tilhører jer.“

„Ryd ud, Per“, befalede Gravers.

Tjenestedrengen saa noget betænkelig om til Karlen; men da denne ikke sagde noget derimod, gav han sig i Færd med at tømme Kisten. Han var næsten naaet ned til dens Bund, da han pludselig raabte ganske forstræffet:

„Her er de!“

„Kom frem med dem!“ raabte Gravers ivrig. „Haa, haa, god! Karl, her fangede vi dig! Nægter du endnu, at du har taget Skindene, saa er Beviserne her!“

Han holdt de sammenrullede Kalveskind op for

Karlen, der et Djeblif var maaløs af Overraskelse og Skræk. Tanken om, at den Bestæmmelse, der var overgaaet ham, muligvis vilde stille en uoverstigelig Skranke mellem ham og Else, gjorde ham modløs og svag.

„Jeg har ikke taget dem,“ sagde han med Anstrængelse. „En anden har lagt dem i mit Skrin, uden at jeg ved noget derom.“

„Med saadanne Historier fanger man Tosser,“ svarede Gravers med hoverende Haan. „Nej, Sagen er klar nok, den trænger ikke til nogen Forklaring. Jeg kunde trække dig op paa Herredskontoret og faa dig dømt for Tyveri, men det kan nu være det samme. Dog maa du ikke tro, at jeg vil have saadan en Karl som du i min Tjeneste. Du forlader Gaarden i denne Stund og lader dit Tøj hente nu knap*!)!“

Med disse Ord forlod han Kammeret tillige med Drengen, efterladende Karlen fortumlet og næsten ude af Stand til at fatte Omfanget af den Ulykke, der havde ramt ham. Han satte sig ned paa Sengekanten, og støttende Hovedet paa sine Hænder begyndte han at overveje sin Stilling. Tanken om, at Else maaske vilde vende sit Hjærte fra ham i den Tro, at han var en simpel Thy, smertede ham mest. De havde kjendt og holdt sig til hinanden, lige siden de gik i Skole sammen, og deres Barndomsvenskab havde efterhaanden udviklet sig til Ungdommens inderlige Kjær-

*) strax.

lighed. For to Aar siden havde han taget Tjeneste i Gaarden; det var da snart kommet til en Forflaring mellem dem, og om end deres Kjærlighed saa temmelig haabløs ud, da de begge vel indsaa, at Gravers ikke vilde billige den, saa havde den dog gjort dem uendelig lykkelige. Nu var det altsaa forbi; nu maatte han forlade Gaarden, vancæret og beskæmmet for hele Verden! Og ved den Tanke sprang han op og gik med Hestighed frem og tilbage i Kammeret. Vidste han blot, hvem der havde spillet ham den Streg og lagt Kalveskindene i hans Kiste! Han skulde knuse hver Ben i denne Slynge's Krop. Men han havde ingen Tanke om, hvem der havde gjort det. Drengen var ikke Ophavsmanden, det var han vis paa.

„Ja, ja,“ sagde han ved sig selv, medens han pakkede sit Tøj sammen, „det skal nok blive opklaret en Gang i Tiden, og da bliver det min Tur at snakke med.“

Kort efter var han rejsefærdig, og efter at han en Stund forgjæves havde ventet paa, at Else skulde lade et Glimt se af sig, forlod han Gaarden og tog Vejen til Bringholt, en Herregaard i Nabolaget, hvor han før havde tjent. Han var temmelig vis paa, at han nok kunde faa Tjeneste der igjen.

Gravers var helt godt til Pas den Dag. Hvad brød han sig vel om, at Else gik stille og bleg om i Huset og havde Møje med at skjule sine Taarer? Hvad brød Lægen sig vel om, at Patienten vrider sig af Smerte under hans Kniv? Naar Operationen

lykkes, hvad gjør det saa til Sagen, at Patienten hylser? Det klarede sig nok alt sammen, naar Else først var bleven Volles Kone. Gravers vidste helt vel, at hun havde været ovre at klage sin Nød for sin Gammelfader, og for at modvirke det Indtryk, som hendes Ord og Taarer maaske havde gjort paa den gamle, afslagde han ham et Besøg om Eftermiddagen. Elses Morfader boede i et lille Hus i Nærheden af Gaarden, og da han endnu sad inde med en Formue paa henved fem Tusend Daler, holdt Gravers det for klogest at tage et vist Hensyn til ham. Svigerfaderen var en endnu rørig gammel Mand af Middelstørrelse; hans livlige graa Dine, der overstyggedes af Djenbrunnenes lange Haar, vidnede om, at hans Aandskræfter endnu var usvækkede.

„J har vel hørt, hvorledes det er gaaet til henne ved os?“

„Ja, aa ja, jeg har hørt det,“ svarede den gamle.

„Ja, hvem skulde have troet det om Sorgen, saa skikkelig han ser ud!“

„Na nej, det var der ingen, der skulde tro.“

Gravers følte sig generet af den tørre Tone, hvori den gamle svarede ham, og ledte Talen hen paa det paatænkte Giftermaal mellem Else og Volle Siversen. Han gjorde Svigerfaderen opmærksom paa, hvor fordelagtig dette Parti vilde være i enhver Henseende, og gik til sidst:

„Nu paa Søndag har jeg tænkt, at der skulde

holdes Sa-Gilde. I vil vel nok komme over og tage Del deri?"

"Det gjør jeg næppe," svarede den gamle, "for jeg tænker ikke, der bliver noget af."

"Jo, jo, gjør der det!"

"Ja, skal jeg have Lov til at sige et Ord med, saa bliver der da intet af, og det faar jeg vel Lov til som Elses Morfader. Else var hos mig for en Stund siden og fortalte mig, at hun og Sorgen var gode Venner, og efter hvad jeg kunde skjønne, tager hun ikke Bolle med sin gode Vilje."

"Na, det Brøvl har intet at bethde," sagde Gravers henkastende. "I vil da ikke have, at jeg skal give Else til en Stodder og Tyveknegt?"

"Ja, Tyveknekten kan vi nu godt tie stille med," svarede den gamle. "Der er blot det at snakke om, at jeg ikke vil give mit Minde til, at Else bliver uligelig."

"Men heldigvis behøver jeg ikke jert Minde," udbrod Gravers, som tabte Taalmodigheden. "Hvad jeg bestemmer i den Sag, er det afgjørende."

"Ja, ja, vi faar jo at se," sagde Svigerfaderen og saa stift paa ham. "Har du ellers noget Bud med til Sorgen, for det kunde hænde, at jeg traf ham i Aften. Jeg har bestemt mig til at gaa over til Jens Gregersen i Vilstrup ved Aftentid."

"Ser I Sorgen, saa kan I sige ham, at jeg skal slaa Arme og Ben sønder paa ham, hvis han kommer til mig tiere!" raabte Gravers og for ud af Døren.

Hans gode Humør var aldeles gaaet tabt, og de Ønster, han udtalte over Svigerfaderen, medens han gik tilbage til Gaarden, var alt andet en fristelige. Hvad mente den gamle med sit Spørgsmaal? Havde han maaske Mistanke om, hvorledes Sagen med Tyveriet egentlig forholdt sig? Og var det derom, han vilde tale med Borgen? Disse Spørgsmaal paa-trængte sig ham og gjorde ham urolig.

Det havde været et smukt Sommervejr hele Dagen; men hen ad Aften begyndte der at optaarne sig mørke, underlig formede Skygger ude over Altitterne i Nordvest. Gravers, der stod uden for Gaarden, lagde Mærke dertil og forudsaa, at en Havguse var i Anmarsch. Den kom ham ikke ret til Pas ved denne Lejlighed, thi han havde i al Stilhed holdt Øje med Svigerfaderens Dør for at se, om den gamle virkelig vilde give sig paa Vej til Bilstrup. Naar Havgusen først havde indfundet sig, vilde det være forbi med hans Spejden, da han ikke vilde kunne se Huset gennem den tætte Taage. Men Havgusen tog intet Hensyn til Gravers og hans Ønster, efter en halv Times Forløb væltede den sine første graa Bølger hen over Egnen, og snart var alt indhyllet i dens tætte, klamme Slør.

Gravers gik da et Sving hen ad Markstien, der førte til Bilstrup, og da han vendte tilbage, kom Svigerfaderens Skikkelse dukkende frem af Taagen.

„Giver I jer nu paa Vej?“ spurgte Gravers.

„Ja, aa ja.“

„Er det virkelig jer Møning at tale med Sorgen?“

„Ja, ja. er det saa.“

„Hvad er det da egentlig, I vil sige ham?“
spurgte Gravers utaalmodig.

„Na, jeg vil sige ham, at han ikke skal tage sig det saa nær, hvad der er hændet i Dag. Det bliver nok godt imellem ham og dig igjen.“

„I glemmer, at han er en Thy!“ udbød Gravers heftig.

„Ja, lad nu heller den Thyefnak være forbi,“ svarede den gamle, „for det er der ingen Sammenhæng i, ved du nok. Jeg var inde i Huggehuset med en Dre i Aftes, og hvorvel det var mørkt, saa jeg dog nok, at du gik ind i Kammeret med Skindene, og jeg hørte, at du lagde dem i Skrinet. Se saa, nu ved du det, bitte Gravers . . . Og hvad Else angaar, da skal hun aldrig tvinges mod sin Vilje; hun skal ikke blive saa ulykkelig, som hendes Moder var. Jeg fik for jilde rigtig Kjendskab til dig, ellers havde du aldrig faaet min Datter til Kvinde, det kan du stole paa!“

Den gamle talte heftig og bestemt og brød sig ikke om, at Svigersønnen blev blodrød af Forbitrelse. Da han tav, sagde Gravers:

„Det er skjønne Ting, en faar at høre af jer! Var I ikke den, I er, skulde jeg stoppe Munden paa jer, saa I skulde fornemme det længe derefter!“

„Der hører kanske mere til, end du tror,“ svarede den gamle. „Jeg lader mig ikke skræmme som et

Barn, og det er ikke mig, der kommer til at trække det korte Straa. Bliver du ved din Mening at tvinge Else, saa skal, saa sandt jeg staar her, Folk ogsaa saa at vide, hvad Skyngel du er!"

Han havde næppe udtalt, før han fik et Slag, der bragte ham til at styrte baglængs til Jorden. Gravers stod foran ham med knyttede Hænder og udspilede Næsebor, ventende paa, at han skulde rejse sig igjen; men den gamle blev liggende stille og ubevægelig. Svigersønnens Raseri forsvandt med et og gav Plads for en isnende Rædsel; han bøjede sig ned over den faldne og løftede ham op. Han saa da, at en mørk Blodstrøm langsomt piblede frem fra Baghovedet, og en blodbestænket Sten, der laa ved Siden af Stien, viste ham, hvorledes Ulykken maatte være sket. Han lagde sin Haand paa den gamles Bryst og sit Øre til hans Mund; men han fornam hverken hans Hjerteslag eller Aandedræt, og skjælvende over hele sit Legeme lagde han atter den gamle ned. Han kunde jo ikke tage fejl af hans Ubevægelighed; det var Døden, og han var den, som var Uarsagen dertil. Han saa sig om med et skyn Blik, bange for, at hans Gjerning havde haft et Vidne, derpaa skyndte han sig bort fra Stedet og hjem til Gaarden. Tjenestedrengen saa halv forstræffet op paa ham, da han traadte ind i Stalden og gav sig til at syse ved Hestene, og Gravers for sammen ved hans Blik. Stod der ikke en Mistanke at læse deri? Havde Drengen maaste beluret ham, og vidste han, hvad der var sket?

Han gik bort fra Stalden og ind i Stuen, hvor Else sad ved Vinduet med Sytøjet hvilende i sit Skjød.

Hun vendte sig om imod ham, og næppe havde hun faaet Øje paa hans aftegraa og forstørrede Ansigt, før hun forfækket for op og spurgte:

„Min Gud, hvad er der hændet, Fader?“

„Hvad der er hændet?“ gjentog han, og den isnende Rædsel gik atter igjennem ham. „Intet, saa vidt jeg ved. Hvorfor spørger du derom?“

„Saa er du syg, Fader,“ sagde Else urolig, i det hun traadte hen til ham. „Kom, lad mig hjælpe dig ind i din Seng. Jo, du maa lægge dig lidt paa Sengen,“ vedblev hun, da han rystede paa Hovedet, „jeg kan jo se, du er helt syg.“

Han fulgte viljeløs med hende ind i hans Sovestue, og efter at hun havde lavet Sengen til rette, stødte hun sig ud for at tillave ham en Kop Te. Hun havde mærket, at han gøs som i Feber, og mente, at en Kop varm Te vilde gjøre ham godt. Da hun havde lukket Døren efter sig, gik Gravers hen til Spejlet, der hang paa Væggen, og han gøs uvilkaarlig tilbage ved Synet af det graa, rædselsfulde Ansigt, der stirrede ham i Møde fra Glasset. Det mindede ham om det døde Ansigt der ude i Taagen.

Han lagde sig hen paa Sengen, og kort efter kom Else tilbage med Teen, men han umagede sig forgjæves for at nyde noget af den.

„Maa jeg ikke lade gaa Bud efter Doktoren?“ spurgte Else, medens hun ængstelig bøjede sig over

ham og lyttede til hans besværlige, uregelmæssige Aandedrag.

„Nej, nej,“ svarede han, „det har intet at bethde.“

Hun trak en Stol hen ved Siden af Sengen og satte sig hos ham, og hun tog en af hans kolde Hænder og varmede den mellem sine. Trykket af de bløde Hænder gjorde ham forunderlig godt; det var, som om det bragte lidt Ro til Beje i hans stormende Tanker. Han saa, hvorledes hun sad og betragtede ham med en kjærlig Bekymring, der varmede op i ham og bragte Strænge i hans Indre, om hvis Tilværelse han hidtil havde været uvidende, til at vibrere. Hun holdt dog altsaa af ham endnu, skjønt han havde været haard og ufjærlig imod hende. Han lukkede Øjnene, og atter vandrede hans Tanker ud i Taagen til det blege og ubevægelige Ansigt. Mon Riget allerede var fundet? Stien over Marken var temmelig befærdet, og det var næppe rimeligt, at det længe forblev uopdaget. Man har maaske allerede det døde Regeme hjem til Huset og talte imens om, hvorledes Ulykken var sket. „Han er falden og har slaaet sig ihjel paa Stenen.“ — „Eller myrdet.“ — „Hvem skulde have gjort det? Der er jo ikke røbet en Skilling fra ham.“ — Nej, han er død ved et Ulykkes-tilfælde.“ — Saaledes vil de tale med hverandre, saa vilde de skikke Bud efter Gravers. Gravers var syg, han kom lige op af Sengen; hvem vilde fatte Mistanke til ham, fordi hans Ansigt var blegt som den dødes? Nej, den gamle vilde blive begravet, og Sa-

gen gaa i Glemme om fjorten Dage. Men hvad hjælp saa det? Vilde han nogen Sinde blive den Byrde kvit, der laa centnertung og knugende paa hans Bryst? Hvad hjælp ham vel nu hans Rigdom og Overflod, naar han tidlig og sildt skulde pines, som han pintes nu! Ak, gid han kunde kalde den gamle til Live igjen, gid han kunde lade sket være usket; han vilde gjerne give alt, hvad han ejede, for at saa dette Onske opfyldt.

Der blev kaldt paa Else ude fra; hun slap hans Haand og listede sig sagte ud af Stuen. Hun troede altsaa, at han sov. Ja, hvem der kunde sove og vaagne op med den Bevidsthed, at det alt kun havde været en uhyggelig Drøm! Men det var ingen Drøm, det var den forfærdelige Virkelighed, og ingen . . . ingen kunde raade Bod derpaa, ingen . . . uden Gud.

Hvor kom Tanken om Gud fra? Han havde jo ikke tænkt paa Gud i mange Tider. Kunde han nu komme til ham i Nødens Stund, da han havde den gamle Mand's Blod paa sine Hænder? Men han dræbte ham jo ikke med Forsæt; det havde jo aldrig været hans Hensigt at skade ham, og den gamle havde gjort ham rasende og ude af sig selv med sine bitre Ord. Men var der da ingen Sandhed i dem, havde han da ikke hele sit Liv været et haardhjærtet og egenkærligt Menneske, der ikke havde brudt sig om andet end om sig selv og om Penge? Jo . . . jo . . . og atter jo, den gamle Mand havde haft Ret . . . men

nu var det jo for sild, at han indsaa det; ingen . . . ingen kunde hjælpe ham, ingen . . . uden Gud!

Han for pludselig op og saa sig forvirret om; der var nogen, som havde rørt ved hans Skulder. Han saa, at der var Lys i Værelset, og at det var Else, som bøjede sig over ham. Da Lyset stod bag ved hende, kunde han ikke se hendes Ansigt; men han følte, hvorledes hendes Taarer en for en faldt ned paa hans Pande. Han forsøgte at spørge hende, hvorfor hun græd, da lagde hun i det samme sine Arme om hans Hals og hvistede hulkende:

„Aa, Fader, du sov vist, men jeg kan ikke lade dig bære din tunge Byrde . . . Gammelfa'er er ikke død . . . han er kommen hjem for længe siden og har det nu godt nok . . . Du gjorde det jo ikke med Vilje, Fader? Gjorde du vel? . . . Nej, jeg ved, du gjorde det ikke med Vilje . . . det siger Gammelfa'er ogsaa . . . Du stakkels, stakkels Fader, hvor maa du dog ikke have lidt . . .“

Hun for pludselig angstfuld sammen og vilde bøje sig til Siden, for at Lyset kunde falde paa hans Ansigt; men Faderen holdt fast paa hende og trykkede sit Ansigt ind til hende, medens hans Legeme skælvede som i Feber. Den stærke, kraftige Mand græd som et Barn ved sin Datters Bryst.

Bed Aftens Tid havde Tørgen været paa Vej over til Gaarden med det lønlige Haab, at Else muligvis vilde give Møde ved Shrenbusten, og det var ham, der havde fundet den gamle liggende afmægtig paa Stien. Det lykkedes ham snart at faa den saarede bragt til Bevidsthed, og efter at den gamle havde summet sig lidt, havde han Kræfter nok til ved Tørgens Hjælp at vinde hjem til sit Hus. Han sendte nu Tørgen over til Gaarden efter Else, som fik bragt Bedstefaderen til Sengs og forbundet Saaret, der viste sig ikke at være af nogen farlig Bestaffenhed. Efter at hun og den gamle havde haft en lang og hemmelig Samtale med hinanden, bad hun Tørgen om at blive i Huset og vendte selv hurtig tilbage til Gaarden. Efter en Times Forløb kom hun igjen og havde sin Fader med sig. Tørgen og Else maatte holde hinanden med Selskab, medens de to ældre talte sammen; men vi vil just ikke derfor paastaa, at Tiden faldt dem overdreven lang. De søgte lidt forstræffet bort fra hinanden, da Gravers aabnede Døren ind til Sovestammeret og vinkede til dem, at de skulde træde ind. Den gamle sad oprejst i Sengen og saa nok saa fornøjet og kvik ud.

„Gravers har paalagt mig at sige jer,” sagde han „at da han har opdaget, at I har spillet Kjærestefolk bag hans Ryg, saa skal I nu til Straf derfor gjøre jer rede til at blive — Mand og Kone.“

Else udstødte et Skrig af Glæde og for Faderen om Halsen.

„Er det sandt, Fader?“ raabte hun.

„Ja ja, er det det,“ svarede Gravers.

„Men . . . Halvestfindene?“ stammede Tørgen lidt forknøjt.

„Na, din Tosse, kan du da ikke forstaa, at jeg havde nogle Narrestreger for med dig,“ sagde Gravers.

„Spillede du mig et Puds med Else, saa havde jeg vel Lov til at spille dig et til Gjengjæld!“

Det var i sin Orden, mente Tørgen, og hans ærlige Ansigt straaede af Lykke, medens han af pure Taknemlighed søgte at knuse en af Gravers' Hænder mellem begge sine.

Folk havde i den følgende Tid ondt ved at forstaa, hvad der gik af Gravers. For det første tog han en fattig Tjenestefarl til Svigersøn, og for det andet var paa en Gang den forrige haarde, pengefjære Gravers næsten sporløst forsvunden og en hjælpsom, medgjørkelig Gravers kommen i hans Sted. Det var virkelig kun med Nød og næppe, at man nu kunde bruge ham i Fattigkommisjonen, og man var nær ved at bestynde ham for, at han ruinerede Sognet ved sin Villighed til at bevilge de fattige Understøttelse. Han maatte da vel betænke, at de fattige ikke skulde leve som . . . som Herremænd!

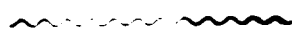
Endnu mange Aar efter de her fortalte Begivenheder kunde en og anden falde paa at sige:

„Seg kan ellers ikke vide, hvad der hjalp Gravers til at blive den skønne*) Mand, han nu er.“

*) rare.

So; det, der fra først af hjalp ham dertil, var
saamænd ene og alene et Slag i Bredde, og mangen
Gang sagde han sig selv, at den, der mægter at vende
ondt til godt, selv har været ved hans Side og støttet
hans Haand i Bredens Stund.

Skytten paa Svam.

Regn- og Rustvejr var det hin Efteraarsaften, da Herremanden paa Hvam, Dffe Galt, red ind over Mosen, der strakte sig hen mellem Skovene om Hvam. Tunge Skyer drev hen over Himlen, og en gjennemtrængende kold Vind kom strygende ind mellem Bakkerne med Støbrejn i Følge. Inde fra Mosen klang Bibernes langtrukne Klageskrig, som om de jamrede over det ublide raa Vejr, der havde afløst den korte Sommer. Oppe paa Bakken nær Mosen, svajede en aspillet Synderkrop frem og tilbage under Galgen, som der var oprejst. Han havde hængt der hele Sommeren igjennem til Forlystelse for Ravn og Krager og til Skræk og Advarsel for alle Røvere og Udgjerningsmænd; nu var der ikke længer Fugls Føde paa ham, den vindtørre Benrad knagede ved hver Svingning, den gjorde under Tværbjælken.

Dffe Galt skjænkede det alt sammen kun liden Opmærksomhed; han kom fra et Besøg hos Preben Munk paa Balstrup, hvor han hele Eftermiddagen havde siddet ved Tærningerne og drukkert om Kap med

Breben, Oluf Daa og Hartvig Nyffe. De to sidste havde han druffet under Bordet, men Breben havde holdt ham Stangen og, hvad der særlig ærgrede Ofse, dertil vundet en skøn Hoben Penge fra ham. Ja, saa jammerligt et Held havde han haft med sig, at han ikke alene drog hjem med tomme Lommer, men oven i Kjøbet paa Bælstrup efterlod sig en Forskrivning paa et hundrede og tredive gode Dobbelt-dalere. Intet Under derfor, at Ofse var gnaven og brummede over Bejret, medens han, svøbt ind i sin tykke Badmelskappe, red hen ad Bejen, der førte ind over en Snip af Mosen. Bejen var sølet og opkjørt, Hesten sank med sin tunge Byrde langt ned i Dyndet og kom kun langsomt frem. Af og til satte Ofse utaalmelig Sporerne i dens Side, og den slog ind i en kort Galop, som den dog snart paa Grund af Bejens-Bestaffenhed og den massive Rytters Thyngde nødtes til at omstifte med en jævn og sindig Fodgang.

„Sad han ikke og grinte over hele Fjæset,“ mumlede Ofse ved sig selv, i det han i Tankerne dvælede ved Spillet, „og jo hidsigere jeg blev paa det, jo mere trak han Flaben om til Dreene . . . Den Ræv! En kan ikke vare sig for ham, endda en ellers ser sig godt for . . . Helvedes skøn Vin var det, men stærkt som den sorte Død . . . Ved det femte Krus plirrede han med Djnene som en Ugle i Maane-skin, og jeg mente, han nu kunde være over det groveste og til Sinds at lægge sig ved Siden af Hartvig og Oluf Daa, men det passede ikke . . . Naa, kanste

han kan faa Held til at lægge sig der ved næste Dimgang . . . Hvad gaar der af hende! Er hun ræd for Spøgelsset der oppe paa Bakken!"

Disse sidste Ord. var henvendte til Hesten, som spidsede Øre og pustede, som om noget ængstede den. Dffe drev den et Slag over Lænden med Bisten, den gav et Sæt fremad, men strax efter stejlede den og blev derpaa staaende stille.

"Hvad er der ved det!" udbrød Dffe og fik Hovedet frem fra Rappehætten. Han saa da, at der stod en lavstammet Mandsskikkelse tæt foran ham, og med det samme følte han, at noget haardt som Enden af en Stok trykkedes ham ind i Sidebenene. "Ha, hvad er det!"

"J maa forholde jer et bitte Korn stille, Naadigherre," sagde Skikkelsen foran ham med en noget hæst og rusten Stemme, "ellers kan jeg ikke svare for noget, for det er min Bøsse, der trykker jer i Siden, og den er løs i Fjedren."

Herremanden trak langsomt Haanden fra Sværdhæftet; han fandt det hensigtsmæssigst at gjøre gode Miner til slet Spil.

"Hvad Vrend har du, siden du opholder mig paa den Maade?" spurgte han gnaven. "Skulde det kanske være Jens Dyre, der ikke selv tør bove sit Skind, men sender mig Bud ved dig? Stræb at gjøre Rede for dig, Natten er kold, og jeg trænger til Hvile efter Dagens Møje."

"Jeg gaar ingen andens Vrende end mit eget,"

svarede den fremmede, „og jeg kjender ikke en Gang, hvem I er. Men jeg er trængt paa alle Sider, og der er inget andet Raad. Stræb at komme af Hesten og hold jer i Ro, at Bøssen ikke skal gjøre en Ulykke paa jer. Den er løs i Fjedren, som jeg sagde jer, og jeg tør ikke give for meget Fir for jer.“

„Sandt for Dyden, saa tag vare paa den!“ sagde Offe Galt med Salvelse. „Halsløs Gjerning har du alt øvet, trods det, at Snyderen der oppe i Galgen burde have advaret dig. Han har nu dinglet der hele Sommeren igjennem og kunde have skjellig Grund til at ønske sig Afløsning. Men faar du Held til at bore mig et Hul i Skindet, saa er du da ogsaa Galgen saa vis, som Du alt hang der oppe, og Ravn og Krager pillede dine Ben . . . Men lad gaa, jeg vil lade dig fare og give Naade for Ret, og har du ellers Lyst og Mod til at stole paa mit Ord, kan du i Morgen komme op til Gaarden; jeg vil da ikke fare frem imod dig efter Fortjeneste, men se dig til gode med, hvad jeg finder rimeligt efter Omstændighederne. Alle mine rede Penge tabte jeg ved Tærningerne til Preben Munk i Aften, og din Pung kan ikke være mere læns end min . . . Tag saa din Skylder til dig og gaa bort i Fred!“

Den fremmede lo tvungent; han holdt det aabenbart for en Krønike, Herremanden vilde binde ham paa Grønet. Trykket af Bøsseløbet blev haardere mod Offes Sideben.

„Der er intet andet Raad, end at I faar sidde

af Hesten," sagde han. „Jeg ved ikke, hvad Sind I kan have i Morgen; Nød brøder alle Love, jeg kan ikke slippe det Overtag, jeg har."

„Fordømte Stodder!" raabte Dffe vred. „Tvivler du om mit Ord!"

I samme Nu ramte hans knyttede Næve Stimandens Arm med en saadan Magt, at Bøssen fløj til Siden og knaldede af i Luften, og før Røveren kunde værgе for sig, laa Herremandens Haand klu-gende om hans Hals, saa at han gispede efter Vejret og gik bag over.

„Din usselige Vissempind!" vedblev Dffe Galt forbitret og klemte til af al Formue. „Sej, se, hvor han nu sprætter og kommer afsted! Staa stille, din Hund, hvis ikke, klemmer jeg den Slant Liv af dig, der endnu er tilbage, og sparer Natmanden for hans Arbejde . . . Slip min Arm . . . se, nu kan du dog tage imod Fornuft!"

„Naade . . . Naade!" stammede den halvkvarte Stimand, da Herremandens faste Greb løsnedes lidt, saa at han atter kunde trække Vejret.

„Ja vist, Naade mig her og Naade mig der . . . Hvor kunde din visne Usfelyg falde paa at binde an med mig? Og da du havde Overtaget, hvorfor vilde du saa tage mig for en Løgner og Fæhund, hvis Ord ikke stod til troende. Det var ilde betænkt af dig . . . Hvad! vil du figte med mig endnu!"

„Nej, nej!"

„Det er viseligt af dig, saa beholder du dog Livet

en Dag eller to endnu . . . Hej, hvem har vi der!" raabte Herremanden pludselig uden at slippe sit Tag, da en Rytter kom til Sene tæt for ude.

"Er det jer, Fader?"

"Mandrup! Ved den hellige Gjertruds Skinker, du kommer netop til Pas!"

"Hvad er der ved det?"

"Det er en Stimand, som vilde pirre mig over Ende. Du hørte vel Skuddet?"

"Det var det, som kaldte mig hid. Jeg anede, det var galt fat. I er da ikke saaret?"

"Nej, nej! Kan du tage ved Stodderen? Træk ham saa op ved dig og klem Halsen sammen paa ham, hvis han ikke forholder sig rolig. Har du ham nu sikkert? Godt, lad os saa styre sindig hjem efter; jeg blev snart helt fortaandet af den Tur."

Den tykke Herremand pustede ud efter Anstrængelsen og tørrede Sveden af sin Pande; det var sjælden, han indlod sig paa at øve saadanne Kraftstykker. Det smigrede ham imidlertid, at han uden Baaben havde maegtet at tage Vandevejsrøveren til Fange, og da han havde faaet Bugt med sin Stakaandethed, kom han i helt godt Lune ved Tanken derom. Fangen sad forkynt forved Mandrup og syntes løvt at hengive sig i sin Skæbne.

"Hvordan gif det til, at I fik Bugt med ham, Fader?" spurgte Mandrup, da han mærkede, at Dffe havde pustet ud.

"Det gif meget lige til alt sammen," svarede Dffe

Galt. „Jeg kommer ridende her under Baffen; grimme Vejre var det jo, og Hætten havde jeg trukket op over Hovedet. Saa med et vil Hesten ikke frem, og med det samme formærker jeg, at en sætter mig en Skyder ind i Hjærtefulen. Der var ikke noget ved den Ting at gjøre uden at finde sig i det. Jeg mente først, det var Jens Dyre, jeg havde for mig, og det lettede jo noget, da jeg formærkede, at det kun var min Børs, det gik løs paa. Den havde dog Preben Munk lettet forud, den Ræv, saa der var ikke noget ved den Ting at fange an. Men det vilde den ufselige Stodder ikke tro, og da blev jeg et bitte Korn hastig og slog til Skyderen, saa den gik af i Luften; kværkede jeg da ogsaa Karlen med det samme. Saa var det kun en ufselig Bissenspind, der ikke magtede at værges for sig. Sært var det ellers, han turde vove at tage det op med mig.“

„Dumt var det,“ sagde Fangen med et Suk.

„Ja ja, ogsaa det,“ svarede Herremanden billigende.

De red en Stund i Tavshed, saa tog Stimmermanden igjen til Orde.

„Hvad Rod vil I unde mig, Naadigherre?“ spurgte han ydmygt.

„En Strikke af Natmanden og frit Herberg oppe under Tværbjælken,“ svarede Offe Galt tørt. „Hvad anden Rod kan saadan en grovselig Skynder vel vente sig?“

„Na nej . . . aa nej,“ sukede Fangen. „Men

Nød er en skarp Spore, Naadigherre, og Tiden har været trang for mig i mange Maader. I maa ellers tro, at Stimandsfærd ikke ligger for mig . . . men naar en er jaget som et vildt Dyr Dage og Nætter igjennem, saa faar en bjærge sig, som en bedst kan. Det var da heller ikke jere Penge, jeg rakte Haanden efter; det var bare Hesten, jeg vilde have, I skulde hjælpe mig til."

"Min Hest!" raabte Dffe med pludselig frembrændende Brede. "Vilde din Rakkerhund tage Skimlen fra mig, som jeg selv har lagt til og drættet op! Lad ham glide ned Mandrup, at jeg lige med det samme kan pirre ham over Ende!"

Med det samme drog Dffe Galt sit Sværd, og Mandrup havde Møje med at afholde ham fra at rende det igjennem Stimanden, der skjælvende og forfægtet trykkede sig op til ham. Endelig kom Herremanden i Tanke om, at det dog vilde være for stor en Ære, om en saadan Misdaed omkom for en Adelsmands Haand, og han stak brummende Sværdet i Skeden igjen.

"Jeg mente dog, det var kun Penge, Synderen vilde have," sagde han til sidst. "Hvor kunde en tro, han vilde vove at forlange Skimlen! Sad ikke Breben Munk og smikkede for mig, for at jeg skulde sætte den ind i Spillet . . . som om en giver saadant et Dyr fra sig, som Skimlen! . . . Den Stodder maa jo være fra Bid og Sans, at han kunde tænke paa at røve det Dyr fra mig!"

Fangen svarede ikke. Han syntes rent at have tabt Modet og sank fra nu af hen i Tavshed. Snart efter red man ind paa Hvam, og Snyderen blev lukket inde i Gaardens Fangehul og efter Mandrups Anvisning givet Mad og Drikke. Da han havde stillet sin Sult og Tørst, sad han der nede i Mørket og sang for sig selv, men det var ikke lysteligt at høre paa, thi Røsten var hæs og rusten, og Visen selv var bedrøvelig nok og blev jævnlig afbrudt af Suk og Klager.

Offe Galt sov ikke videre godt den Nat; hans Eventyr med Stimanden havde bragt hans Blod i en usædvanlig Bevægelse, og tillige ærgrede han sig over det Pengetab, han havde lidt hos Preben Munk. Den Gang han mærkede, at den fremmede vilde ham til Livs, havde hans Tanke strax fæstet sig paa Jens Dyre, Herremanden paa Kaastrup. Denne havde nemlig i Bidners Nærværelse undsagt ham og truet ham paa Livet, fordi Offe paa Viborg Snapsting havde rendt sin Kaarde gennem Jens Dyres Søstersøn, Niels Krag til Skjorpinge, og gjort ham halvt til Krøbling for Livstid. Offe havde vel været i sin Ret, thi Niels Krag havde i alle Maader tirret og udæstet ham og revet ham en Studehandel i Næsen, som Offe ikke holdt af, der blev rippet op i; ligeledes var Kaardestødet givet og modtaget i ærlig Kamp. Men samtidig med, at det gik igjennem Niels Krag, saarede det Jens Dyres Interesser paa den føleligste Maade. Jens havde nemlig hos sig paa

Kaastrup en ung Myndling, Hilleborg Kruse, der foruden at være i Besiddelse af Ungdom og Skjønhed tillige var velsignet med rig Overflødighed af Gods og Guld, og hende havde han udset til at blive Niels Krags Fæstemø. Hilleborg havde vel paa det bestemteste modsat sig denne Plan, thi hun og Mandrup Galt havde for længst i al Hemmelighed givet hinanden deres Tro, men hendes Bægning brød Jens Dyre sig kun lidt om. En Formynders Ret strakte sig vidt i de Tider, og han tiltroede sig Magt nok til at kunne bøje sin unge Frænkens Vilje. Kaardestødet kom ham imidlertid meget paa tværs, thi det holdt Niels Krag fængslet til Skjelejet i mange Tider, saa Forlovelsen mellem ham og Hilleborg maatte bero indtil videre, og værre blev det, da Jens Dyre alt imens opdagede, at der var et hemmeligt Forhold mellem hans Myndling og Offe Galts Søn. Fra den Dag af var Hilleborg indespærret paa Kaastrup som i et Fængsel, og al Forbindelse afbrudt mellem hende og Mandrup. Hvert af hendes Skridt blev beluret, og hvert Brev, Mandrup skikkede til hende, blev opsnappet og tilintetgjort.

Saaledes var Forholdene den Aften, da Offe Galt blev overfalden paa Vejen fra Bølstrup. Samme Aften havde Mandrup fredset rundt om Kaastrup i en pinlig Stemning, uden at vide, hvad han skulde fange an for at saa Hilleborg i Tale. Da han aldrig fik Svar paa de Breve, han havde tilsendt hende, var han noget nær paa det rene med, hvorledes Sagerne

stod, og han bandede nu selv sin Dumhed, at han ikke, mens Tid var, havde ført hende bort med sig og friet hende ud af hendes griske Formynders Vold. Han vidste, at Niels Krag nu var saa vidt helbredet, at han hver Dag kunde ventes til Kaastrup, hvor da Trolovelsen ufortøvet vilde blive fejret. Med hver Time, der randt, blev Faren for at miste Hilleborg større, og dog vidste han ingen levende Raad for at betvinge den. I sin ophidsede Stemning red han nær ind til Gaarden og tænkte et Djeblif paa at trænge sig ind til Hilleborg med Magt, men den opdragne Vindebro og Gaardvagten ved Siden overbeviste ham snart om det uudsærlige ved dette Forsæt; modløs og tvivlsraadig sporede han sin udmattede Hest tilbage mod Hvam. Han fandt nu ingen anden Udvej end at passe Niels Krag op, naar denne drog til Gaarden, og for anden Gang rende ham en Raarde gennem Livet, og med Tanken herom sov Mandrup ind for denne Aften, efter at han en Stund havde ligget og lyttet til Fangens hæse Sang nede fra Fangehullet.

Samme Aften sad Hilleborg Kruse ene i sit lille Kammer paa Kaastrup. Hendes Sharbejde var sunket ned i hendes Skjød, og hendes mørke Djne, der skyggedes af lange silkebløde Djenvipper, saa tankefuldt nedad. Det var næppe glædelige Tanker, hun var hensunken i; Barmens urolige Bølgen under det snævre Livstykke og et Suk, som af og til trængte sig

over hendes Læber, forraadte, at hun var i en oprørt Stemning. Der var ogsaa Spor af Taarer paa de blødt rundede Kinder, og en nervøs Skjelven gjen- nemfor hende af og til. Denne Aften havde ogsaa været særlig slem for hende. Jens Dhyres Folf havde set et Glimt af Mandrup, da han paa sin Hest strejsfede rundt om Gaarden, og det var i den Anledning kommet til et heftigt Optrin mellem Hilleborg og hendes Formhnder, der haardere end nogen Sinde tilforn havde raset mod hende. Havde hun ikke be- draget ham og spillet under Dække med hans værste Fjendes Søn! Hilleborg havde hævdet sin Ret til at skjænke sit Hjærte til den, hun ansaa for værdigst til at eje det, og det ene Ord havde taget det andet, indtil Formhnderen barst havde befaleet hende at tie og forsøje sig til hendes Kammer. Han havde med det samme kastet en Skinslygens Gnist ind i Hilleborgs Hjærte, i det han havde sagt hende, at Mandrup gif paa Frieri til Preben Munks Datter Karen. Det var derfor intet Under, at Hilleborg denne Aften var sorgmodig stemt og ikke havde sine Tanker ved Arbejdet.

Der nærmede sig nogen til Døren ude fra. Hilleborg rettede sig op og greb fat paa Stytojet. Ingen skulde se, hvor forknøgt hun var. Det var et ungt smilende Pigeansigt, der kiggede ind ad Døren, og Hilleborg følte sig lettet ved Synet af det.

„Kom du kun ind, Sytte,” sagde hun.

Den unge Pige fulgte Opfordringen og lukkede

forsigtig Døren til efter sig. Derefter stillede hun sig foran Hilleborg og forsøgte at se alvorlig ud, men opgav det igjen og maatte nu le højt. De to unge Piger havde været Legesøstre i deres Barndom og siden stadig færdedes i hinandens Selskab, hvorfor Hilleborg mere betragtede Thytte som en Veninde end som et Thende.

„Hvor kan du dog le i denne Stund!“ sagde Hilleborg og lagde med en modløs Bevægelse Hænderne sammen.

„Na, kjære bitte Tomsfru,“ svarede Thytte undskyldende, „jeg hørte jo det hele, og da Husbond sagde, at Mandrup Galt lagde sig efter Karen Munk, havde jeg nær forraadt mig. Jeg stod ved Døren i det lille Gavlkammer og maatte stoppe mit Klæde i Munden for ikke at le.“

„Da tykkes jeg dog ikke, det var saa rosomt,“ intrede Hilleborg med et Suk. „Jeg har jo ikke kunnet skikke Mandrup Bud i mange Tider; kanske han tror, jeg har slaaet ham af Hu.“

„Og saa vender han sig til Karen Munk!“ sagde Thytte med en sagte Ratter. „Men, Tomsfru, har I da aldrig set Tomsfru Karen?“

„Nej.“

„Men det har jeg! Hendes ene Øje ser i Vest, naar det andet ser i Øst, og under Næsen har hun en Bart som en Lansenægt. Uf, nej, aldrig vilde Mandrup Galt føre hende hjem! Hun er tilmed svart i Huden som en Kulsvier!“

„Naa, nu maler du vist med for stærke Farver, Sytte," sagde Hilleborg lettet.

„Nej nej, det gjør jeg rigtignok ikke . . . Men det var nu ikke det, jeg kom for at fortælle. Jeg talte i Mørkningen med en Mand derovre fra Hvam, og han sagde, at Junker Mandrup snart ikke er til at kjende igjen. Altid sidder han paa sin Hest og jager om her i Nærheden, og han ser saa stræng og glubst ud, som kunde han have lyst til at hugge løs paa hver en, han traf paa. En Time før stødte Manden paa ham nede bag Bakkerne, og saa spørger Junkeren ham, hvor han skulde hen. „Naa," siger han saa, da han faar det at vide, „hvis du kunde saa fat paa Sytte i Enrum og hviske de to Ord til hende: Tro og Haab, saa skulde det aldrig blive dig til Skade." . . . Jeg kan snart ikke vide, hvad det skulde bethyde," lagde Sytte til, i det hun skjælmst saa paa sin unge Herskerinde, hvis Kinder havde faaet en friskere Rødme ved hendes Fortælling.

„Du faar have Tak, gode rare Sytte," sagde Hilleborg og rakte hende Haanden. „Du er den eneste, som er mig tro."

„Na nej, der er dog to foruden mig. Den ene vil jeg ikke nævne, men den anden hedder Hans Degaard."

„Jeg ved, at du kan bøje Hans om en Finger; men hvad nytter det mig, Sytte? Man tager jo lige saa meget Vare paa dig og din Fæstemand som paa mig . . . Dog, derfor er jeg jer ligesuldt taknemmelig,

og kommer saa vel den Tid, da jeg kan raade mig selv, skal du og Hans saa et Udstyr, som jeg tænker, I vil glædes ved."

"Saa gid den Tid maa komme snarest, dog ikke saa meget for vor som for eders Skyld . . . Hø, der kommer nogen op ad Trappen! Lad os tage fat paa Støjet."

Som Følge af denne Paamindelse fandt Jens Dyre og hans Hustru begge de unge Piger i fuldt Arbejde, da de traadte ind i Kammeret. Jens var en høj, skindmager Skikkelse med gulladen Hudfarve og skarpe Træk, over hvilke der stadig hvilede et Udtryk af vranten Lune. Han saa ud, som om han altid gik og ærgrede sig over et eller andet. Hans Hustru Ellen Dyre lignede ham ikke i nogen som helst Maade. Hun var under Middelhøjde, fyldig af Skikkelse og med et endnu fjønt Ansigt, som dog vansiredes en Del ved den ængstelige Usikkerhed, der udtalte sig i ethvert af dets Minespil. Hun havde øjensynlig gjort sørgelige Erfaringer i sit Ægteskab med sin strænge Husbond og var over for ham fuldstændig fuet og viljeløs.

Paa et Bink af Herremanden forlod Tante Børrelset, og medens Ellen Dyre satte sig ved Siden af Hilleborg og tog hendes ene Haand i sin, tog Jens til Orde:

"Jeg haaber, at du nu er kommen til Erkjendelse af din uværdige Opførsel og vi vil derfor ikke forholde dig den Efterretning, der for en kort Stund

siden er kommen til os. Niels Arag skriver, at han senest paa Fredag førstkommende vil indtræffe her til Gaarden, kanske kommer han før, og er det da vor Agt, at jer Trolovelse strax skal finde Sted."

"Jeg har alt sagt eder min Mening om den Trolovelse," svarede Hilleborg dybt aandende.

"Og jeg har nu sagt dig min!" afbrød Jens Dnre hende haardt. Dermed drejede han sig om paa Hælen og gik.

Hans Hustru blev tilbage og forsøgte at tale den unge Pige til Rette, men Hilleborg var døv for alle hendes Forestillinger, og Ellen Dnre opgav til sidst Voret med et forknødt Suk. Havde hun maattet raade, vilde der ikke blive lagt deres Myndling et Halmstraa i Bejen; hun gik kun Mandens Vrende. Efter at hun endnu en Stund havde talt med Hilleborg, kysede hun hende kjærlig paa begge Kinder og forlod hende. Hidtil havde Hilleborg holdt sig rolig; men da Døren havde lukket sig efter Ellen Dnre, skjulte hun Ansigtet i sine Hænder og brast i en bitter Graad. Hun syntes, at alt saa mørkt og trøstesløst ud for hende, og at hun før eller senere maatte bukke under i Kampen.

Næste Morgen skinnede Solen ind gennem Ruderne paa Hvam, da Dffe Galt sad ved Dvrebordet og tog for sig af Retterne med god Appetit. Mandrup gik op og ned ad Gulvet, han var for længst

færdig med at spise. Endelig lagde Ofte Skeen til Side, tørrede Skjægget af og lagde sig magelig tilbage i Stolen, der knagede under hans tunge Bægt.

„Lad os saa saa Synderen her op, Mandrup.“

„Hvad vil I gjøre med ham, Fader? Kunde I ikke være til Guds at lade den sølle Stodder løbe?“

„Lade ham løbe!“ gjentog Ofte forbavsset. „Er du galen, Mandrup! Kan jeg lade en Stimand løbe, der har formastet sig til voldelig at anfælde en Herremand paa Liv og Gods. Jeg mærker endnu hans fordømte Skjæder i mine Sideben. Og saa bare tænke sig, at det var Skimlen, hans Hu stod til, det Dyr, jeg selv har lagt til og opdrættet paa bedste Maade, saa ingen ved Mage til Hest i mange Miles Omkreds. Jeg kan se Preben Munk gnide sig i Hænderne, om det Paafund var lykkedes; han smikkede nok for at saa den i sin Vold . . . Lade en saadan Synder løbe! Du er mig en sær Karl, du!“

„Han har klaget sig ynkelig hele Natten. Han har bestemt haft Straf nok i den Skræk, han har gennemgaaet.“

„Hvad! er det ham, der har jamret sig saadan, det Spøgelse! Jeg troede, det var Husholderstens Rætte, der holdt Styr og vækkede mig ved Midnat. Saa stod jeg op og hev en af mine Ridestøvler ud af Døren. Jeg tænkte dog, det hjalp et bitte Korn, for strax efter sov jeg ind igjen. Nu kan du stikke Ridesogden efter ham; jeg vil dog selv forhøre Karlen, inden jeg giver ham i Fogdens Hænder.“

Mandrup adlød, og kort efter kom Ridesfogden trækkende med den fangne. Denne saa bleg og medtaget ud, og Benene rystede under ham, medens hans Blik vandrede fra det vel besatte Bord til Osse og Mandrup. Ridesfogden lukkede Døren og stillede sig paa Vagt uden for den.

„Naa, du,“ begyndte Osse Galt, „hvad hedder du saa?“

„Helle Graa,“ svarede den adspurgte udmøgt.

„Hvor er du fra?“

„Sønder nede fra Skjorpinge. Der var jeg Skytte.“

„Hvorfra? Fra Skjorpinge siger du?“ udbrød Osse og vekslede et Blik med Sønnen. „Hvad er det, den Mand hedder der nede? Er det ikke Jens Urne?“

„Nej, Herremanden hedder Riels Arag.“

„Ej, ej . . . en Søstersøn til . . . hvad er det nu, han hedder?“

„Han er en Søstersøn til Jens Dyre paa Raastrup.“

„Det har sin Rigtighed alt sammen,“ sagde Osse, „for det kender jeg lige saa godt som du. Men sig mig nu, hvorfor du er kommen her til Egnen, og jeg vil nu slet ikke true dig paa nogen Maader, men siger du ikke Sanden, skal jeg lade Ridesfogden strue dine Tømmelfingre sammen, saa det skal knage i hele din Krop. Du bliver jo dog hængt, hvordan det saa gaar, ved du.“

„Jeg skal sige, hvad sandt er,“ svarede Helle og

blev en Kjende blegere, end han før havde været.
„Jeg rømte fra Skjærpinge, fordi jeg slog min Husbond til Jorden.“

„Ja, der har vi det!“ raabte Dffe Galt. „Er det ikke, som jeg siger, at Herremanden nu om Stunder ikke er sikker paa Liv og Lemmer! . . . Du slog ham! Saadan en Visjenpind; kunde han ikke staa sig for dig?“

„Nej, for der har andre Folk haft fat i ham før.“

„Hvem da?“ spurgte Dffe og strøg sig om Skjægget.

„Det var en Herremand, som hed Dffe Galt, en rettes mægtig Slagsbroder, efter hvad der siges . . .“

„Naa naa, saa saa,“ afbrød Dffe ham sindig.

„Det er ellers mig, du snakker om, naa du vide.“

Helle saa forstræffet op paa ham og tav. Han mente vel, at hans Sag kunde have staaet bedre, om han havde sparet sine sidste Ord.

„Det vil vi nu lade fare,“ vedblev Herremanden, „for en skal dømme upartist og efter Loven. Men hvorfor slog du saa Niels Krag?“

Helle Graa stod et Djeblig kæmpende med sig selv, og hans Dine fyldtes med Taarer. Han tørrede dem bort med Bagen af sin Haand og svarede derpaa:

„Der var en bitte Pige der nede, som jeg holdt af, og som holdt af mig igjen, og hende vilde Herremanden ikke lade være i Fred, endda hun ikke vilde have med ham at gjøre. En Dag var jeg paa Jagt med ham, og da kom vi forbi Huset, hvor hun boede. Herremanden gif der ind og bød mig blive udenfor,

men knap efter hørte jeg hende raabe mig til Hjælp, og da jeg kom der ind, stod han og brødes med hende. Da slog jeg ham, saa han blev liggende sanseløs paa Gulvet, og Katrine og jeg skyndte os bort fra Stedet; jeg mente, jeg havde slaaet ham ihjel, men Dagen efter var hans Folk ude efter mig, og det var alt det, at jeg slap fra dem. Jeg blev jaget som et vildt Dyr, og ingensteds var jeg sikker. Saa drog jeg nord op og kom i Aftes sulten og udmattet her til. Jeg kunde ikke være sikker for, om jeg ikke alt i Morgen blev indhentet og taget fangen, men kunde jeg saa fat paa en god, stærk Hest, var der vel Raad til at slippe fra dem. Saa var det, jeg anfaldt jer."

Han tav, og Dffe saa en Stund grundende paa ham. Derefter sagde han:

"Jeg tvivler nu slet ikke paa, at det er sandt, hvad du der har fortalt. Men du er ligegodt en stor Synder og Misdæder og hjemfalden til Mestermanden. Dog skal du ikke lide Sult eller Nød i den Tid, der gaar, før Dommen er fældet. Jeg vil handle ret og billig imod dig i alle Dele."

"J kunde give mig den Mands Liv, Fader," udbrød Mandrup. Og i det han vendte sig til Helle Graa, vedblev han: "Hvad vilde du tykkes at være den Mand skyldig, der var dig naadig og god og friede dig ud af Mestermandens Haand?"

"Alt, Liv og Blod!" raabte Fangen med bævende Læber. "Den Trostab, som Hunden viser, naar den gaar i Døden for sin Herre!"

„Fader, giv mig den Mand," gjentog Mandrup.
 „Aldrig har jeg trængt haardere til ham end i denne
 Stund, da Hilleborg er ved at rives af min Haand."

Offe Galt trykkede sig en god Stund ved at give
 sit Samthkke til, at en saa halsløs Gjerning som den,
 Helle havde øvet, skulde gaa upaatakt hen, men da
 Mandrup havde talt affides med ham, blev Enden
 dog den, at Herremanden indskrænkede sig til at ind-
 prente Helle, at om han ikke vilde have sin Sjæl
 fordømt til Helvedes evige Pine, maatte han i hele
 sit øvrige Liv lægge flart for Dagen, at han bittert
 angrede den grovselige Synd, han havde begaaet.
 Helle hørte ydmhygt efter denne Tale, men hans Blik
 hang ved Mandrup imens, som om han vilde sige,
 at det var denne, han skyldte Taknemmelighed.

Op ad Formiddagen havde han en lang Samtale
 med Junkeren, og Følgen af den blev, at Helle ved
 Middagstid, vel udrustet og til Hest, gav sig paa
 Vejen til Raastrup. Her indtraf han hen paa Efter-
 middagen og mødte Jens Dyre nede i Gaarden. Helle
 vidste, at Udfaldet af hans Sendelse beroede paa, om
 Jens Dyre var kjendt med hans Forhold eller ej, og
 før han steg af Hesten, henkastede han derfor Spørgs-
 maalet:

„Naadigherren er vel ikke kommen end?"

„Nej," sagde Herremanden, „men vi venter ham
 her til Gaarden paa Fredag. Hvor kommer det sig
 ellers, at du er her?"

„Jeg har været i Naadigherrens Vrende nord

paa, og han bød mig tøve her, til han selv kom, om I ellers vilde unde mig Husly og Kost imens."

"Det kan der vel blive Raad for," sagde Jens Dyre. "Hvor længe er det, siden du gav dig paa den Rejse?"

"Saa pas vel fjorten Dage. Det har været en stræng Rejse nok, maa Naadigherren tro."

"Ja, nu faar du hvile dig ud, til din Herre kommer," sagde Jens Dyre. "Der er Ridesfogden henne, lad ham anvise dig Plads for Hesten og dig selv."

Helle Graa aandede lettere, da Herremanden vendte ham Ryggen. Han gav sig i Snak med Følkene og lod, som han var hjemme der paa Gaarden; men Hilleborg kunde han ikke nærme sig. Hun sad det meste af Dagen inde i sit Kammer, og derhen turde han ikke vove sig, for ikke at vække Mistanke. Ved Aftens Tid stødte han paa Sytte nede i Gangen ved Borgestuen og holdt hende tilbage, da hun vilde ile ham forbi.

"Tro . . . Haab," hviskede han og stak hurtig et Papir i hendes Haand. Sytte saa paa ham med store Øjne, men glemte hurtig Papiret paa sit Bryst. Hun ilede med lette Tjod op ad Trappen til Hilleborgs Kammer. Der blev Papiret taget frem, og Hilleborg læste det igjennem med blussende Kinder og straalende Øjne, medens Sytte med spændt Forventning stod og saa til.

"Er det ikke fra Sunferen?" spurgte hun, da

hendes Herskerinde for tredje Gang begyndte at læse Sedlen for fra.

„Jo, det er,“ hviskede Hilleborg glad. „Vi kan stole paa Overbringeren. I Morgen Aften vil Mandrup holde neden under Bakken med Heste og føre os til Hvam. Men hvordan skal vi slippe ud her fra, naar Vindebroen er trukken op?“

„I maa strax blive shg og gaa i Seng,“ foreslog Thtte.

„Hvad nytter det?“

„Saa passer de ikke saa nøje paa os . . . Nej, det baader ikke, for saa vil Naadigfruen selv pleje eder. Vi maa th til et andet Paafund.“

Men hvor meget Thtte end lagde sit Hoved i Blød, fandt hun ikke paa Raad. Den ene Plan efter den anden blev drøftet og forkastet som uudsørkelig. Til sidst tav begge de unge Piger helt stille og saa modløse paa hinanden.

„Skjyten maa hjælpe os,“ sagde Thtte endelig og rejste sig fra sin Plads. „Han har kanske alt en Plan, og Hans Ddegaard maa da hjælpe ham at sætte den i Værk. Jeg vil gaa ned og se at faa ham i Tale.“

Hun skyndte sig ned ad Trappen og kiggede ind i Borgestuen. Helle var der ikke, men Hans Ddegaard, en høj bomstærk Karl, sad magelig i en Krog og syntes at være ved at blunde lidt. Thtte gik hen til Gaarddøren og saa ud; i det samme kom Helle gaaende op ad Trappen.

„Bed I Raad til at komme ud af Gaarden?“
hviistede Pigen.

„Det tænker jeg,“ svarede Helle, „men I maa selv give jer paa Vej til Broen, naar I hører mig synge . . . Ha, hvad er det!“

Grunden til dette Udraab var, at han følte sig greben i Nakken af to jærnhaarde Næver og løftet op fra Jorden, medens en brummende Lyd, som af en saaret Bjørn, naaede hans Øre. Han gjorde for-
tvivlede Anstrængelser for at slippe løs, men forgæves. Næverne holdt ham fast som i en Skruestik. Syn-
te lo sagte og fornøjet.

„Slip ham, din Tosse!“ sagde hun.

„Nej,“ svarede Hans Odegaard, thi ham var det. „Hvad har han med dig at prate! Hvi stak han Papir til dig før og hviistede med dig nu! Saa jeg det kanste ikke! Jeg skal knuse . . .“

„Hys, stille! Er du da rent taabelig! Han kommer jo med Bud fra Junker Mandrup, og du skal hjælpe ham med at faa Tomfruen bort.“

„Naa saadan!“ sagde Hans og slap forvirret sit Tag, og efter at Syn-te skyndsomst havde sat ham ind i Sagen og formanet ham til den yderste Forsigtighed, ilede hun tilbage til Hilleborg, hvem hun leende for-
talte, hvorledes hendes Fæstemand i et Anfald af
Skinsynge nær havde klemt Livet af Skytten.

Næste Dag var det et raakoldt Efteraarsvejr. Helle kastede ved Middagstid Bøssen paa Skulderen og flentrede bort fra Gaarden. Inde i Naastrup Skov

ventede Mandrup paa ham, og de taltes en Stund ved i Skjul bag Krattet. Til sidst sagde Mandrup:

„Jeg stoler paa dig og forventer, at du tjener mig af al Formue. Gaar det godt, skal du faa dine gode Dage herefter som Skytte paa Hvam. Alt i Gaar skikkede jeg Bud sønder ned efter Pigen, du har kjær. Udstyr skal I faa, baade af liggendes og siddendes, og jert Bryllup skal jeg holde. Jeg tænker vel, du skal blive tilfreds med din Løn.“

Helle hørte paa ham med fugtig glinsende Øjne, saa bøiede han sig og kysede Mandrup paa Haanden.

„Gud lønne eder!“ sagde han, „jeg mægter kun at give eder mit Liv derfor.“

En halv Time efter kom Skytten tilbage til Gaarden og fortalte, at han havde fulgt Sporet af et stort Stykke Kronvildt, som han ventede at kunne træffe i Rejet inden Aften. Han spiste sin Mad, talte et Par Ord med Hans Ødegaard og gav sig atter afsted med Bøssen i Armen og Hirschfængerens ved Siden.

Hen paa Eftermiddagen blev Vejret fugtigt og taaget, og Skumringen brød tidlig frem. Jens Øhre holdt sig inde i Stuen og drak varmt Rostockørøl; han havde ondt over Lænderne og var mere gnaven end til daglig Brug. Oppe i Hilleborgs Kammer sad de to unge Piger og lyttede med bankende Hjerter og forsøgte at se ud gennem de taagede Ruder. Nede ved Bindebroen stod Hans Ødegaard og en anden Karl i treven Samtale.

Der faldt et Skud inde mellem Bakkerne, det lød dumpt og hult gennem den taagede Luft. En halv Snes Minutter efter kom Helle ilende over Broen.

„Nu fik jeg Held til at ramme Hjorten,“ sagde han. „Den ligger der henne bag Bakken. Lad os nu i Hast faa den hjem, før Broen bliver vundet op. Kan en af jer gaa med mig?“

„Jeg bliver helst hjemme,“ svarede Hans Odegaard og gabede.

„Vil du passe Broen imens, saa gaar jeg med,“ sagde den anden Karl.

„Det skal jeg nok.“

Helle saa sig om. Alle Folkene var søgte ind til Kvældsnaadveren i Borgestuen, og Gaardspladsen var øde og tom. Han gav sig til at synge en Særgervise med en Røst, der skingrede over hele Gaarden, og skyndte sig med Karlen ud over Broen. Hans Odegaard blev tilbage og lyttede spændt, medens han saa hen til Trappen.

Et Djeblisk efter smuttede to indhyllede Skikkelser ud ad Døren og ilede langs med Muren hen til ham. Det var Hilleborg og Zytte.

„Lad os saa komme afsted,“ sagde den sidste, „der er ingen Tid at spille!“

De skyndte sig ud over Broen, og Hans fulgte efter. Zytte kastede et Blik tilbage til Gaarden og udbrød:

„Stræb, stræb! Der er nogen oppe i Kammeret,

jeg kan se Vds gennem Ruderne! De har fanst alt fornummet, at vi er rejste fra Gaarden!"

"Der kommer Folk ridende for ude," sagde Hans, som med lange Skridt holdt sig ved Siden af Pigerne, "jeg kan høre Hovslag af tre Heste."

"Det er Junkeren! Stræb, bitte Somfru, nu er Frelsen nær!"

Man ilede nu fremad i Røb og havde snart naaet Toppen af Bakken. Hovslagene kom nærmere og nærmere, med et hørte de op. Et Djeblik efter kom en Skikkelse springende frem mod de flygtende, og de kjendte Helle Graa.

"Vi er om en Hals!" stønnede han aandepustende. "Det er Niels Arag, som kommer der henne med to Svende. Han taler med Karlen, som fulgte med mig, og jeg hørte, han bandede mit Navn . . . Røb ind over Marken, henne ved Skovbrønet under Bakken holder Junkeren. Jeg vil imens søge at lede dem vild . . . Hør, der kommer ogsaa Folk nede fra Gaarden . . . Gud naade, det bliver vist en simpel Brudefærd for mig!"

Atter kom Vnden af rappe Hestehove for ude, og nede fra Gaarden hørte man Raaben og Støjen. Hans Vdegaard førte de unge Piger ind over Marken. Endnu en kort Stund skimtede Skytten deres Skikkelser gennem Taagen, derefter skjulte en Ræmpehøj dem for hans Vjne. Han hørte Hundeglam i Retning af Gaarden, foran sig saa han Rytterne jage op ad Bakken. Om et Djeblik vilde de naa Folkene fra

Gaarden og alt være forraadt. Han kastede sig ned bag en Bust ved Siden af Vejen, og strax efter for Rytterne ham forbi, uden at opdage ham.

Men den Frist, der blev ham givet, var kun kort. Et Djeblik efter fik Gaardens Hunde Færten af ham, og baade Rytterne og Folkene fra Kaastrup fulgte efter dem. Helle kunde høre Jens Dhrs brøde ud i Forbandelser. Han rejste sig op og løb ind over Marken til den modsatte Side af den, ad hvilken de andre Flygtninge var dragne. Her straanede Markerne jævnt ned mod de udstrakte Moser. Kunde han vinde der ned og komme over Aaen, var der endda Udsigt til Frelse; men der var ikke stor Rimelighed for, at der levedes ham Tid dertil, i Fald hans Forfølgere slap Hundene løs.

Ret som for at betage ham Haabet, lød i det samme Jens Dhrs Røst:

„Slip Hundene! For Djæblen, vi kommer jo ingen Vej paa den Maade! De rører ikke Pigerne, og Skytten maa de for mig flaa i Stumper og Stykker!“

En Stønnen trængte sig frem af Helles Bryst. Han trak sin Hirschfænger ud af Skeden og fortsatte sin Flugt med størst mulig Hurtighed. Et Djeblik efter glammede Hundene stærkere, Tegnet paa, at de nu var slupne fri. Hestens Hovslag lød nærmere og nærmere, en kort Stund endnu, og han vilde være indhentet.

„Gud naade . . . Gud naade!“ stønnede han og

standsede med gispende Aandedrag. Han vendte sig om og saa to Skytter jage hen over Marken, efterfulgte af en Rytter. I et Nu var Hundene ham inde paa Livet; den forreste styrtede rallende om paa Ryggen med gennemstungen Strube, den anden slap sit Tag i hans Arm ved Rytterens bjdende Tilraab. Helle saa, at det var Niels Krag, og greb fastere om sit blodige Værge.

„Fordømte Hund!“ skreg Herremanden. „Hvor er Pigerne?“

„De er vel nu undslupne jer for stedse, Niels Krag,“ svarede Helle. „Lige for lige, det faar I nu at mærke!“

„Saa tag din Vøn med det samme!“ raabte Niels Krag og førte et Hug efter ham. Helle afbød det med sit Vaaben og prikkede Hesten i Bringen, saa den stejlede. Men med det samme sprang Hundene atter løs paa Skytten og borede sine Tænder dybt i hans Skulder. Han tumlede tilbage og tabte Hirschfængerens ud af den lammede Haand. Niels Krag brast i en haanlig Latter.

„Vel betænkt, vil jeg hellere lade dig dingle under Bjælken,“ sagde han; „det vil være mere opbyggeligt for dine Lige . . . Se, der kommer alt Sæns Dyre ridende. Det baader dig nu bedst at holde dig i Ro.“

Men det var ikke den paa Grund af Lændeværk langsomt farende Sæns Dyre. Det var en ung kraftig Mand, der i flyvende Fart satte over Marken lige

mod Herremanden, og inden denne tænkte paa at værges sig, stødte de to Heste sammen, og Niels Krag og hans Dyr styrtede hulter til bulter hen ad Jorden.

„Kom med Haanden, Helle, sæt Foden paa min!“
 lod Mandrup Galts Røst. „Saadan . . . Nu op!
 Farvel, Niels Krag, god Lykke til Pigejagten!“

Han gav sit raske Dyr af Sporerne, og med Helle Graa bag ved sig paa Sadelen satte han af i Galop. Kort Tid efter var han forsvunden i Taagen. Da Jens Dyr og hans Folk strax efter kom til Stedet, fandt de Niels Krag liggende paa Jorden med brækket Ben ved Siden af den døde Hund. Han klagede sig ynkelig, og da man først havde faaet ham bragt i Hus, var det for sent at sætte efter Flygtningene.

Inden Jens Dyr endnu havde faaet nedlagt retslig Indsigelse derimod, var Mandrup Galt og Hilleborg Kruse Mand og Kone. Dffe Galt havde klogeligen holdt sig helt uden for Sagen og ladet Sønnen raade sig selv. Des bedre kunde han nu, da det kom til Proces, støtte ham med Raad og Daad. Baade Jens Dyr og Niels Krag rejste Sag mod Mandrup Galt, men Enden blev dog, at Mandrup trak sig helstindet ud af Historien, om han end, for at redde Helle Graa, maatte ofre en større Sum Penge. Den eneste, der klagede over disse Penge, var Dffe Galt, som ikke kunde glemme Skyttens Anslag mod

Skimlen og fandt det stridende mod alle guddommelige og menneskelige Love, at en saadan Synder skulde kjøbes fri for Straf som en velbaaren Herre. De unge Folk ofrede derimod gjerne Pengene; de var alt for lykkelige med hinanden til at se saa nøje paa Skillingen, og desuden var de nu, da Hilleborgs Arv blev udbetalt, rige Folk. De tog Bolig paa Hvam efter Dffe Galts udtrykkelige Forlangende, og her levede de i Lykke og Glæde med hinanden og i god Forstaaelse med den gamle. Da der kom Smaafolk til Huset, blev Dffe meget sparsommelig og paaholden. Han maatte jo se at efterlade noget til sine Børnebørn, sagde han, naar Preben Munk forgjæves søgte at lokke ham med Tærningerne, og Tiderne blev Ar for Ar mere dyre og trykkende. Ikke des mindre efterlod Dffe Galt sig en rig Arv, da han i en høj Alder gik til Hvile.

Hilleborg og Mandrup havde imens sørget for deres Venner paa bedste Maade. Helle-Graa blev Aaret efter Bortførelsen Skytte paa Hvam og lykkelig gift med den Pige, han havde lidt for, og aldrig havde Mandrup Galt en mere tro Mand i sin Tjeneste. At Skytte ligeledes blev forenet med Hans Ødegaard, er en Selvfølge. Hans fik Plads som en Slags Borgfoged paa Gaarden, medens Skytte fik det meste af Husvæsenet under sin Bestyrelse. Senere hen hjalp Hilleborg dem til en Fæstegaard under Hvam, og her viste Hans Ødegaard sig saa virksom

og driftig, at han inden ti Aar derefter sad som Ejer af Gaarden. Den muntre Sytte var for øvrigt den sthyrende, baade ude og inde, og kun en Gang imellem, naar Hans fik et kort Anfald af Skinsyge, fandt hun sig i Kvindens medfødte bestedne Lod: at være sin Mand underdanig.

Historien om
hvordan Dens Rødbro. fik Korset,
fortalt af ham selv.

~~~~~

„Jo, det gif saamænd meget lige til,“ fortalte Jens og pudfede forsigtig Danebrogsforkset med sit venstre Erme, „og enhver anden kunde lige saa vel have faaet det som jeg, men det skulde nu være saadan, at det blev mig, som fik det.

Ser I, vi laa jo der ude i Heden bag ved en lav Vold, og Tyskerne stod lige over for os, og vi laa og kig til hverandre og sagde ingen Ting, formedelst der var ingen af os uden Korporalen, som rigtig kunde magte det tyske, og det var da ogsaa noget fiesvigholstenst Rak, som en ikke gad have noget at gjøre med.

„Der staar de nuovre med tørre Halse,“ sagde Korporalen og tog sig en Dram af Flasken og lod den gaa rundt. „Ho, Trikkelse!“ raabte han over til Tyskerne og svang Flasken over Hovedet, da han fik den tilbage-igjen. „Ho, Trikkelse, men nik für dötske Kanaler!“

Han var lige godt en svær Karl til at prate med dem, den Korporal. Han var ellers der oppe

fra Hannæs, og hans Forældre havde et Sted til en fem, sex Hoveder og en halv Snes Faar. Naa, da Thysterne hører dette her og ser Flasken, giver de sig til at vræle, for de undte ham begribeligvis ikke det, der var i den, og enten det nu var derfor, eller fordi de havde faaet Befaling dertil, saa giver de sig med et paa Vej ned mod os og tager til at plaffe efter os.

„Naa“, siger Korporalen, „saadan vil I have det. Ja ja, I trænger kanske for lidt Ørtesuppe. . . Dæk jer nu, saa godt I kan,“ siger han til os, „og lad os saa give dem et bitte Korn til Velkomst. Skal vi gaa tilbage, faar vi nok Bud derom, men af os selv gaar vi ikke, for Kongen er i Rejren, og han skal da ikke tro, vi er af det Slags, der er ræd for en bitte Bløde.“

Naa, vi spreder os da langs med Diget og styrer løs, det bedste vi kan, men Thysterne kommer os lige godt nær paa Livet, for de var vel tre Gange saa mange som vi. Jeg hælder mine Patroner ud i Græsset ved Siden af mig for at komme lidt nemmere til dem, men lige med det samme kommer der en Adjutant ridende i fuld Firspring og siger, at vi skal gaa tilbage.

Det thktes mig var noget kjedsomt noget, for saa maatte jeg jo lade Patronerne ligge, og skulde jeg samle dem op, kunde jeg lige saa gjerne sende Thysterne dem med det samme. Desuden var der en lang Karl med en Tjer, ligesom af en Kof*), i Hatten,

---

*) Hane.

og jeg vil aldrig fragaa, jeg nok kunde have lyst til at pirre ham over Ende, for han havde mig paa Kornet hele Tiden og fik Held til at sthyde Quen af mig. Jeg blev da liggende en Stund endnu, og Thysterne var nu vel en Snos Alen fra mig, da springer den lange Karl med Tjeren i det samme op bag Diget, hvorhen han havde listet sig, og sætter mig sin Bøsse-pibe lige i Næsen ligesom en Lugtedaase.

„Nej, stop nu,“ sagde jeg og slog Løbet til Side, „dette her er lovlig nær ved Skiven.“

Og med det samme vender jeg min Bøsse om og sætter ham Kolben lige i Panden, saa han gik næsegrus ned bag Diget. Jeg faar da fat i hans Bøsse, som jeg jo nok kunde skjønne var ladet, men da er der en, der raaber bag ved mig:

„Tilbage, din Slubbert! Vil du ikke lystre!“

Det var Adjutanten, der i Firspring satte forbi mig og gloede paa mig, som om han vilde æde mig lige med det samme.

„Naa“, tænkte jeg, „nu sidder du godt i det. Nu forklager han dig til Obersten, og saa er du vis paa Brummen, i Fald du ellers slipper for at sthydes.“

Jeg samler da min Bøsse op, og med en paa hver Skulder sætter jeg i Rend hjem efter. Of, som det fløjtede rundt om Dreene paa mig. Saa var det, ligesom en sød mig paa det ene Laar med et hedt Stykke Jærn, og da jeg saa derned, var der en stor Flænge i Buxerne, og der løb lidt Blod ud af dem, men jeg kunde godt løbe alligevel. Saa ved jeg ikke,

hvordan det var, men jeg kom til at tænke paa, at jeg Efteraaret før havde handlet med den gamle Terris*) Mouritsen om en Gris, det var kun en bitte Pol**), men lige godt en god Gris, og jeg havde rigtignok gaaet Terris nær nok i den Handel, men nu gav jeg ham i mine Tanker Lovning paa, at jeg vilde faa mine Forældre til at føde hans to Faar en Vinter igjennem, for jeg vidste, at Terris alsteder***) havde Trang for Fudderast†). Og Vinteren derefter tog mine Forældre ogsaa godt nok hans Faar til sig.

Naa, jeg løb da, og Tjesterne skød efter mig, det bedste de kunde, men jeg slap lige godt fra dem om bag en Høj, som laa derude, og der holdt Adjutantten og rev sig i det lange Mundstjæg.

„Er du saaret?“ spurgte han.

„Nej, det er ikke noget, der bethder noget,“ sagde jeg.

„Marsch!“ siger han og sætter af. Jeg traver bag efter, og da jeg nu kommer hen til Afdelingen, ser jeg, at han holder ved Obersten og peger paa mig og sægter med Haanden i Luften.

„Naa“, tænker jeg, „nu fortæller han, at du ikke vilde lystre, og du er lige saa vis paa Brummen, som om du allerede sad i den.“

Obersten var en skøn Mand, og der var ingen af os, som ikke vilde gaa i Elden for ham, om han forlangte det, men Orden vilde han have, og det

*) Gris. **) en 3 Maaneder gammel Gris. ***) altid.

†) Furage.

kunde en jo ikke sige noget til. Naa, han bøfter til mig, og da jeg kommer der hen, ser han op og ned ad mig og spørger:

„Kommer du ogsaa hjem med hele Lemmer?“

„Ja, Hr. Oberst,“ siger jeg.

„Godt“, siger han. „Træd af!“

Dermed var den Historie forbi, tænkte jeg; men jeg havde ikke gjort Regning paa Adjudenten. Han var vel kjed af, at jeg ikke var kommen i Fortræd, fordi jeg ikke strax havde ljustret Ordre. Den Dag gik imidlertid hen, vi jog Tyskerne tilbage, og hele næste Dags Formiddag var vor Afdeling paa en lang Tur ind over Heden, hvor der nu slet ingen Tyskere var at se. Jeg var saa sulten som en Hund, da vi kom hjem om Eftermiddagen, og jeg havde bjærget mig nogle Kartofler, som jeg vilde have for min egen Del, for der var ikke svar mange. Men som jeg nu staar ved Kartoflerne, kommer Adjudenten hen til mig og siger, at jeg strax skal komme hen til Kongen, som vil tale med mig. Da havde jeg snart tabt alle Kartoflerne, saadan for Skrækken i mig, men jeg rettede mig lige godt og saa ham stift i Djinene.

„Jeg har ikke begaaet nogen Skarnstreg,“ siger jeg. „Og om jeg ogsaa blev tødet*) noget af Patro=nerne,“ siger jeg og ser ham lige ind i det hvide af Djinene, „saa var det dog aldrig min Mening, at jeg ikke vilde ljustre.“

Dermed gaar jeg med Adjudenten, og han grinede

---

*) finfet.

og trak sig i Mundstjægget, ligesom han vilde sige:
 „Ja, vent bare til i Morgen, saa skal du se.“

Jeg vil ikke gjøre mig bedre, end jeg er, eller lægge Dølg paa, at mine Ben rystede under mig, da jeg fulgte ham ind i Kongens Telt. Vi kom først ind, hvor der stod dækket et stort Gildesbord, og der var en Duft derinde, saa mine Tænder løb i Vand.

„Ja, hvem der kunde sætte sig til Bords her,“ tænkte jeg. „Det var noget andet en Kartofler.“

Adjudanten gik nu ind igjennem et Forhæng i den anden Ende af Teltet, og knap*) efter kom han tilbage og sagde, jeg skulde gaa med. Vi kom da ind i et andet Telt, og der stod Kongen og nogle af de fineste Officerer. Kongen var en rigtig skøn Mand, han gik hen ved mig og sagde:

„Naa, min Søn, hvordan var det med de Patroner i Gaar,“ sagde han. „Fortæl mig en Gang det hele.“

„Det skal jeg, Deres Majestæt,“ siger jeg, og saa tager jeg ved at fortælle det hele fra Begyndelsen til Enden, og mens jeg fortæller, faar jeg et bitte Korn Mod tilbage. „Saadan gik det til, Hr. Kongelig Majestæt,“ siger jeg, „og det har aldrig været min Mening at sætte mig op mod Dyrigheden,“ siger jeg, „aldrig i mine Dage.“

Da klappede Kongen mig paa Skulderen og sagde:

„Saadan skal det være, min Søn. Du har holdt dig brav.“

---

*) snart.

„Naa“, tænkte jeg, „nu er du oven paa igjen! Naar Kongen har sagt det, saa maa Adjudanten vel finde sig deri.“

„Har du allerede spist til Middag, min Søn,“ siger Kongen saa.

„Nej, Deres Majestæt,“ siger jeg, „men jeg har bjærget mig en Slant Kartofler.“

„Naa“, siger han, „ja, derfor kan du jo godt spise hos mig alligevel.“

Og inden jeg rigtig ved af det, sidder jeg midt imellem to Kaptejner inde ved Bordet med en Verken*) Suppe for mig. Of, som den Suppe smagte, ja, det kan I nu aldrig gjøre jer nogen Menning om. Men Verkenen var des værre kun halv fuld, og jeg var hurtig færdig med den. Da raaber Kongen ned til mig:

„Vil du have lidt mere Suppe, min Søn?“

„Tak, som byder,“ siger jeg. „Et bitte Korn, Deres Majestæt, for der var kun en bitte Slant i min Verken den første Gang.“

Alle Officererne smilte, for de havde ogsaa faaet en usjel Slant i deres Verkenes, og Kongen vinkede til en af Drabanterne, eller hvad det nu var for nogen, som gjorde Opvartning, og knap efter havde jeg Suppe igjen. Lidt efter kom der en jvær Steg ind paa et Fad, og en giver sig til at skære løs paa den og lægge Stykkerne hen paa et andet Fad, og aldrig saa faare er jeg færdig med Suppen, før en Drabant

---

*) Tallerken.

snapper min Verken og rækker mig et Fad fuldt af Steg.

„Naa“, tænker jeg, „nu er han nok ræd for, at han skal give mig for lidt igjen.“

Jeg tager da Fadet med begge Hænder og sætter det foran mig og beghnder at tage fat. Saa fik jeg en Skaal med Kartofler, og nu var jeg, tykkes jeg, godt forshnet.

Alle Officererne saa paa mig med store Øjne; de tænkte vel, at det Fad fik jeg aldrig Bugt med, men Kongen kjendte mig bedre, for han lo højt og sagde:

„Det var Ret, min Søn. Glem ikke at saa lidt Drikkelse til.“

Jeg skal aldrig fragaa, at Sveden stod mig paa Panden, for Øjnene havde denne Gang lige godt været større end Mæden, men jeg tænkte: „Du maa ikke lade dig lumpe og blive til Nar for hele Selskabet.“ Og saa klemte jeg paa, til det sidste Stykke Steg var nede; men Sveden randt mig ned ad Kinderne.

Saa smilte Kongen igjen til mig og sagde:

„Det var brødt, min Søn. Vil du have et Stykke Steg end?“

Jeg var imens bleven vel til Pas, for de to Kaptejner skænkede stadig noget Helvedes skøn Vin for mig; jeg smilte derfor til Kongen igjen og sagde:

„Tak, som byder, Deres Majestæt. Det skal ikke komme an paa et bitte Korn end.“

Saa brød de alle sammen ud i Latter, og Kongen lo med, saa han maatte holde sig i Siderne.

„Nej nej, min Søn“, sagde han, „nu faar du have Lov til at hvile dig ud for i Dag. Jeg er tilfreds med dig, og nu skal du faa et bitte Tegn derpaa.“

Dermed vinkede han til en Herre, som sad ved Siden af ham, og Herren gik lige med det samme hen ved mig og fæstede mig Korset paa Brystet.

„Saadan gik det til, at jeg fik Korset,“ sluttede Jens Rødbro, „og jeg vil nu spørge, om ikke enhver anden lige saa godt kunde have faaet det som jeg. Jeg var begribeligvis glad ved det, og hvad der ogsaa fornøjede mig, det var, at Adjudanten fra den Dag af var helt svær imod mig, og han og jeg var helt gode Venner den Tid, Krigen varede. Ja, aa ja, saadan gik det saamænd til.“
